

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту

(назва факультету)

Кафедра економіки та фінансів

(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломного проекту (роботи)

магістр

(освітній ступінь)

на тему: Впровадження нових видів банківських продуктів
і послуг та їх роль у формуванні доходів банку (на прикладі АТ «А-банк»)

Виконав: студентка 6 курсу, групи ПФд-1

спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

Шумська І.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Панухник О.В.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Кудлак В.Я.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ ТА ЇХ РОЛІ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ БАНКУ.....	9
1.1. Сутність та складові банківських інновацій, їх роль в банківській системі та національній економіці.....	9
1.2. Підходи до класифікації банківських інновацій.....	24
1.3. Механізм розробки та впровадження нових банківських продуктів.....	35
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДОХОДИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ АТ «А-БАНК»).....	41
2.1. Загальна характеристика комерційної діяльності АТ «А-банк».....	41
2.2. Оцінка портфелю банківських продуктів комерційного банку.....	55
2.3. Особливості впровадження нових продуктів у комерційному банку АТ «А-банк» та їх вплив на його доходи.....	68
Висновки до розділу 2.....	78
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ У ПРАКТИЦІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ АТ «А-БАНК»).....	80
3.1. Технології FinTech і Blockchain та їх можливість застосування у банківській діяльності АТ «А-банк».....	80
3.2. Впровадження інноваційних продуктів із використанням NFC-модуля.....	86
3.3. Формування та просування нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» в діяльності комерційного	

банку АТ «А-банк».....	89
Висновки до розділу 4.....	92
РОЗДІЛ 4. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА.....	94
4.1. Особливості розвитку банківського сектору в Україні.....	94
4.2. Конкурентні позиції та конкурентоспроможність банку АТ «А-банк» на вітчизняному банківському ринку.....	101
Висновки до розділу 4.....	105
РОЗДІЛ 5. ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	107
5.1. Визначення витрат та маркетингове обґрунтування проекту просування банківського продукту.....	107
5.2. Вплив впровадження нового банківського продукту на доходи та фінансові результати комерційного банку.....	110
Висновки до розділу 5.....	116
РОЗДІЛ 6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ «А-БАНК».....	118
6.1. Охорона праці у комерційному банку АТ «А-банк».....	118
6.2. Розроблення заходів щодо захисту виробничого персоналу суб'єкта господарювання, об'єкта (цеху) від зброї масового ураження.....	122
6.3. Організація планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання.....	125
Висновки до розділу 6.....	128
ВИСНОВКИ.....	130
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	135
ДОДАТКИ.....	143

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система – це одна з головних складових ринкової економіки. Комерційні банки пропонують своїм клієнтам багато різних банківських продуктів і послуг, і тому сфера банківської діяльності безперервно зростає.

В сучасний період економічної нестабільності банкам дуже важливо знайти спосіб утримання наявних клієнтів і залучення нових. В умовах жорсткої конкуренції це зробити значно складніше. Важливу роль відіграє оптимізація внутрішніх процесів, спрямована на скорочення витрат. Аналіз діяльності комерційних банків показує, що для успіху конкурентних переваг необхідним є процес впровадження інновацій з допомогою застосування нових досягнень науки, техніки і технології.

Інформаційна економіка в умовах сьогодення диктує умови при яких інновації стають тією рушійною силою, що приводить у розвиток суспільство. За рахунок впровадження інновацій активна технологічна модернізація відбувається і в банківських установах. Особливо актуальними виступають ті інновації, які стосуються дистанційного банківського обслуговування, управління ризиками, удосконалення інформаційно-комп'ютерних технологій. Проте, більшість українських банків під управлінням інноваційною діяльністю розуміють вирішення поточних завдань, відкидаючи якість управління, що відповідає міжнародному рівню та загальнонаціональним потребам розвитку банківського бізнесу – зростання ефективності, конкурентоспроможності, забезпечення стабільності у діяльності банківських установ та посилення їх впливу на інноваційні процеси в економіці.

При таких умовах важливого та невідкладного значення набувають дослідження теоретичних і практичних питань обґрунтованої економічної ефективності інноваційної діяльності банків, спрямованих на зростання дохідності за прийнятої норми ризику, а також формування стратегій інноваційного розвитку банків.

Інновація в даний час не просто одне з явищ, що визначає економічне зростання, розвиток і структурні зрушення. Інновації стали характерною особливістю і сутністю сучасного розвитку в усіх сферах економіки, в тому числі і в банківській. Питання дослідження інновацій набувають особливої актуальності на сучасному етапі економічного розвитку. Апробація і впровадження інновацій, що здобули визнання в інших країнах, або розроблених самостійно, істотно підвищить потенціал вітчизняних банків.

Дослідженню теоретичних підходів впровадження нових банківських продуктів та їх ролі і значення в формуванні доходів банківських структур займалися відомі вітчизняні та зарубіжні науковці, до них слід віднести зокрема праці наступних Т. Васильєва, О. Заруцька, С. Єгоричева, О. Єпіфанов, С. Козьменко, О. Копилюк, О. Криклій, Н. Кришталь, О. Кузьменко, Л. Левченко, Н. Маслак, Т. Медвідь, О. Музичка, Г. Надьон, С. Онишко, О. Пожар, С. Рамазанов, О. Степаненко, Л. Тимашова та ін. Основні ідеї та положення, викладені у працях даних авторів, стали основою для подальшої розробки напрямів розвитку інноваційної діяльності у банківській сфері. Однак, незважаючи на численні дослідження, недостатньо висвітленими залишаються шляхи вирішення проблем впровадження інновацій у сучасній банківській системі України.

Метою дослідження виступає процес впровадження нових продуктів і послуг в діяльність банківських установ та визначення їх впливу на доходи комерційної діяльності банку, а також розробка механізму активізації впровадження нових інноваційних продуктів в діяльність банківської установи.

Основними завданнями даного наукового дослідження є:

- дослідження сутності та складових банківських інновацій, їх ролі в банківській системі та національній економіці;
- визначення підходів до класифікації банківських інновацій;
- з'ясування механізму розробки та впровадження нових банківських продуктів;
- загальна характеристика комерційної діяльності АТ «А-банк»;

- оцінка портфелю банківських продуктів комерційного банку;
- розгляд особливостей впровадження нових продуктів у комерційному банку АТ «А-банк» та їх вплив на його доходи банку;
- рекомендації застосування технології FinTech і Blockchain у банківській діяльності АТ «А-банк»;
- узагальнення механізмів впровадження інноваційних продуктів із використанням NFC-модуля;
- дослідження особливостей формування та просування нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» в діяльності комерційного банку АТ «А-банк»;
- визначення особливостей розвитку банківського сектору в Україні;
- з'ясування конкурентних позиції та дослідження конкурентоспроможності банку АТ «А-банк» на вітчизняному банківському ринку;
- економічне обґрунтування формування та просування нового банківського продукту в діяльності комерційного банку АТ «А-банк».

Об'єктом дослідження виступає комерційна діяльність банківської установи АТ «А-банк».

Предметом дослідження виступає процес впровадження нових продуктів і послуг в комерційній діяльності банківської установи.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань менеджменту в банківській діяльності, управління проектами, стратегічного менеджменту, економіки підприємства. У магістерській роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: теорії систем і системного аналізу, методу порівняння, економіко-статистичного й порівняльного аналізу, факторного та логічного аналізу, графічний, узагальнення, абстрактно-логічний та інші.

Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики, законодавчі та нормативні документи з питань регулювання економіки й

банківського сектора, звітно-статистичні дані банківської установи АТ «А-банк», аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі, а також матеріали спостережень та опитувань, що їх організувала автор.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні економічного ефекту заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання нових інноваційних продуктів і послуг у діяльності банківської установи АТ «А-банк».

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що основні результати виконання даної наукової роботи можуть бути практично впровадженні в діяльність комерційного банку АТ «А-банк» в аспекті розробки та просування нових інноваційних банківських продуктів, що стимулюватиме зростання доходів комерційної діяльності банківської установи.

Теоретико-методологічне значення дослідження полягає у тому, що теоретичні підходи, щодо визначення особливостей впровадження нових банківських продуктів та їх ролі і значення у формуванні доходів комерційного банку можуть бути дослідженні в аспекті їх використання під час вивчення дисциплін пов'язаних із організацією банківської справи та реалізацією банківської діяльності.

Апробація основних результатів дослідження. Основні результати дослідження висвітлені на науковій конференції «Актуальні задачі сучасних технологій : збірник тез доповідей міжнародно наукова-технічна конференція молодих учених та студентів, (м.Тернопіль, 27–28 листопада 2019 р.)».

Структура випускної (кваліфікаційної) роботи. Дипломна робота розміщена на 134 сторінках основного тексту, складається з вступу, шести розділів, висновків та пропозицій, додатків і списку використаних джерел, який налічує 79 позицій. Для наочного відображення основних результатів дослідження в роботі представлено 32 таблиці, 39 рисунків та 6 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ ТА ЇХ РОЛІ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ БАНКУ

1.1. Сутність та складові банківських інновацій, їх роль в банківській системі та національній економіці

Конкуренція на фінансовому ринку, яка є невід'ємною частиною ринкових відносин, виступає разом з науково-технічним прогресом стимулюючим механізмом, що активізує інноваційну діяльність всіх його учасників. Вона сприяє розвитку ринкового середовища, постійному впровадженню на ринок нових, більш удосконалених банківських продуктів, розробці шляхів і методів доставки їх до споживачів, впровадженню новітніх банківських технологій. У зв'язку з цим банки ведуть постійний пошук нововведень у всіх сферах своєї діяльності.

Перш ніж перейти до визначення поняття «банківської інновації» визначимо основоположну дефініцію «інновація». В економічній літературі під даним поняттям зазвичай розуміють об'єкт, який впроваджується у виробництво як результат проведеного наукового дослідження або відкриття, і якісно відрізняється від попереднього аналога. Інновація характеризується більш високим технологічним рівнем, новими споживчими якостями товару або послуг у порівнянні з попереднім продуктом. Чим сучаснішими (у економічному та управлінському розумінні) будуть засоби, які використовуються при розробці та впровадженні інновацій, тим очевиднішим буде наближення останньої до рівня науково-технічного прогресу

Відомі інші визначення досліджуваного поняття «інновація»: – «...будь-який новий підхід до конструювання, виробництва або збуту товару, у результаті чого інноватор і його компанія отримують переваги перед

конкурентами» [9, с.184]; – «...продукт творчої праці, що має завершений вигляд товару, готового до застосування та поширенню на ринку». Крім терміну «інновація», використовується поняття «нововведення». Існує думка, що поняття «нововведення» є російським варіантом англійського слова *innovation*, переклад якого означає «уведення новацій».

Відомі такі визначення поняття «нововведення»: – це цілеспрямований процес ефективної реалізації прогресивного нововведення, орієнтований на кінцевий результат – інтенсифікацію тієї сфери людської діяльності, в якій це нововведення використовується [10, с.202]; – це новий спосіб задоволення сформованих суспільних потреб, що забезпечує приріст корисного ефекту і, як правило, заснований на досягненнях науки і техніки. Таким чином, інновації (нововведення) можуть розглядатися й як результат, й як процес.

Залежно від цілей дослідження використовують різні підходи до класифікації інновацій (нововведень), але найбільшою популярністю користується класифікація Шумпетера Й.: нове, тобто ще невідоме у сфері споживання блага або нова якість відомого блага; новий, більш ефективний метод виробництва відомої продукції; відкриття нових можливостей збуту відомої продукції; відкриття нових джерел сировини або виробництва напівфабрикатів; реорганізація виробництва, що призводить до підриву якоїсь монополії, що встановилася у ньому [71, с.100]. Одним із різновидів інновації є банківська інновація. Банківська інновація має свої особливості.

На думку проф. Баланова І.Т., «банківська інновація – це реалізований у формі нового банківського продукту чи операції кінцевий продукт інноваційної діяльності» [8, с.95]. Таке трактування вузьке й не охоплює напрям удосконалення технологій.

Ураховуючи той факт, що на ринку представлений широкий спектр банківських послуг та продуктів, більшої уваги потребують саме технології, які використовуються банками для надання послуг. Їх безпечність, надійність, швидкість є запорукою ефективної діяльності банку. О.І. Лаврушин визначає банківську інновацію як «синтетичне поняття про

діяльність банку у сфері інноваційних технологій, спрямовану на отримання додаткових доходів у процесі створення сприятливих умов формування і розміщення ресурсного потенціалу за допомогою нововведень, які сприяють клієнтам в отриманні прибутку» [44, с.119]. Це визначення охоплює обидва напрями інновацій (банківські продукти та послуги і технології), але занадто абстрактне.

Кривич Я.М. [60] вважає, що поняття «інновації» може бути застосовано до всіх нововведень у всіх сферах функціонування банку, що дасть змогу досягти визначеного позитивного економічного або стратегічного ефекту (приріст клієнтської бази, збільшення частки ринку, скорочення витрат на проведення певного виду операцій тощо).

Меда Н.С. [49, с.197] трактує банківські інновації як кінцевий результат процесу модернізації всіх боків діяльності банку, що полягає в удосконаленні банківських послуг, бізнес-процесів, сервісу, організації, управління та маркетингу для досягнення конкурентних переваг на ринку.

На основі аналізу визначень фахівців банківську інновацію можна визначити як кінцевий результат інноваційної діяльності в банківській сфері, який отримав утілення у вигляді нового вдосконаленого продукту або послуги, реалізованих на ринку, або нового вдосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності, у результаті чого зростає ефективність діяльності банку та поліпшується задоволення потреб клієнтів.

Банківські інновації охоплюють сьогодні практично всі сторони діяльності банку (рис. 1.1).

У процесі розвитку світового фінансового ринку накопичений значний досвід розробки і впровадження банківських інновацій. Найчастіше нововведення пов'язані з удосконаленням існуючих та розробкою принципово нових банківських продуктів, які ще не мали аналогів на ринку, впровадженням досягнень науки в області технологій та управління в банківську діяльність. Сьогодні більшість українських банків у своїй новітній

діяльності йдуть шляхом запозичення зарубіжного досвіду та технологій: впровадження цих надбань у специфічних умовах українського ринку надає їм дійсно інноваційного характеру.

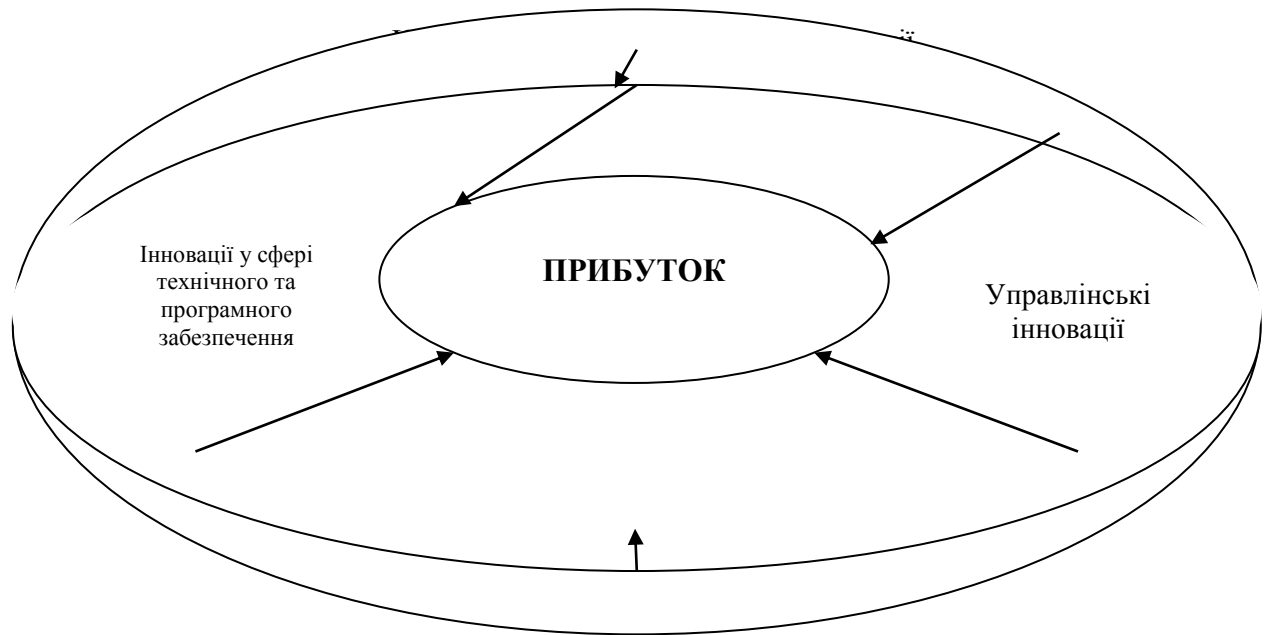

Рис. 1.1. Структура комерційного банку як організації-інновації [19, с.50]

Отже, до банківських інновацій відносяться будь-які нововведення, що стосуються всіх аспектів банківської діяльності та були вперше використані в практиці його роботи. Банківська інновація, як нова якість діяльності банку, потребує визнання в умовах ринку, що знаходить своє відображення у ліцензуванні, сертифікації. Початком інтенсивного розвитку безпосередньо банківських інновацій є середина ХХ століття. Як відмітив Дж. Сінки мол., першою значущою банківською інновацією є поява у лютому 1961 р. першого обертаючого на ринку депозитного сертифіката (CD) [65]. З цього моменту на ринку банківських послуг постійно з'являлися різні фінансові і технологічні новинки. У табл. 1.1. представлено перелік найбільш відомих і далі застосованих у сфері банківського обслуговування новацій ХХ століття.

Важливим аспектом у дослідженні поняття «банківська новація» є те, що як будь-яке нове явище воно тісно пов'язане з плином часу. Час є категорією життя будь-якого явища, в тому числі й економічного. При цьому час є

стимулом розвитку ринку і важелем перемоги у конкурентній боротьбі. Банк, який перший вийшов зі своєю інновацією і зайняв певну нішу на ринку банківських послуг, швидко створить собі імідж, з яким конкурентам боротися буде важко.

Таблиця 1.1

Інновації і нові продукти в банківській сфері [65]

Категорія продуктів	Приклад	Рік запровадження інновації
Споживче кредитування	Банківські кредитні карти	1958
Строкові депозити	Євродоларові депозити	Середина 1960-х
Строкові депозити	Депозитні сертифікати	1969
Поточні рахунки	Поточний рахунок з нарахуванням процентів	1972-1980
Кредитні карти	«Інтелектуальна» (чипована) карта	1974
Міжнародне кредитування	Синдиковані кредити	Середина 1970-х
Ощадні рахунки	Індивідуальні пенсійні рахунки (IRA)	1975
Міжнародне банківське обслуговування	Федеральна корпорація міжнародних банківських корпорацій	1978
Іпотечне кредитування	Плаваюча процентна ставка	Початок 1980-х
Комерційне кредитування	Поглинання з високою часткою позичкових коїтів (високим левериджем) (LBO)	Початок 1980-х
Міжнародне банківське обслуговування	Міжнародні банківські інструменти (IBF)	1981
Рахунки і заощадження	Депозитні рахунки грошового ринку (ММДА)	1982
Споживче кредитування	Кредитні лінії, що забезпечені сплаченою часткою будинку позичальника	Середина 1980-х
Ризик-менеджмент	Похідні інструменти позабіржового ринку	Середина 1980-х
Управління активами споживачів	Взаємні фонди	Кінець 1990-х

А з плином часу будь-яке нове явище перетворюється на масове і традиційне. Тобто банківська інновація є функцією часу і тому діє, тобто, має свій очікуваний ефект лише у рамках часу, який визначений початком і кінцем життєвого циклу цієї інновації. Це важливо для розуміння того, що банківською інновацією не можна вважати певні банківські продукти або операції, що є новими лише для цього банку, проте які вже давно реалізовані в інших банках.

До банківських інновацій також не слід відносити незначні зміни, що не змінюють самого змісту і суті банківського продукту або операції (наприклад, зміни умов кредитування тощо). З урахуванням зазначеного

банківська інновація за змістом має включати: – дійсно новий банківський продукт, що вперше з'явився на українському ринку банківських послуг, лише у одному банку; – новий для України іноземний продукт, що вперше з'являється на українському ринку банківських послуг; – нові фінансові операції, технології, що раніше не здійснювалися (не застосовувалися) у практиці українських банків.

Банківською інновацією не можуть вважатися банківський продукт або операція, які є новими тільки для даного банку, але вже давно реалізуються в інших банках. Слід визначити низку причин, які обумовлюють необхідність запровадження інновацій в банківську діяльність, зокрема це [27, с.98]:

- необхідність забезпечення прибуткової діяльності банку, причому не лише у короткостроковій, а й у довгостроковій перспективі;

- спроможність банківської установи генерувати нові потоки доходів за рахунок впровадження інноваційних продуктів, високої якості обслуговування клієнтів, що забезпечується саме реалізацією інноваційних рішень, що відрізняє банк від його конкурентів;

- підвищення операційної ефективності, що в сучасних умовах уже не може бути результатом лише економії на ресурсах, а потребує запровадження процесних інновацій, яке допомагає знизити витрати на виконання певних операцій із одночасним поліпшенням якості обслуговування;

- дотримання банками вимог державного регулювання банківської діяльності, спрямованого на забезпечення стабільного й надійного функціонування банківської системи шляхом контролю ризиків, що беруть на себе комерційні банки як фінансові посередники;

- бажання банківських установ створити й підтримувати імідж сучасного динамічного інституту, який чутливий до змін потреб клієнтів, зацікавлений у розв'язанні їх фінансових проблем, забезпечує комфортне і доступне обслуговування;

- кардинальні зрушення у структурі і характері потреб споживачів фінансових послуг, які відбуваються в останні десятиліття.

Еволюція банківської системи в бік дистанційної моделі банківського обслуговування зумовлена рядом об'єктивних особливостей економічного і соціального середовища, в яких існують банки, і в першу чергу – змінами в способі життя людей, автоматизацією банківських операцій, зростанням конкуренції, проникненням нових інформаційних та комунікаційних технологій, які докорінним чином змінюють обличчя сучасних фінансово-кредитних інститутів, способи їх комунікацій з клієнтами, канали продажу банківських послуг.

Все це є відображенням інноваційного процесу, що постійно відбувається у банках й дозволяє їм в умовах жорсткої конкуренції та динамічної макроекономічної ситуації диференціюватися на фінансовому ринку з метою забезпечення зростання вартості бізнесу. Тому, аналіз різноманітних факторів впливу на інноваційний процес у банківських установах виявляється достатньо актуальним як з теоретичної, так і практичної точок зору, оскільки дозволяє підвищити обґрунтованість вибору та ефективність реалізації інновацій фінансових інститутів.

В результаті аналізу зарубіжного досвіду функціонування банківських установ виявлено, що відбуваються такі інноваційні зміни [21, с.100]:

- «багатоканальна діяльність» при поєднанні нових і традиційних технологій і інструментів: самообслуговування, дистанційне обслуговування, використання Інтернету, індивідуальні консультації, телефонні центри;
- віртуальні банківські й фінансові технології: управління банківським рахунком, готівкові розрахунки, електронний підпис, укладення договорів, фінансові організації (біржі, банки);
- розгалуження й організаційне розділення банку на три елементи: поширення послуг, виробнича частина і портфельний банк, оптимізація банківської мережі: сегментація, зміни у філіях і філіальній мережі;
- комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій для електронного і змішаного (традиційного і нового) маркетингу (клієнт сам вибирає форму обслуговування);

– нові банківські продукти (послуги) на базі нових технологій, нові автомати самообслуговування (моно- і багатофункціональні, інформаційні) [18]. Отже, варто зауважити, що новітні технології на сучасному етапі все частіше пов'язані зі всесвітньою мережею Інтернет. Тому актуальним є відстеження зв'язку розвитку інновацій та електронних ресурсів. Ефективно використовуючи можливості мережі Інтернет, можливо пришвидшити розвиток майже всіх видів бізнесу, в тому числі спростити і покращити проведення безготівкових платіжних розрахунків. Це дасть змогу покращити якість обслуговування клієнтських безготівкових платежів, а банкам, які матимуть розвинену та сучасну систему обслуговування клієнтів, - підняти свій рейтинг.

Згідно з інформацією Internet World Stats, Україна в 2018 р., серед інших європейських країн, посідає 8-ме місце за кількістю споживачів послуг Інтернету, що становить приблизно 23,3 млн осіб, тобто більшу половину мешканців країни, або майже 3,5% від всіх користувачів у Європі. Це є досить хорошим результатом, проте, порівняно з країнами-лідерами, Україна сильно відстає, адже там цей показник в середньому сягає більш як 85% [20, с.50]. За даними Інтернет Асоціації України, в 2018 р. більше 72% активної інтернет-аудиторії, що користується мережею кожен день або кілька разів на тиждень, мешкає в містах, а 27% - в селах, притому, що серед усіх мешканців сіл показник проникнення становить 52% тих, хто вже користується всесвітньою мережею [51, с.76]. Цей показник проникнення в селах є найнижчим в країні, тому саме за рахунок цієї групи клієнтів можна забезпечити поширення інтернету в подальшому.

Доцільно проаналізувати статистичні дані, пов'язані з проникненням інтернету за типом доступу користувачів у 2018 р. Ці дані вказують на значну кількість користувачів всесвітньої мережі через домашні ноутбуки - 49%, смартфони - 42%, стаціонарні домашні комп'ютери - 40% та планшети - 16% [63]. Варто зазначити, що статистика проникнення смартфонів і планшетів свідчить про те, що цей клас пристроїв не тільки доповнює

звичайні стаціонарні комп'ютери та ноутбуки, а все частіше повністю замінює їх у повсякденному використанні. Тому не слід нехтувати важливістю впливу інноваційних розробок у сфері мобільних додатків. Адже користуватися такими пристроями набагато зручніше, бо вони не прив'язані до певного місця, і це дає поштовх як до швидких покупок, так і до здійснення різних банківських операцій, незалежно від місця і часу.

Тому не дивно, що з поширенням смартфонів у банківській сфері неабияк зростає популярність мобільного банкінгу. На думку спеціалістів, стільниковий телефон в майбутньому замінить пластикову картку як засіб платежу. Ідентифікація клієнта проводитиметься за допомогою NFC-чипів, які будуть міститись у телефоні.

Діапазон операцій на перспективу буде досить обширний, а саме: контроль за залишком на рахунку, різного роду платежі, перекази коштів, кредити однієї фізичної особи іншій тощо. Існує ймовірність проведення операції без смартфона, прив'язавши NFC-мітку банківської картки до NFC-кільця.

Причому такі операції будуть більш безпечними, ніж сучасні операції за картками, тому що в операторів є можливість відстежити мобільний телефон за ідентифікаційним номером. Крім того, розпізнавання клієнта банківським працівником у відділенні вже зараз може проводитися за наявності відповідного телефону, тому потреба в паспорті для підтвердження особи поступово зникає. Така тенденція виникла на ринках США і Європи, де розпізнавання вже проводиться навіть за адресою електронної пошти [22, с.105]. Варто зазначити, що загальний рівень користування послугами інтернет-банкінгу в Україні все ще залишається одним із найнижчих серед країн Центральної та Східної Європи - лише 2% населення, старшого за 16 років [19, с.53]. Експерти консалтингової компанії McKinsey&Company підтверджують, що для банківського сектору України характерний низький рівень користування Інтернетом та мобільним банкінгом. Лише 9% роздрібних клієнтів користуються Інтернет-банком, а мобільним банком -

3%. За даними рис. 1.2 можна порівняти показники України та європейських країн, останні мають значно більший відсоток користувачів.

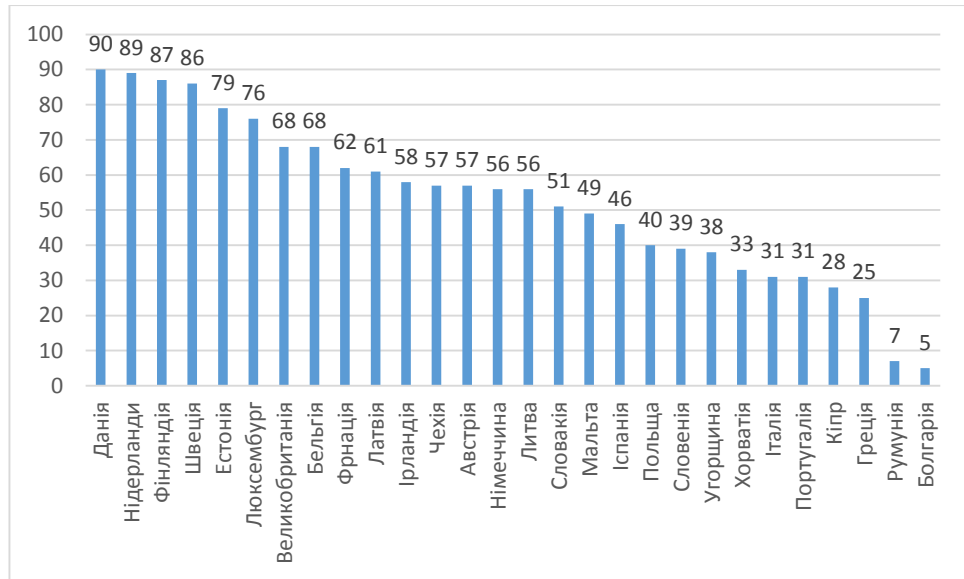

Рис. 1.2. Частка користувачів Інтернет-банкінгом у 2018 р. в Європі (віком від 16 до 74 років) [5]

За даними Eurostat, близько половини (51%) дорослих європейців використовують Інтернет-банкінг. Ця частка постійно зростає, у 2007 р. вона становила лише 25%. Інтернет-банкінг особливо популярний серед клієнтів віком від 25 до 34 років. Використання Інтернет-банкінгу має тенденцію до збільшення відповідно до підвищення рівня освіти користувачів. Лише 24% людей із середньою освітою користуються електронним банкінгом, і 77% тих, хто має вищу освіту.

Серед країн-членів ЄС Інтернет-банкінг найбільш поширений у Данії (де 90% людей у віці від 16 до 74 років заявили, що вони користуються таким видом послуг) та Нідерландах (89%), а також інші країни Північної Європи - Фінляндія (87%) та Швеція (86%). Найнижчі показники зареєстровані в Болгарії (5%) та Румунії (7%). Менше 30% людей віком від 16 до 74 років використовують Інтернет-банкінгу Греції (25%) та Кіпрі (28%), до таких країн також можна віднести й Україну [5].

У 2015 р. українці ще надавали перевагу обслуговуванню у відділеннях банків, водночас в Польщі, США, ЄС, Великобританії цей вид надання

послуг вже неактуальний. Порівнюючи статистику України та Росії, можна зауважити, що росіяни вдвічі менше використовують такий вид обслуговування, як відділення банків. На сьогодні у колишніх радянських республіках великої популярності набувають банкомати та термінали, але можна спостерігати і протилежну динаміку розвитку такого виду надання послуг у зарубіжних країнах. Щодо е-банкінгу, то Україна значно поступається таким державам, як США, Польща, ЄС та ін., цей показник різниться більше ніж удвічі (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Використання клієнтами різних видів обслуговування у 2018 р., % [5]

Показники	Україна	США	ЄС
Інтернет та мобільний банкінг	40	88	92
Відділення	37	9	7
Банкомати та термінали	22	1	1
Call-центр	1	2	0

У 2018 р. у розвитку Інтернет-банкінгу головною тенденцією стало зростання популярності мобільних платежів за допомогою смартфона. Зокрема, за даними дослідження MasterCard, з використанням смартфона готові оплачувати товари та послуги 72% опитаних українців, тоді як в Західній Європі показник такої готовності становить тільки 37%, а в Центральній та Східній Європі - 57%.

Заважають розвитку е-банкінгу в Україні наступні чинники: низький рівень мотивації колективного фінансування, зокрема допомога в реалізації інноваційних проектів; висока частка тіньових операцій у господарському обігу. Так, за попередніми розрахунками Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, рівень тіньової економіки в першому кварталі 2018 р. становив 33% від офіційного валового внутрішнього продукту; низький рівень довіри українців до банківської системи [2].

Варто також зазначити, що банківські установи України почали активно втілювати в реальність переваги Інтернет-банкінгу та мобільного банкінгу в

свою практику надання банківських послуг відносно нещодавно. Основною перешкодою є проблематичність технічної реалізації цих систем, що пов'язане, передусім, зі складністю та високою ціною захисту інформації, яка передається. На початку 2015 р. в Україні лише 13 із 127 банків, або 10%, пропонували своїм клієнтами мобільні додатки, через які можливо управляти рахунками, здійснювати платежі, керувати депозитами, оплачувати комунальні послуги та інше. Крім того, 49 із 127 банків, що становить 39%, маючи систему Інтернет-банкінг, пропонують, в основному, клієнтам управляти своїми рахунками тільки через відділення за допомогою операціоністів, і це при тому, що у 2015 р. проникнення Інтернету в Україні сягнуло 58% та охопило 21,1 млн чоловік [60]. Дані щодо впровадження Інтернет-банкінгу та мобільного банкінгу в Україні в розрізі груп показано на рис.1.3. та рис.1.4.

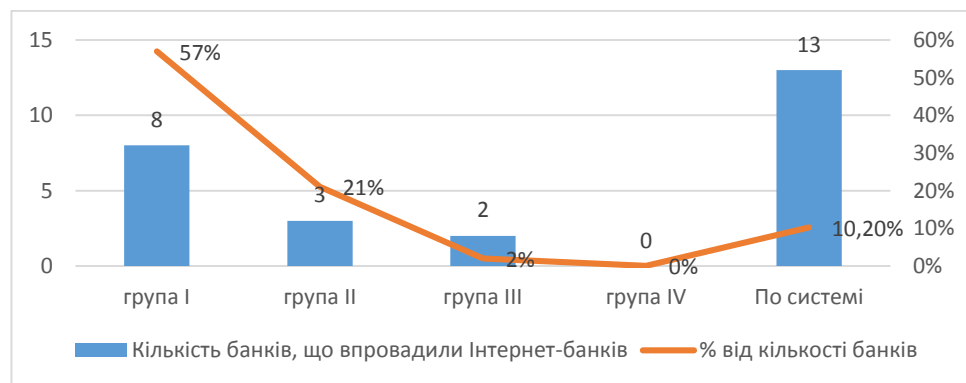

Рис. 1.3. Рівень упровадження Інтернет-банкінгу банками України [18]

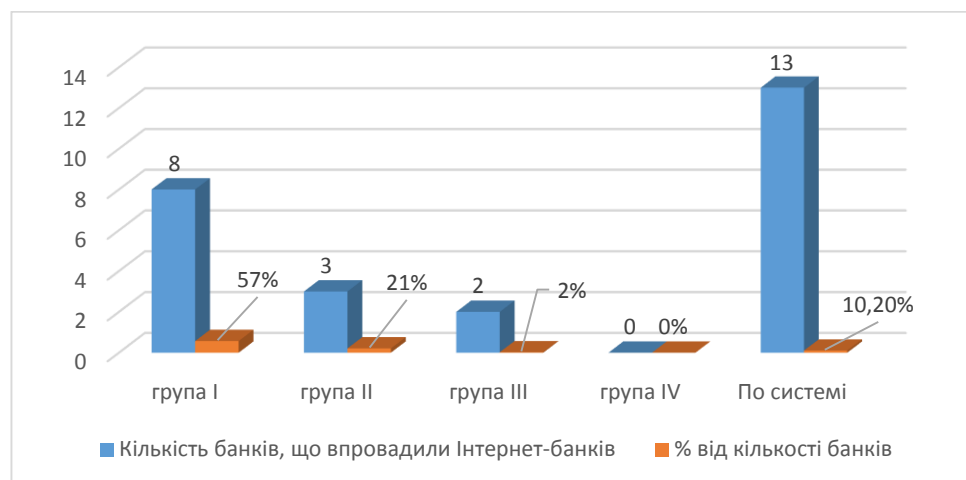

Рис. 1.4. Рівень упровадження мобільного банкінгу банками України

Варто також проаналізувати послуги Інтернет-банкінгу, які пропонують іноземні й українські банки (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Характеристика послуг Інтернет-банкінгу, які надають зарубіжні банки та банки України [18]

Вид послуг	Зарубіжні банки	Українські банки
Запит залишків за рахунками	впроваджено	впроваджено
Виставлення і сплата рахунків	впроваджено	впроваджено
Грошові перекази	впроваджено	впроваджено
Оформлення депозиту	впроваджено	впроваджено
Оформлення депозитів, ставки за якими індексовано	впроваджено	не впроваджено
Відкриття рахунків	впроваджено	впроваджено
Оформлення кредиту	впроваджено	впроваджено, але майже не пропонується
Інтернет-еквайринг	впроваджено	не впроваджено
Хеджування валютних ризиків	впроваджено	не впроваджено

Одним із найбільш розвинених видів електронних банківських послуг є дистанційне обслуговування клієнтів. Технологія дистанційного банківського обслуговування «домашній банкінг», або «віддалений бан-кінг», що дає можливість клієнту користуватись банківськими послугами, не будучи фізично присутнім в офісі установи, виник більше тридцяти років тому. Така назва пояснює основну суть поняття. «Віддалений банкінг» є формою надання послуг банком не в офісі банківської установи при особистому спілкуванні клієнта і банківського працівника, а в офісі споживача послуг, в його домі і скрізь, де це допустимо системою і зручно для нього.

АТ КБ «Приватбанк» є одним із найбільш інноваційних банків в Україні, що визнано не тільки в Україні, а й за її межами. Найбільш поширеною інновацією серед населення є «Приват24» [5].

За допомогою цієї системи можна вирішити будь-які питання, не

виходячи з дому, за наявності доступу до мережі Інтернет, а саме: проводити операції за картою, робити необхідні платежі і внески, сплачувати заборгованість за кредитом, проводити обмін валюти.

Станом на 1 січня 2019 р. в Україні 13 банків пропонували клієнтам мобільні додатки. Проте безсумнівним лідером у застосуванні таких інноваційних продуктів є «Приватбанк», який пропонує своїм клієнтам не один, а 19 мобільних додатків, пристосовавши їх до певного типу користувачів та розподіливши їх за типами банківських і побутових операцій. Для приватних осіб «Приватбанк» пропонує 14 додатків.

Будь-які аспекти діяльності банків у сучасних умовах є сферою впровадження інновацій: розробляються нові банківські продукти та послуги, фінансові інструменти та технології обслуговування, змінюються організаційні структури та бізнес-процеси кредитних організацій, застосовуються інноваційні канали збуту та методи реклами. Варто зауважити, що у сучасних умовах розвиток банківського бізнесу нерозривно пов'язаний з автоматизацією, впровадженням новітніх технічних засобів і передових банківських технологій щодо просування на ринок банківських продуктів і послуг, а також з пошуком інструментів, що підвищують привабливість банківських послуг, чому сприяють інновації.

Проте, поряд з розвитком новітніх технологій та методів у банківській сфері, постають нові проблеми та загрози, на які також варто звернути увагу. Адже, як відомо зі світової практики, зловмисники обов'язково знайдуть найменш захищене місце в системі. Тому кожна деталь банківської інновації відіграє важливу роль [25, с.211].

Варто зазначити, що переважна більшість банківських інновацій мають нематеріальний характер, це обумовлює особливості та проблеми захисту прав інтелектуальної власності кредитних інститутів. В Україні, згідно із Законом «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», винаходом вважається результат інтелектуальної діяльності людини у будь-якій сфері технології. Таким чином, українське законодавство не висуває умови

обов'язкового технічного характеру нововведення (як це стримувало розвиток у деяких країнах світу - Японії, США), що теоретично відкриває комерційним банкам можливості для патентного захисту інновацій. Проте реальна їх активність у цьому відношенні є незначною.

Фінансові технології змінюються стрімкими темпами, тому для того, щоб фінансові інститути могли йти в ногу з сучасними системами, їм доведеться виокремити кілька ІТ-груп, завданням яких буде усунути помилки, просувати оновлення на ринок та проводити дослідження на ньому. Якщо банки не хочуть цього, їм доведеться йти зовсім іншим шляхом і повністю вийти з технологічної гри, щоб співпрацювати з зовнішніми технологічними компаніями. Інакше кажучи, щоб справді модернізувати всі процеси, вони повинні зробити вибір: стати технологічними компаніями, або припинити існування [35].

Досить важливим є те, що наразі традиційні підходи до надання банківських послуг і ведення банківського бізнесу вже не задовольняють зростаючий попит та очікування клієнтів, не відповідають вимогам підвищення ефективності та прибутковості. Банківський сектор відчуває посилюючий вплив цифровізації економіки, технологій і демографічних факторів. Цифровізація економіки змінила систему економічних відносин. Збільшуються конкуренція та дезінтермедіація з боку небанківських провайдерів послуг, зокрема, не тільки фінансово-кредитних установ, а й високотехно-логічних компаній і стартапів «Fintech». Так, останніх можна вважати, з одного боку, реальною загрозою для розвитку або навіть існування банківського сектору, якщо враховувати, що вони поряд з новими технологічними рішеннями прагнуть стати лідерами в його високорентабельних сегментах, а з іншого - новим етапом розвитку, якщо банки зможуть подолати традиційний консерватизм і співпрацювати, формуючи нові прогресивні відносини з «Fintech» [1].

Отже, подолання банківським сектором амбівалентності потребує вибору стратегії реагування на нові тенденції цифровізації економіки. Такий

вибір буде визначати в майбутньому позиціонування на ринку кожного банку та банківського сектору загалом, а розуміння цього буде змушувати до реальних дій, що сприятиме прискоренню появи фінансових інновацій.

Водночас особливості цифровізації економіки привносять нові виклики та загрози всім учасникам цього процесу. Зокрема, поширення індивідуалізації цифрових послуг призводить до зниження контролю їх здійснення, а отже, зростання шахрайських дій, підвищує ризики витоку інформації. Крім того, через постійне зростання кібератак необхідним є захист інтернет-додатків і мобільних фінансових додатків, смарт-контрактів, платіжних і автоматизованих банківських систем тощо шляхом підвищення рівня інформаційної безпеки на умовах залучення додаткових інвестицій і регулювання для мінімізації ризиків цифрових технологій.

Сьогодні можна стверджувати, що вітчизняна банківська система не стоїть осторонь від світового інноваційного процесу в банківській сфері та має достатній інноваційний потенціал для активного впровадження фінансових інновацій, які позитивно показали себе на ринках інших країн, а також розробки власних новацій, що вже мають певні успіхи. Проте загальні процеси цифровізації національної економіки потребують прискорення, інакше для України вони з можливостей можуть стати загрозами.

1.2. Підходи до класифікації банківських інновацій

Різноманітність банківських інновацій у сучасній банківській діяльності відображається їх класифікацією, яка має як загальні, так і особливі риси, що притаманні лише діяльності окремих країн. У світовій банківській практиці виділяють наступні групи інновацій, що об'єднані спільністю їх цілей: нові послуги, що пов'язані з розвитком грошового ринку, послуги з управління готівкою, інновації у традиційних сегментах ринку позичкових капіталів. Загальні категорії банківських інновацій відображають найбільш суттєві властивості окремих видів банківських продуктів і послуг. Найбільшого

поширення в економічній літературі набули такі класифікаційні ознаки, які можуть використовуватися з різним ступенем деталізації [24, с.117]:

- за масштабністю новизни й обсягом можливого впливу на банківську діяльність: базові (системні), модифікаційні (локальні), комбінаційні інновації;

- за об'єктами: продуктові, процесні, сервісні, управлінські, концептуальні, маркетингові інновації;

- за спрямованістю: банківські інновації, орієнтовані на попит, та інновації в пропозиції нових продуктів (так звані стратегічні інновації);

- за продуцентом інновації: інновації, які можуть бути запозичені на ринку й упроваджені у діяльність банку, інновації, які від народження ідеї до її практичного втілення здійснюються персоналом банку, та інновації, які розробляються консалтинговими чи дослідницькими фірмами на замовлення банків;

- за причинами виникнення: інновації, які можуть бути ініційовані змінами нормативно-правового поля, та інновації, спричинені конкуренцією;

- за характером ефекту: інновації, які дають позитивні фінансові результати, кращі якісні параметри послуг для клієнтів, кращі умови праці для персоналу, мінімізують ризики, забезпечують соціальний та іміджевий ефекти;

- за тривалістю позитивного ефекту впровадження: тактичні (короткострокові), середньострокові та стратегічні (довгострокові) інновації.

Таким чином, поняття «банківська інновація» ширше за поняття «новий банківський продукт». Своєю чергою, новий банківський продукт являє собою різновид банківських інновацій. Новий банківський продукт - це результат банківської діяльності, який виступає у вигляді нового товару, який надходить на банківський ринок для продажу клієнтам.

Залежно від напрямів банківської інноваційної діяльності доцільно виділяти:

- інновації, які забезпечують підвищення ефективності банківської

діяльності. Вони спрямовані на створення умов для зниження собівартості банківських продуктів за рахунок поліпшення технічної бази, вдосконалення організації банківської діяльності, умов праці, навчання та підвищення кваліфікації персоналу;

– інновації, орієнтовані на розширення та диверсифікацію банківських послуг. Такі інновації передбачають розширення ресурсної та клієнтської бази, розширення спектра банківських операцій, створення нових структурних підрозділів, здатних забезпечити створення нових видів банківських продуктів;

– інновації, пов'язані з необхідністю дотримання вимог органів державного регулювання. Такі інновації здійснюються у разі необхідності задовольнити вимоги регулятивних органів у частині створення відповідних умов банківської діяльності.

Новий банківський продукт можна поділити одиничний та масовий.

Одиничний банківський продукт - це індивідуальний продукт, який має чітко визначене коло своїх покупців, тому він випускається у розрахунку на конкретних споживачів.

Масовий банківський продукт - це продукт без різко вираженої індивідуальності, випускається у розрахунку на широке коло споживачів та інвесторів. Окрім того, за кількістю випуску новий банківський продукт може бути лімітований та нелімітований.

Лімітований банківський продукт - це продукт, обсяг або кількість випуску якого суворо квотується. Нелімітований банківський продукт являє собою продукт, обсяг (кількість) випуску якого не обмежений ніякими квотами. Цей продукт випускається у розрахунку на можливого потенційного покупця.

Новий банківський продукт може бути представлений у формі майна або майнового права. Майно являє собою матеріальний об'єкт власності, наприклад це гроші, мірні злитки золота, монети, цінні папери тощо. Майнове право означає право володіти, розпоряджатися і користуватися

певним майном. До банківського продукту у формі майнових прав належать такі документи, як договір банківського рахунку, кредитні угоди тощо

Як новий продукт банківська інновація проявляє себе тільки в процесі її реалізації на фінансовому ринку або всередині банку.

Банківські інновації включають [73, с.20]:

– новий банківський продукт, що вперше з'явився на фінансовому ринку, тобто тільки в одному банку;

– новий зарубіжний банківський продукт, тобто новий банківський продукт, що з'явився на фінансовому ринку, але вже давно реалізований за кордоном на фінансових ринках інших країн згідно з їх конкретними умовами і юрисдикцією;

– нові фінансові операції.

За економічним змістом банківські інновації можна поділити на технологічні інновації та продуктові.

До технологічних інновацій належать: електронні перекази грошових коштів; банківські картки; віртуальні картки - спеціальні банківські картки, як правило, не мають фізичного втілення; подарункові передплачені картки - банківські картки міжнародної платіжної системи з певним лімітом, який оплачується під час покупки карти.

До продуктових інновацій належать нові банківські продукти, які можуть бути пов'язані як із новими операціями та послугами, так і з традиційними банківськими операціями в період їхнього розвитку або зміни умов регулювання.

За видами нові банківські продукти можна поділити на: електронні грошові розрахунки із застосуванням пластикових карток; банкомат як елемент електронної системи платежів; Home banking-банківське обслуговування клієнтів удома та на робочому місці; форфейтингові операції банків; форвардний опціон; операції «своп»; операції за поєднанням контокоррента з овердрафтом та ін.

У світовій банківській практиці нині відбуваються такі інноваційні зміни: «багатоканальна діяльність» за поєднання нових і традиційних технологій та інструментів: самообслуговування, дистанційного обслуговування, використання Інтернету, індивідуальних консультацій, телефонних центрів; віртуальні банківські і фінансові технології: управління банківським рахунком, готівкові розрахунки, електронний підпис, укладення договорів, фінансові організації (біржі, банки); розосередження і організаційне розділення банку на три елементи: поширення послуг, виробничу частину і портфельний банк; оптимізація банківської мережі: сегментація, зміни у філіях і філіальній мережі; комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій для електронного та змішаного (традиційного й нового) маркетингу (клієнт сам вибирає форму обслуговування), нові банківські продукти (послуги) на базі нових технологій, нові автомати самообслуговування (моно- і багатофункціональні, інформаційні) [66].

За інноваційним потенціалом банківські інновації, як й інновації в інших сферах діяльності, прийнято поділяти на: радикальні, модифікуючі та комбінаторні (архітектурні) інновації.

Радикальні означають упровадження принципово нових продуктів та послуг, якісно нових технологій їх реалізації та надання, а також процесів, заснованих на нових наукових принципах. Радикальні нововведення можуть вимагати суттєвих інвестицій та бути тривалими у розробленні, а їх комерціалізація є найбільш ризикованою. Проте саме вони мають максимальну цінність, оскільки привносять принципово нове в діяльність фінансового інституту.

Модифікуючі інновації - це невеликі, але важливі або суттєві поліпшення продуктів та процесів. Вони переважають у фазах розповсюдження та стабільного розвитку життєвого циклу нововведень і покликані поліпшувати характеристики первинних моделей, не змінюючи принципів, що лежать в основі їх створення. Модифікуючою інновацією у

сфері банківської діяльності також можна вважати постійний процес удосконалення умов та технології здійснення базових операцій банків - залучення депозитів та надання кредитів.

Комбінаторні (архітектурні) інновації дуже часто стають основою створення нових продуктів для клієнтів, що задовольняють їхні індивідуальні потреби. До цього типу інновацій у банківській сфері належать, зокрема, структуроване фінансування, елементами якого можуть бути різні форми розміщення акцій компанії, сек'юритизація активів, викуп акцій за рахунок кредиту, лізинг, використання гарантій, страхового покриття тощо.

За впливом на банківську діяльність, інновації поділяються на локальні та системні.

Локальні мають місце на окремій ділянці роботи, як правило, вони пов'язані з удосконаленням технології виконання операцій. Вони не потребують значних матеріальних витрат, підвищують ефективність однієї-двох операцій та не справляють помітного впливу на бізнес-процес у цілому. Це може бути впровадження сканування платіжних документів клієнтів замість їх ручного вводу в операційну систему банку, вдосконалення технології формування звітності тощо [76, с.199].

Відмінностями системних інновацій є неможливість їх автономної реалізації без перебудови всього механізму створення цінності, а також залежність їх виникнення та ефективності впровадження від стану та технологій різних галузей. Залежно від ринкової ситуації та вибраної стратегії банк може здійснювати реактивні або стратегічні інновації.

Реактивні є відповіддю на нововведення, що впроваджені конкурентами, фактично вони є вимушеними і здійснюються для утримання ринкових позицій. Як правило, здійснення реактивних інновацій є більш витратним, аніж стратегічних.

Здійснення стратегічних інновацій має випереджувальний характер для отримання конкурентних переваг, хоча останні на банківському ринку внаслідок його високої конкурентності та прозорості, як правило, не

зберігаються протягом тривалого часу. Стратегічні інновації частіше спрямовані на формування нових потреб споживачів, аніж на задоволення наявних. Тож за характером потреб, що задовольняються, виділяють: інновації, що спрямовані на створення нових потреб, та інновації, що спрямовані на задоволення наявних потреб.

Інновації, що спрямовані на створення нових потреб, з'являються достатньо рідко, тому що вимагають наявності у банків певного творчого та інноваційного потенціалу, підкріпленого результатами ретельних маркетингових і соціологічних досліджень. Окрім того, такі інновації несуть у собі значні ризики невдачі у разі помилкового стратегічного рішення.

Інновації, що спрямовані на задоволення наявних потреб, виникають або із власних розробок банку, або шляхом запозичення зарубіжного досвіду.

Підсумовуючи все вищесказане, можна систематизувати банківські інновації за такими ознаками (рис. 1.5).

Слід відзначити, що до класифікації банківських інновацій можна застосувати й інші ознаки залежно від мети їх характеристики.

В умовах інтеграції банківської системи України до світового економічного простору конкурентоспроможність банків багато в чому залежить від їх бажання та можливості переходити від застосування традиційних механізмів і процедур обслуговування клієнтів до впровадження інноваційних методів розроблення та впровадження банківських продуктів та операцій, розширення асортименту запропонованих послуг.

Оскільки в сучасних умовах уся діяльність банку має здійснюватися з урахуванням її інноваційного складника, банківський менеджмент також повинен мати своїм основним спрямуванням ефективне управління банківськими інноваціями відповідно до визначених стратегічних цілей банку. Механізм управління інноваціями передбачає комплексне поєднання двох складових елементів - оперативного і стратегічного управління, кожен з яких реалізується через використання функцій інноваційного менеджменту:

прогнозування, планування, аналіз ринку, аналіз факторів впливу, вибір управлінських рішень, мотивацію і контроль.

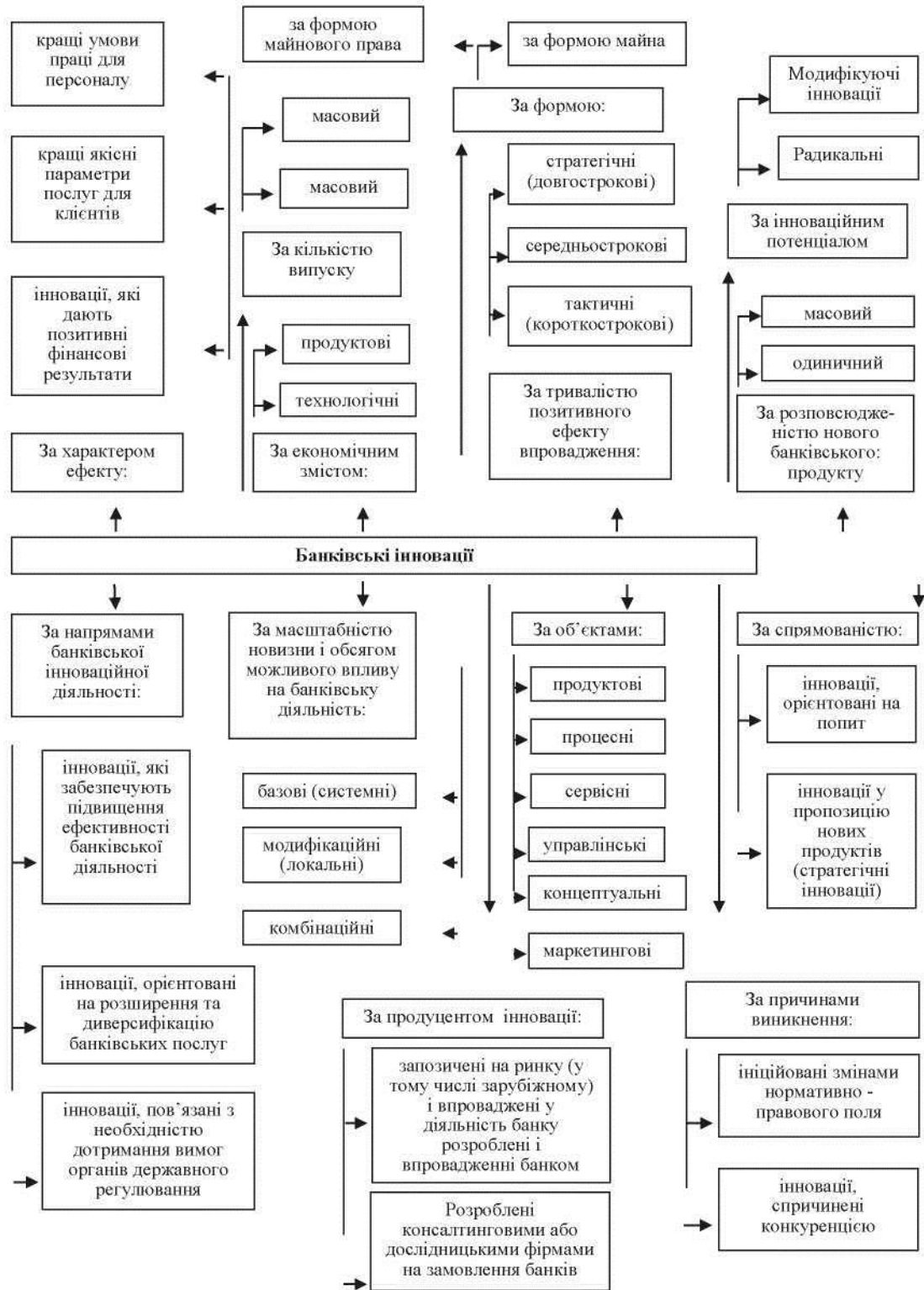

Рис.1.5. Класифікація банківських інновацій [20, с.315]

Важливими проблемами є аналіз можливих ризиків упровадження банківських інновацій та оцінка впливу їх наслідків, що безпосередньо

пов'язано з аналізом ефективності інноваційних рішень і вибором найбільш оптимального з них. Для цього необхідно здійснювати порівняльний аналіз ефективності інноваційних проектів. Він ґрунтується на порівнянні проектів між собою на етапі прийняття рішення про вибір проекту, на порівнянні показників ефективності конкретного проекту з плановими параметрами, які визначаються на стадії проектування інновації, на зіставленні їх із позицій якісних характеристик, сфери й обсягу можливого застосування, затратності та рентабельності.

Формою сучасного управління виступає інноваційна політика банку. Вона передбачає визначення умов та мети здійснення інноваційної діяльності, які спрямовані на збільшення рівня конкурентоспроможності та більш ефективне використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів.

Інноваційна політика охоплює всі стадії та етапи інноваційного процесу, маркетингову діяльність, організаційну структуру і культуру банку. В основі формування та реалізації інноваційної політики банку лежать відповідні принципи [19, с.53]:

- запровадження у банківську практику сучасних технологій;
- урахування впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на основі поточного та перспективного аналізу маркетингової інформації;
- безперервності і послідовності;
- збереження і розвитку бази клієнтів банку;
- прискорення процесів інтеграції нововведень;
- скорочення термінів розроблення і запровадження банківських продуктів;
- підвищення доходів банку, його фінансової стійкості, рентабельності активних банківських операцій.

Незважаючи на очевидні стратегічні переваги банків, які здійснюють активну інноваційну політику, вони також мають такі проблеми:

- дефіцит власних фінансових ресурсів для проведення інновацій;

- ризикованість і незахищеність операцій із вкладення коштів в інноваційні проекти;

- недостатнє використання маркетингових досліджень і маркетингових інструментів під час формування та реалізації інноваційної політики.

У банківській сфері традиційно основним каналом збуту вважають мережу власних відділень. Але з часом з'явилися технології, які дають змогу клієнтам скористатися послугами банку, не відвідуючи безпосередньо банк. Такі канали збуту отримали назву альтернативних. Основними інноваційними каналами продажу банківських послуг в Україні є: Інтернет-банкінг, фінансові супермаркети, ко-брендінг, банкомати.

У роздрібному банківському бізнесі стабільно зростає популярність електронних каналів продажу банківських послуг, насамперед через Інтернет. Найбільші банки світу продовжують створювати підрозділи онлайн-обслуговування: CitiDirect, HSBC Direct, ING Direct, Wells Fargo Mobile тощо [5].

Перспективним видом дистанційного банківського обслуговування є Інтернет-банкінг, оскільки з року в рік кількість користувачів мережі Інтернет зростає, а впровадження такого виду обслуговування є маловиратним. Зокрема, серед лідерів ринку, які надають послуги Інтернет-банкінгу, що є одним з основних продуктів дистанційного обслуговування, є три лідери ринку: ПАТ «КБ «Приват-Банк», ПАТ «ПУМБ» та ПАТ «ОТП Банк» [60].

Загалом вони охоплюють 80% цього ринку. Беззаперечним лідером у сфері надання послуг Інтернет-банкінгу є «ПриватБанк», який охоплює дві третини ринку цих послуг. Розроблення і запровадження інновацій може бути результатом діяльності окремого структурного підрозділу в банку або координації всіх підрозділів банку на створення у ньому механізму розроблення й упровадження нововведень. Це означає, що інноваційний процес має високоорганізований і керований характер [48, с.423].

Також банки почали освоювати торговельні центри, створюючи в них свої відділення. Таке явище присутнє майже в усіх розвинених країнах. Позитивними рисами цього каналу збуту є невисока вартість відкриття відділення та велика кількість потенційних клієнтів, підвищення рівня впізнаваності бренду. В Україні банки почали освоювати мережу супермаркетів починаючи з 2007 р. Зокрема, це були такі банки, як ПАТ «Дельта Банк», ПАТ «Родовід Банк» та ПАТ «Альфа Банк» [60].

Інноваційною формою роботи банків також є створення фінансових супермаркетів - установ, які надають клієнтам широкий спектр фінансових послуг. Найчастіше це співпраця банків та страхових компаній. Фінансові супермаркети є вигідними як для страхових компаній, так і для банків, тому що відбувається одночасний продаж страхових і банківських продуктів співробітниками банку. Крім того, ці умови полегшують життя клієнтів, оскільки роблять процес оформлення як кредиту, так і страхового договору комфортнішим і зручнішим.

Віднедавна українські банківські установи активно привертають увагу до іміджу самої установи, бренду або його цільової групи, тобто використовують ко-брендінг. Ко-брендінг - це відносно нове явище в маркетингу, яке полягає в об'єднанні брендів. Мета ко-брендінгу полягає у збільшенні обсягів продажу кожного з брендів, підвищенні впізнаваності серед аудиторії іншого бренду, тобто розширення цільової аудиторії [11, с.266].

Найпоширенішою формою співпраці між установами є ко-брендінгові картки. Поки що вони мало-популярні, але це перспективний канал збуту для банків. Ко-брендінг є однією із сучасних технологій бренд-менеджменту. Це найбільш розвинена форма спільної маркетингової діяльності, що передбачає об'єднання комплексів маркетингу установ, у тому числі створення спільного товару, що просувається на ринок під спільним брендом. Застосування ко-брендінгу за правильної комбінації брендів сприяє збільшенню обсягу продажу банківських продуктів та зменшенню витрат на просування.

1.3. Механізм розробки та впровадження нових банківських продуктів

Поняття «новий продукт» використовується як для визначення вдосконалення та оновлення існуючих продуктів, так і для продуктів, які вперше пропонуються споживачам та можуть задовольняти їхні потреби більш раціональним способом, або можуть приводити до виникнення нових потреб. Новий банківський продукт - це банківська послуга, що вперше пропонується на ринку, або є новою для банку при наданні її своїм клієнтам. При цьому новим продуктом вважається також модифікація вже існуючого продукту стосовно технології надання, або інших параметрів, які споживач вважатиме значущими для себе і які можуть привести до можливості продажу новим типам клієнтів. Вимоги відповідності нового банківського продукту представимо на рисунку 1.6.

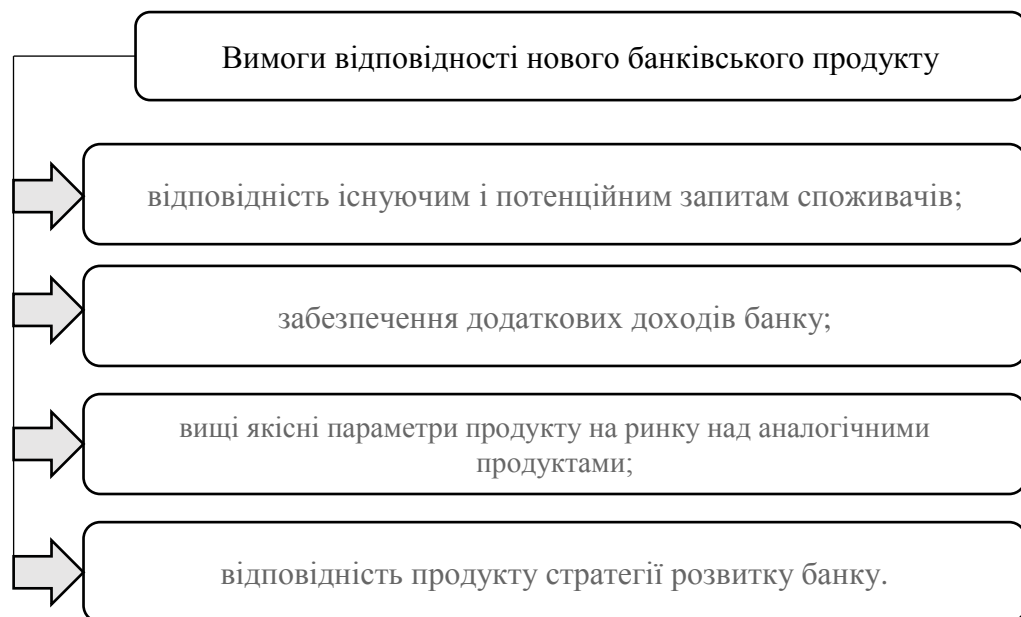

Рис.1.6. Вимоги відповідності нового банківського продукту [40, с.107]

У комерційному банку практично можливі два підходи до організаційного забезпечення розробки і впровадження нових продуктів:

1.В банку функціонує окремий достатньо великий підрозділ, основною функцією якого є розробка нових продуктів. Реалізація нових продуктів і

контроль за їх проходженням на стадіях життєвого циклу є функцією вже інших галузевих підрозділів.

2. В банку функціонують галузеві підрозділи, однією із функцій яких є також розробка і впровадження нових продуктів. Даний підхід отримав найбільше поширення у практичній роботі комерційних банків.

Процес розробки і впровадження нових банківських продуктів передбачає такі етапи, котрі представлені на рисунку 1.7.

Рис.1.7. Етапи впровадження нових банківських продуктів [44, с.129]

Проаналізуємо основні особливості представлених етапів впровадження

нового банківського продукту.

I. Пошук і відбір ідей. Зміст етапу полягає у формулюванні ідей, які б задовольнили певні потреби споживачів, у відборі та ранжуванні ідей стосовно методів задоволення цієї потреби і в розробці задуму нового продукту.

II. Визначення економічної ефективності продажу нової послуги. Цей етап включає в себе розрахунок прямих та накладних витрат і очікуваних доходів, розрахунок чистої приведеної вартості, розрахунок окупності та рентабельності проекту. Розрахунок економічної ефективності нового продукту базується на аналізі беззбитковості, тобто доходи від продажу нового продукту мають бути вищими від витрат. Для розрахунку ефективності впровадження нового продукту доходи, що надходять протягом майбутніх періодів оцінюються з урахуванням дисконтування, тобто цінності грошової одиниці сьогодні і в майбутньому. За основу коефіцієнта дисконтування, як правило, можуть братися: показник інфляції, рівень облікової ставки, середня процентна ставка за кредитами.

Показник чистої приведеної вартості розраховується як різниця між приведеною вартістю надходжень і здійсненими витратами на новий продукт. Строк окупності - це час, необхідний для одержання доходів від вкладених коштів у розмірах, які дають можливість відшкодувати початкове вкладення. Рентабельність проекту розраховується на підставі врахування доходів і витрат протягом всього строку існування продукту. Може бути розраховано два показники рентабельності [68, с.100].

III. Розробка технології нової банківської послуги. Цей етап полягає у створенні внутрібанківського нормативного документу про продукт.

Нормативний документ про банківський продукт повинен передбачати:

- визначення послуги, її характеристику і тип потенційного клієнта;
- правовий статус надання послуги (посилання на законодавчі та нормативні акти).
- особливості і відмінні ознаки банківського продукту.

Загальні принципи функціонування продукту і опис дій банку і клієнта при продажі продукту. Відображення операцій купівлі і продажу продукту в бухгалтерському обліку та звітності.

IV. Встановлення стандарту якості банківської послуги. Стандарт якості подається в технологічній карті послуги. Технологічна карта - це документ, що містить детальний перелік операцій, які відповідно до чинного законодавства та можливостей банку складають завершений комплекс процедури надання послуг.

V. Визначення маркетингових складових надання послуги. При визначенні маркетингових складових нового продукту здійснюється аналіз потенційних ринків збуту, сегментування клієнтів та визначення місткості кожного з ринків та сегментів. На цьому етапі визначається рівень конкуренції на потенційних ринках збуту, визначаються привабливі характеристики нового продукту, здійснюється розробка складових елементів поширення нового банківського продукту, які можуть передбачати продаж продукту за допомогою існуючої мережі, або необхідність створення додаткової мережі, або збільшення потужності наявної мережі. На цьому ж етапі визначається план доведення інформації до потенційних споживачів, канали поширення інформації про новий продукт, вартість і ефективність їх використання.

VI. Визначення ризиків нового продукту. Оцінка ризиків проводиться за ринковими, товарними, економічними, фінансовими і збутовими критеріями. До ринкових критеріїв належать [73, с.20]:

- відповідність потребам споживачів;
- реальний обсяг продаж;
- стабільність ринків збуту;
- рівень державного регулювання.

До економічних і фінансових критеріїв належать рентабельність, строк окупності, можливості цінової диференціації та рівень новизни продукту. Товарні критерії нової банківської послуги визначають рівень її

конкурентоспроможності, ступінь ознайомленості з нею потенційних споживачів, можливість створення нової потреби або задоволення існуючої потреби більш раціональним способом.

Використання збутових критеріїв повинно дати відповіді на такі питання:

– Який рівень можливого охоплення діючої мережі банку для продажу послуги?

– Які заходи слід провести для нарощування потужності мережі або її розширення?

– Які можливі додаткові канали збуту?

– Який характер і масштаби повинна носити рекламна компанія?

VII. Етап випробування продукту, що передбачає вирішення таких завдань: визначення місця виведення продукту на ринок; встановлення строку випробування; здійснення пробних продаж лояльним клієнтам; збір і аналіз інформації про пробні продажі; прийняття рішення щодо перспектив нового продукту (широкий продаж, зміна ціни, зміна технології надання, зняття продукту з продажу).

VIII. Виведення нового продукту на ринок. У ході реалізації цього етапу доцільним буде проведення наступних заходів: забезпечення всіх установ банку необхідною нормативною документацією, технічним і програмним забезпеченням, рекламними матеріалами; проведення навчання персоналу; розробка і проведення ефективної рекламної кампанії з метою стимулювання збуту; масове виведення продукту на ринок.

IX. Моніторинг життєвого циклу нового продукту. Цей етап передбачає контроль за рівнем витрат, за дотриманням плану розповсюдження і стимулювання збуту, контроль за адекватною реакцією на претензії клієнтів, моніторинг реакції конкурентів, аналіз платоспроможності клієнтів, проведення заходів щодо вдосконалення продукту, управління ціною, пошук нових ринків збуту і аналіз впливу продукту на фінансові результати та імідж банку.

Висновки до розділу 1

Підводячи підсумок представлені у розділі 1 необхідно відмітити наступне:

1. Інновації у банківській сфері – кінцевий результат інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність.

2. Впровадження інноваційних банківських проєктів – найпріоритетніший напрямків подальшого розвитку банківських установ та отримання конкурентних переваг на ринку фінансово-кредитних послуг України. Основні етапи впровадження нового продукту на банківському ринку наступні: пошук і відбір ідей, визначення економічної ефективності продажу нової послуги, розробка технології нової банківської послуги, встановлення стандарту якості банківської послуги, визначення маркетингових складових надання послуги, визначення ризиків нового продукту, етап випробування продукту, виведення нового продукту на ринок, моніторинг життєвого циклу нового продукту.

3. Причини, які обумовлюють необхідність запровадження інновацій це: підвищення прибуткової діяльності банку; генерування нових потоків доходів за рахунок впровадження інноваційних продуктів високої якості; підвищення операційної ефективності; формування сучасного іміджу банківської установи;

4. До перспективних напрямів банківських інновацій варто віднести «багатоканальну діяльність» при поєднанні нових і традиційних технологій і інструментів; віртуальні банківські й фінансові технології; комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій; нові банківські продукти (послуги) на базі нових технологій.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДОХОДИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ АТ «А-БАНК»)

2.1. Загальна характеристика комерційної діяльності АТ «А-банк»

Об'єктом даного дослідження виступає комерційний банк «А-банк», котрий було створено 30 жовтня 1992 року і відповідний запис внесено до державного реєстру комерційних банків, а також здійснено запис про реєстрацію нової редакції статуту Закритого акціонерного товариства «А-банк» [59].

Місія банку – Надавати швидкі кредити населенню без застав і порук. Генеральна мета – увійти в ТОП-15 банків України із залучення вкладів населення та споживчого кредитування за рахунок реалізації програм високодохідного кредитування населення при 100% ресурсній достатності.

На сучасному етапі комерційний банк «А-банк» (надалі АТ «А-банк») є важливим представником банківського ринку та один із найбільших вітчизняних банків.

Банківська установа АТ «А-банк» надає різноманітні банківські послуги для фізичних та юридичних осіб, при цьому основний акцент робиться на представників малого та середнього бізнесу, корпоративний сегмент ринку. На вітчизняному ринку банківських послуг даний банк має свою історію та набув репутацію фінансово стійкого та надійного банку, котрий пропонує широкий асортимент послуг європейського зразку та якості.

За активами та розміром власного капіталу аналізований комерційний банк входить в десятку найкращих та найнадійніших банків країни. На кінець звітнього 2018 року банку довіряли понад 1585 тисяч клієнтів, а його мережа нараховувала понад 225 точок продажу банківських продуктів і два банківських представництва, котрі розташовані на території України.

Починаючи із 2009 року комерційний банк АТ «А-банк» завершив реконструкцію бухгалтерської системи та створення автоматизованої системи з метою більш ширшого контролю за операціями досліджуваного банку та контролю за надходженням та обслуговування інвестиційних ресурсів.

У результаті реалізації проекту усі філії банку, які раніше мали власний баланс, шляхом припинення діяльності та відкриття на їх базі регіональних відділень були переведені на баланс та МФО Головного офісу разом з усіма існуючими безбалансовими відділеннями [59].

Окрім цього, у 2018 році забезпечуючи оптимізацію власної мережі керівництвом банку створено нових чотири безбалансових відділення та закрито три відділення, що неефективно функціонували.

У даний час продовжується оптимізація регіональної мережі та оптимізація структури управління банку. Зокрема, для раціоналізації роботи підрозділів банку запроваджено оновлену модель системи, що орієнтована на результат та забезпечує ефективну взаємодію між центральним офісом та регіональними представництвами; стимулює зростання обсягів банківських продуктів та диверсифікує асортимент банківських послуг; забезпечує зростання обсягу банківських послуг методами покращення взаємодії між структурними підрозділами банку; забезпечує чіткий розподіл функцій продаж банківських продуктів та служб підтримки банківських операцій.

АТ «А-банк» окрім Угорщини присутній ще у дев'яти країнах ЦСЄ (в Україні, Албанії, Словаччині, Болгарії, Румунії, Хорватії, Сербії та Чорногорії), забезпечуючи потреби майже 12 млн клієнтів, які обслуговуються у більш ніж 1500 банківських установах [59].

У відповідності до нової стратегії АТ «А-Банк» у 2018 році завершило процес реорганізації регіональної мережі, під час якої було створення дванадцять регіональних відділень. Під час реорганізації організаційна структура комерційного банку АТ набула наступного вигляду (рис.2.1).

Рис.2.1. Організаційна структура комерційного банку АТ «А-банк»
у звітному періоді [59]

Досліджуючи організаційну структуру АТ «А-банк», необхідно відмітити, що органами управління АТ «А-банк» є Загальні збори акціонерів, Наглядова Рада та Правління. Органами контролю банку є Ревізійна комісія та внутрішній аудит.

Найвищим органом комерційного банку АТ «А-банк» є загальні збори акціонерів, котрі наділені правом приймання участь всіх акціонерів Банку незалежно від кількості та виду акцій, якими вони володіють.

Наглядова Рада в межах власної компетенції приймає та затверджує положення, якими забезпечується регулювання основних питань пов'язаних із діяльністю комерційного банку, а також формує його внутрішню організаційну структуру на рівні управлінь та забезпечує вирішення проблемних питань, котрі входять в її компетенцію. Також Наглядова Рада здійснює контроль за діяльністю Правління комерційного банку, а також дотримання Статуту та інших нормативно-правових актів банківської установи.

Ревізійна комісія забезпечує контроль за результатами фінансово-господарської діяльності комерційного банку АТ «А-банк», дотримання економічних нормативів встановлених для комерційних банків НБУ, а також забезпечує розгляд звітів зовнішнього та внутрішнього аудиту. Ревізійна комісія формується на внутрішніх засадах та обирається Загальними зборами акціонерів. Для реалізації оперативного контролю Наглядової Ради була створена служба внутрішнього контролю, котра в тому числі взаємодіє із ревізійним відділом. Банківська установа виконує вимоги нормативно-правових актів НБУ, а також користується єдиними правилами обліку в банках на основі комплексної програми автоматизації та комп'ютеризації облікових даних.

Ознайомлюючись із результатами комерційної діяльності комерційного банку АТ «А-банк» слід здійснити оцінку основних показників господарської діяльності даної установи. Дослідження основних результатів діяльності представимо у таблиці 2.1.

Основні показники комерційної діяльності банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показники	Роки					Відхилення (+;-)					
						Абсолютне, тис. грн.			Відносне, %		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017- 2016	2018- 2017	2018- 2014	2017- 2016	2018- 2017	2018- 2014
Активи, в тому числі:	2183091	3332813	3210884	4444869	4849255	1233985	404386	2666164	38,43	9,1	122,13
грошові кошти та їх еквіваленти	1179334	1487446	267029	517980	561682	250951	43702	-617652	93,98	8,44	-52,37
Зобов'язання, в тому числі:	1974169	3060647	2868848	3817062	3941911	948214	124849	1967742	33,05	3,27	99,67
кошти клієнтів	1895621	2662187	2732240	3674382	3672974	942142	-1408	1777353	34,48	-0,04	93,76
Власний капітал банку, в тому числі:	208922	239635	342036	627807	907344	285771	279537	698422	83,55	44,53	334,3
Статутний капітал	125650	125650	212950	323191	323191	110241	0	197541	51,77	0	157,22
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	208922	272166	388267	232626	494459	-155641	261833	285537	-40,09	112,56	136,67
Процентні доходи	498325	601602	1001227	1271937	1651840	270710	379903	1153515	27,04	29,87	231,48
Процентні витрати	227013	361497	518532	434496	449331	-84036	14835	222318	-16,21	3,41	97,93
Чистий процентний дохід	27312	240105	482695	837441	1202509	354746	365068	1175197	73,49	43,59	4302,86
Комісійні доходи	107611	181472	285801	210830	261378	-74971	50548	153767	-26,23	23,98	142,89
Комісійні витрати	7240	6384	9351	31954	77547	22603	45593	70307	241,72	142,68	971,09
Адміністративні та інші операційні витрати	222003	221622	288603	478880	733265	190277	254385	511262	65,93	53,12	230,3
Прибуток банку за рік	10619	51459	116101	278861	547632	162760	268771	537013	140,19	96,38	5057,1

Аналізуючи дані представлені у таблиці 2.1., необхідно відмітити позитивну динаміку до зростання розміру активів комерційного банку, зокрема приріст активів за досліджуваний період становив 122,13% за 2014-2018 рр., при цьому зростання показника мало місце і за період 2016-2017 рр. на 38,43% і за період 2017-2018 рр. на 9,1%. Зростання активів свідчить про підвищення ефективності управління наявними коштами та майном досліджуваного банку, на кінець 2018 року загальний обсяг активів становив 4,5 млрд. грн. Зростання активів обумовлено приростом наявних грошових коштів та їх еквівалентів у банку, що свідчить про мобільність коштів, оскільки вони є найбільш ліквідними активами банку.

Наявність грошових коштів та їх еквівалентів у банку відкриває широкі можливості організації кредитно-комерційної діяльності банку та накопичення додаткових коштів. Зокрема, за досліджуваний період показник знижується на 52,37%, при чому найбільший приріст мав місце за період 2016-2017 рр. коли вартість грошових коштів та їх еквівалентів збільшилася на 93,98%, а за період 2017-2018 рр. показник збільшився на 8,44% до рівня 561682 тис. грн. (рис.2.2).

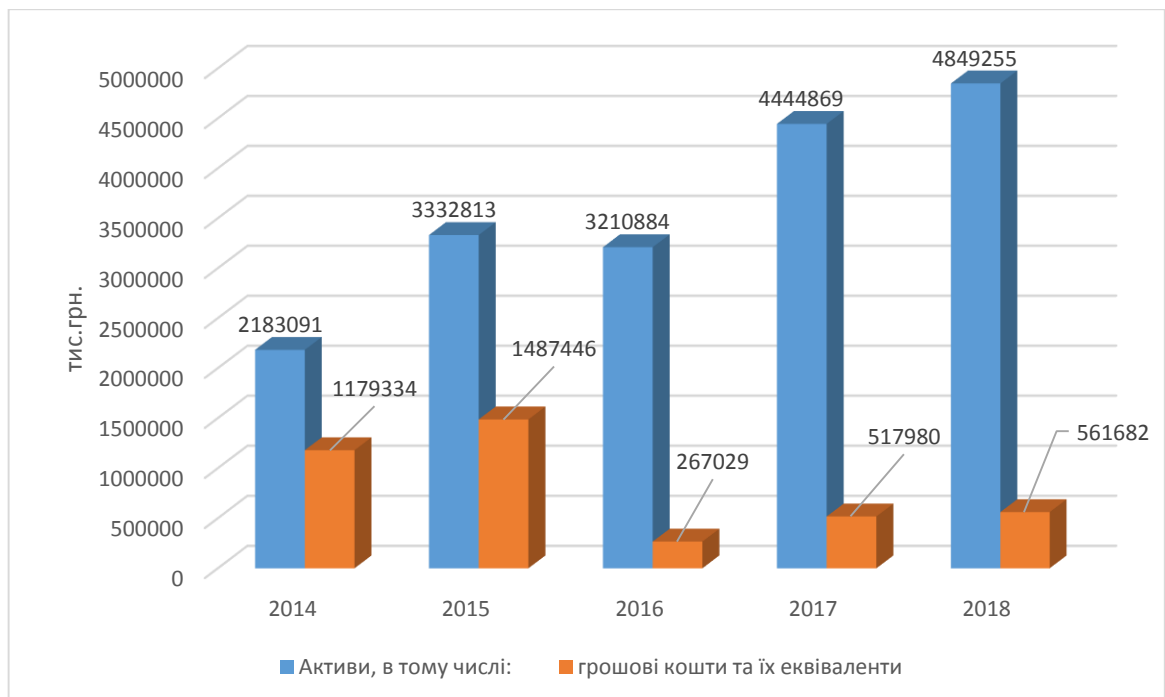

Рис.2.2. Динаміка зміни активів та грошових коштів і їх еквівалентів у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Поряд із зростанням активів має місце зростання пасивів (джерел коштів) досліджуваного банку, причому дещо нижчими темпами зростає розмір власного капіталу на 99,67% ніж розмір зобов'язань на 22,46% за період 2014-2018 рр., що свідчить про приріст фінансової автономності досліджуваного банку. Аналізуючи зобов'язання необхідно відмітити їх приріст із 1974169 тис. грн. у 2014 році до значення 3941911 тис. грн. у 2018 році, темп приросту показника за період 2016-2017 рр. склав 33,05%, а за період 2017-2018 рр. – 3,27%. При цьому в структурі зобов'язань найбільшу частку (93,17% у 2018 році) займають кошти клієнтів, розмір яких з року в рік збільшується, відповідний показник зростання становив 93,76% за період 2014-2018 рр., при цьому приріст показника за період 2016-2017 рр. становив 34,48% та за період 2017-2018 рр. склав -0,04%, що свідчить про зростання довіри клієнтів до комерційного банку АТ «А-банк». У цілому, показник коштів клієнтів банку збільшується із 1,89 млрд. грн. до рівня 3,67 млрд. грн. (рис.2.3).

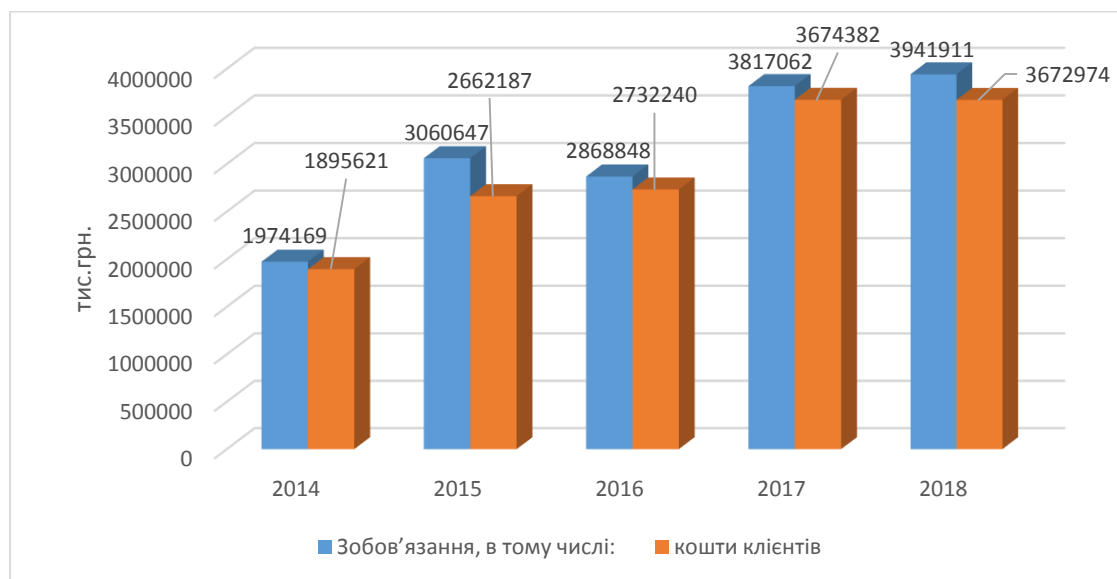

Рис.2.3. Динаміка зміни зобов'язань та коштів клієнтів у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Іншими статтями зобов'язань комерційного банку у звітному році стали резерви за зобов'язаннями, інші фінансові зобов'язання, інші зобов'язання тощо.

У структурі пасивів незначна частка власного капіталу, що свідчить про специфіку діяльності комерційних банків, а саме орієнтацію на залучений капітал. Протягом досліджуваного періоду розмір власного капіталу збільшується із 208922 тис. грн. у 2014 році до рівня 907344 тис. грн. у 2018 році. Зростання власного капіталу збільшується за рахунок приросту статутного капіталу, так показник збільшується із 125650 тис. грн. у 2014 році до рівня 323191 тис. грн. у 2018 році. в абсолютних показниках та на 334,3% у відносних. Зростання статутного капіталу відбувається за рахунок зростання вартості акцій досліджуваного банку на відкритому біржовому ринку. На фоні зростання статутного капіталу негативним моментом в діяльності комерційного банку є наявність нерозподіленого прибутку розмір якого з року в рік знижується, при цьому показник у 2014 році становив 208922 тис. грн. і збільшується у 2018 році до рівня 494459 тис. грн. Зростання показника стало можливим за рахунок генерування прибутку банку та ефективної господарської діяльності банку. Динаміку власного капіталу та його основних статей представимо на рис.2.4.

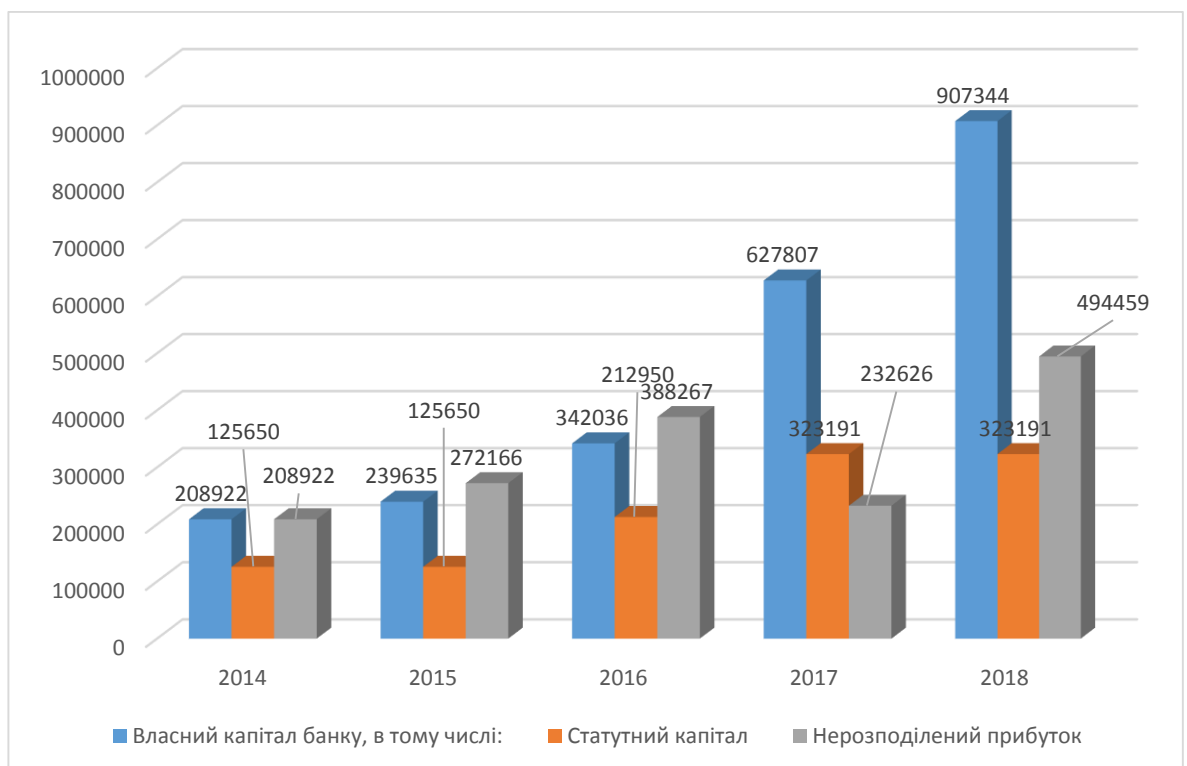

Рис.2.4. Динаміка зміни власного капіталу та його статей у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Досліджуючи фінансові результати діяльності комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр. необхідно відмітити, що банк вибудовував власну фінансову стратегію реалізуючи різноманітні банківські операції та отримуючи процентні та комісійні доходи за досліджуваний період. При цьому, розмір процентних доходів збільшується на 231,48% на фоні зростання процентних витрат на 97,93%, що свідчить про переорієнтування на банківські операції, що приносять комісійні доходи розмір яких збільшується на 142,89% за період 2014-2018 рр. У цілому, спостерігається збільшення процентних доходів із 498325 тис. грн. у 2014 році до 1651840 тис. грн. у 2018 році та зростання комісійних доходів із 107611 тис. грн. у 2014 році до рівня 261378 тис. грн. у 2018 році.

Переважання процентних доходів на процентними витратами комерційного банку вплинуло на наявність чистого процентного доходу, проміжного показника, що формує прибуток банку за звітний період. Зокрема, чистий процентний дохід комерційного банку збільшується із 27312 тис. грн. до рівня 1202509 тис. грн. (рис.2.5).

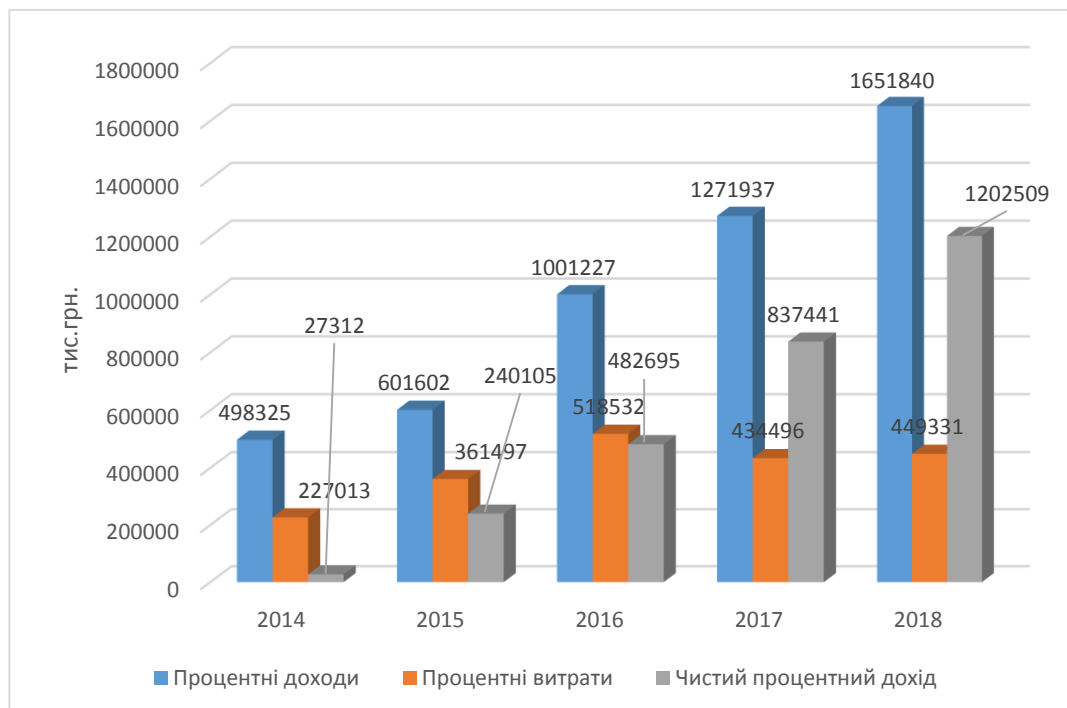

Рис.2.5. Динаміка зміни процентних доходів, витрат і чистого процентного доходу у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Зростання комісійних доходів обумовило збільшення комісійних витрат комерційного банку, зокрема приріст комісійних доходів за досліджуваний період становив 142,89%, а зростання комісійних витрат склало 971,09%, при цьому необхідно відмітити переважання комісійних доходів над комісійними витратами, що свідчить про ефективну політику банківських операцій в основі яких є комісійна складова. Відповідний показник комісійних доходів у 2014 році становив 107611 тис. грн. і збільшується до рівня 261378 тис. грн., при цьому темп зниження показника за період 2016-2017 рр. склало 26,23% та за період 2017-2018 рр. склало 23,98%. Показник комісійних витрат збільшується із 7240 тис. грн. у 2014 році до рівня 77547 тис. грн. у 2018 році. (рис.2.6).

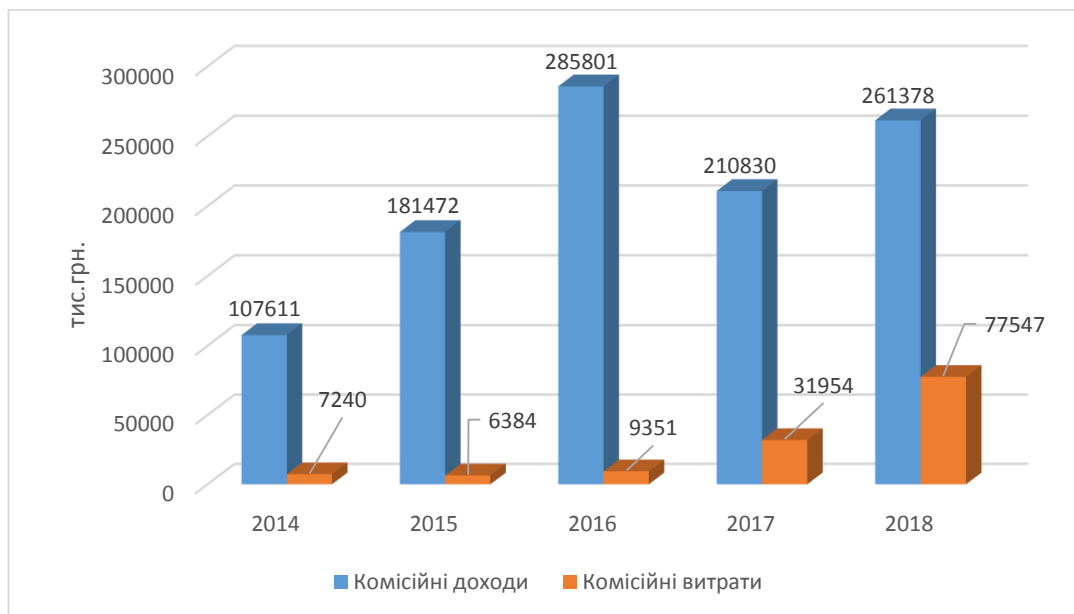

Рис.2.6. Динаміка зміни комісійних доходів і комісійних витрат у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Значна частка витрат йде на оплату адміністративних та інших операційних витрат, що пов'язані із поточною діяльністю комерційного банку (зарплати працівників, різного роду поточні витрати), при цьому показник витрат з року в рік збільшується на 65,93% за період 2016-2017 рр. та на 53,12% за період 2017-2018 рр., за досліджуваний період розмір витрат збільшується на 511262 тис. грн. або на 230,3% (рис.2.7).

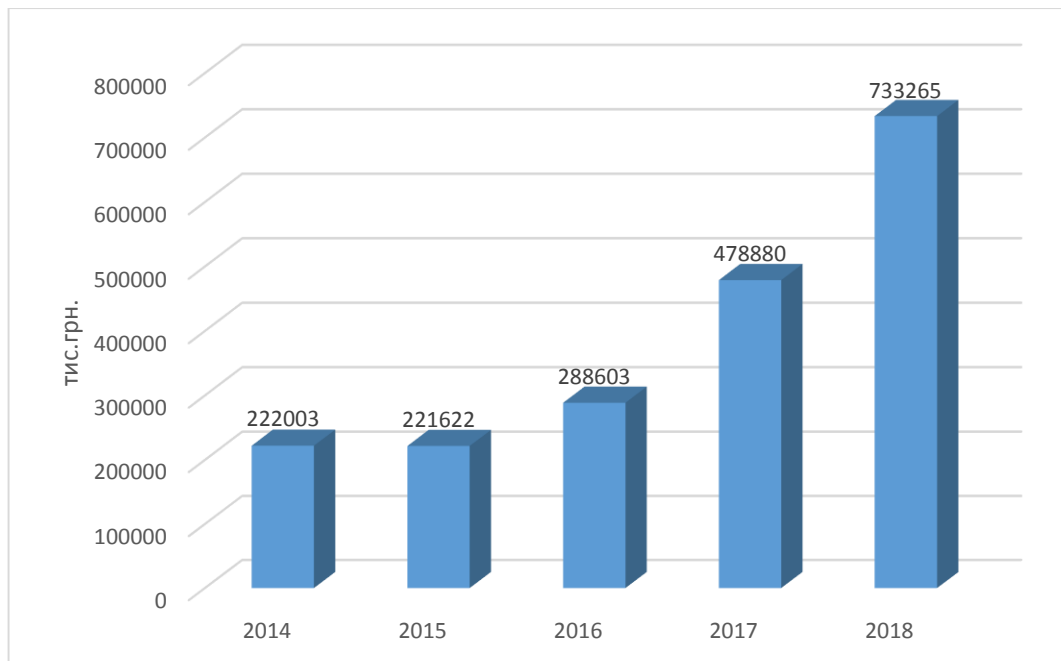

Рис.2.7. Динаміка зміни адміністративних та інших операційних витрат у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Узагальнюючий показник діяльності комерційного банку – прибуток банку за рік зростає із збитковості у 2014 році – 10619 тис. грн. до рівня прибутку у розмірі 547632 тис. грн. у 2018 році., що свідчить про позитивні зміни в комерційній діяльності даного банку (рис. 2.8).

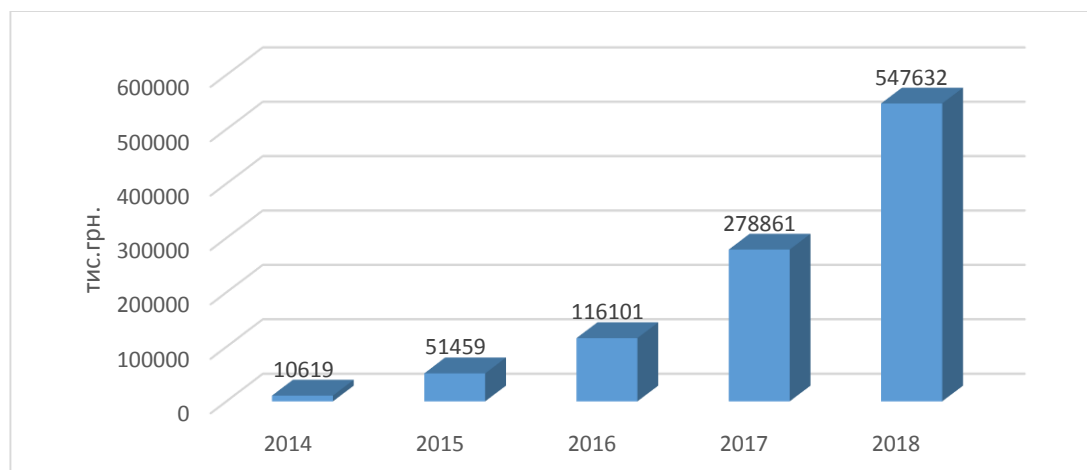

Рис.2.8. Прибуток комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Поряд із оцінкою основних показників комерційної діяльності банку АТ «А-банк», здійснимо оцінку показників фінансового стану та узагальнимо

інтегральний показник діяльності комерційного банку (таблиця 2.2 та додаток Д).

Таблиця 2.2

Показники фінансового стану комерційного банку АТ «А-банк»
за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2014
1. Генеральний коефіцієнт надійності	0,096	0,072	0,107	0,141	0,187	0,035	0,046	0,091
2. Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,622	0,559	0,098	0,141	0,153	0,043	0,012	-0,469
3. Крос-коефіцієнт	1,674	2,058	10,744	7,369	7,018	-3,374	-0,351	5,344
4. Генеральний коефіцієнт ліквідності	0,661	0,527	0,167	0,220	0,224	0,053	0,004	-0,437
5. Коефіцієнт захищеності капіталу	0,868	0,799	0,851	0,827	0,757	-0,024	-0,069	-0,111
6. Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку	0,058	0,038	0,066	0,073	0,067	0,006	-0,006	0,009

Проаналізуємо показники фінансового стану комерційного банку АТ «А-банк». Зокрема, генеральний коефіцієнт надійності зазначає ступінь забезпеченості ризикованих вкладень комерційного банку його власним капіталом, за рахунок якого будуть погашатися потенційні збитки у випадку неповернення працюючого активу. За досліджуваний період значення показника зростає на 0,091 пункти до рівня 0,187 пункт, при цьому приріст показника за період 2016-2017 рр. становить 0,035 пункти, а за період 2017-2018 рр. збільшується на 0,046 пункти. Зростання показника свідчить про приріст автономності банку та можливості погашення зобов'язань (збитків).

Коефіцієнт миттєвої ліквідності відображає відношення ліквідних активів банку до зобов'язань «до запитання», котрий показує, чи використовує банк кошти клієнтів як власні кредитні ресурси і якою мірою клієнти можуть претендувати на отримання відсотків по залишках на

поточних рахунках. Зниження показника на 0,469 пункт свідчить про зниження використання коштів клієнтів для реалізації комерційної діяльності банку, відповідно даний факт свідчить про зниження ліквідності комерційного банку.

Крос-коефіцієнт відображає відношення всіх зобов'язань банку до працюючих активів. Відповідний показник збільшується із 1,674 пунктів у 2014 році до рівня 7,018 пункти. Зростання показника є позитивним явищем та свідчить про зростання орієнтації банку на власний капітал за рахунок зростання зобов'язань.

Генеральний коефіцієнт ліквідності відображає співвідношення ліквідних активів і захищеного капіталу до зобов'язань комерційного банку, і показує забезпеченість засобів ліквідними активами. Іншими словами, даний показник характеризує можливість комерційного банку задовольнити вимоги кредиторів у мінімальний термін. Досліджуваний показник знижується на 0,437 пункти, зокрема якщо у базовому році значення показника становило 0,661 пункти, то у звітному періоді показник зростає до рівня 0,224 пункти. Зниження показника свідчить про зниження обсягу ліквідних активів і захищеного капіталу банку.

Коефіцієнт захищеності капіталу відображає співвідношення захищеного капіталу до власного капіталу, і показує, наскільки банк враховує інфляційні чинники і яку частку своїх активів розміщує в устаткування, нерухомість та цінності. Даний показник можна використовувати також як непрямий показник забезпеченості банку. Зниження розміру захищеного капіталу обумовило зниження показника – коефіцієнту захищеності капіталу банку, зокрема показник 2014 року становив 0,868 пункти у 2014 році та знижується до рівня 0,757 пункти.

Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку відображає відношення власних коштів банку до коштів, що внесли його засновники. Зростання показника обумовлено зростанням власних ресурсів банку і свідчить про зростання фінансової стійкості комерційного банку. Показник за

досліджуваний період зріс на 0,009 пункти.

Для узагальнення результатів аналізу фінансового стану банку розрахуємо інтегральний показник фінансового стану банку АТ «А-банк»:

$$N = 45 * K1 : 1 + 20 * K2 : 1 + 10 * K3 : 3 + 15 * K4 : 1 + 5 * K5 : 1 + 5 * K6 : 3.$$

$$N_{2014} = 45*0,096:1 + 20 * 0,622:1 + 10*1,674:3 + 15*0,661:1 + 5*0,868:1 + 5*0,058:3=48 \text{ балів}$$

$$N_{2015} = 45*0,072:1 + 20 * 0,559:1 + 10*2,058:3 + 15*0,527 :1 + 5*0,799:1 + 5*0,038:3 = 47 \text{ балів}$$

$$N_{2016} = 45*0,107:1 + 20 * 0,098:1 + 10*10,744:3 + 15*0,167 :1 + 5*0,851:1 + 5*0,066:3 =121 \text{ балів}$$

$$N_{2017} = 45*0,141:1 + 20 * 0,141:1 + 10*7,369:3 + 15*0,22:1 + 5*0,827:1 + 5*0,073:3=91 \text{ балів}$$

$$N_{2018} = 45*0,187:1 + 20 * 0,153:1 + 10*7,018:3 + 15*0,224:1 + 5*0,757:1 + 5*0,067:3=90 \text{ балів}$$

У даному випадку, слід відмітити, що якщо отримане значення вище 40-50 балів, то банк вважають достатньо надійним, якщо нижче 25-30 балів, то надійність банку є сумнівною.

Отже, необхідно відмітити високу надійність комерційного банку АТ «А-банк», зокрема значення інтегрального показника за період 2014-2018 рр. збільшується із 48 балів у 2014 році до 90 балів у звітному 2018 році, що свідчить про поступове зростання надійності банку.

У цілому, досліджуючи показники комерційної діяльності та фінансового стану банку АТ «А-банк» необхідно відмітити поступове зростання активів, зобов'язань та власного капіталу банку. Банк в своїй діяльності орієнтується на зобов'язання, зокрема кошти клієнтів банку, при цьому позитивним явищем є зростання власного капіталу банку. Досліджуваний банк із збиткового переходить на прибутковість, що свідчить про позитивні риси комерційної діяльності. При формуванні фінансових результатів банк реалізуючи банківські операції отримує процентні та

комісійні доходи.

Проаналізувавши показники фінансового стану комерційного банку нами відмічено поступове зростання основних показників та попри дані позитивні тенденції фінансовий стан банку є сумнівний, проте інтегральний показник фінансового стану збільшується, що свідчить про поступовий вихід з кризи та зростання ефективності комерційної діяльності банку АТ «А-банк».

2.2. Оцінка портфелю банківських продуктів комерційного банку

Досліджуючи банківський портфель продуктів комерційного банку АТ «А-банк» необхідно відмітити наявність широкої гами кредитних продуктів, як споживчого кредитування так і готівкових кредитів.

Здійснимо дослідження основних кредитних банківських продуктів даного комерційного банку – кредити готівкою, оплата частиною, миттєва розстрочка, кредити на товар. Основні кредитні продукти представимо у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Основні кредитні продукти комерційного банку АТ «А-банк» та їх характеристика

Показник	Кредити готівкою	Оплата частинами	Миттєва розстрочка	Кредит на товар
Максимальна сума кредиту	до 100000 грн.	до 100000 грн.	до 100000 грн.	до 100000 грн.
Ставка відсотку	від 2,9%	відсутня	від 2,9%	від 0,01%
Термін кредитування	до 36 міс.	до 24 міс.	3, 6, 12, 24 міс.	до 36 міс.
Зарахування (рішення по кредиту)	20 хвилин	Миттєво	Миттєво	5 хвилин

Проаналізуємо особливості кожного із представлених кредитних продуктів:

1. «Кредити готівкою» або «Швидка готівка». У даного кредиту немає цільової основи та існує можливість витратити даний кредитний ресурс на довільну покупку. На відміну від споживчих кредитів даний кредит можливо витрати на ремонт, постійні покупки у магазинах та інших торгових точках, оплата лікування та навчання та ін. Даний кредит можна отримати через невеликий проміжок часу – 5 хвилин, що дозволяє зацікавити споживача кредитних послуг. Забезпечуються прозорі умови кредитування, а також існує швидке (дострокове) погашення кредиту без додаткових комісійних нарахувань у будь-якому відділенні А-банку, через систему АBank24.

Замовлення послуги «Швидка готівка» відбувається через системи АBank24 або через Вайбер банку.

Термін кредитування за даною програмою від 6 до 36 місяців.

Вік дозволений для отримання кредиту від 18 до 70 років.

Разова комісія за отримання кредиту – відсутня.

Реальна відсоткова ставка кредитування від 70,31%. Дана ставка залежить від суми, схеми та терміну кредитування. Мінімальна сума кредиту – 1000 грн.

Даний кредитний продукт АТ «А-банку» є зручним інструментом отримання коштів для реалізації власних потреб та вимог споживача.

2. Плата частинами. Схема кредитування за даним банківським продуктом «А-банк» наступна (рис.2.9).

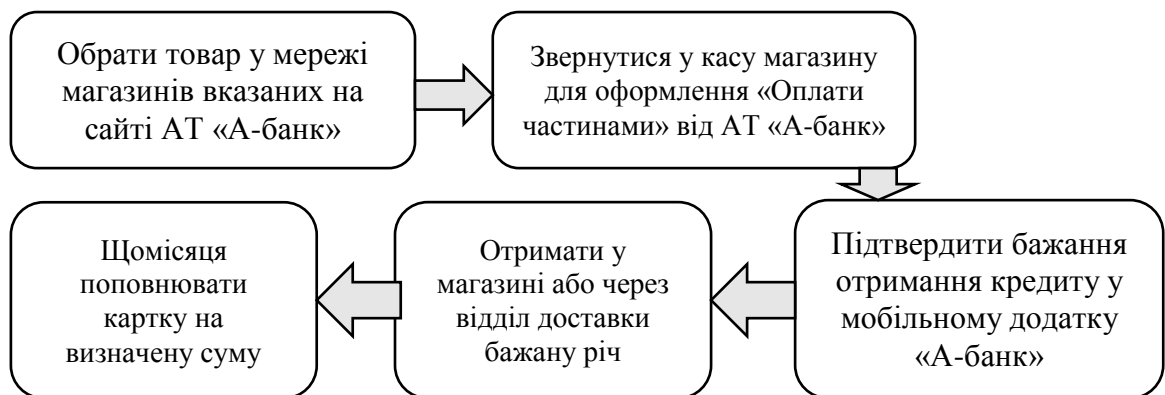

Рис.2.9. Схема кредитування «Оплата частинами» від комерційного банку АТ «А-банк»

Оплата частинами досить зручний інструмент кредитування комерційного банку споживачів, що дозволяє отримати кредит у розмірі від 300 до 100000 грн., здійснити виплату частинами до 25 рівномірних платежів, для оформлення кредиту необхідно мінімальний набір даних (паспорт та ідентифікаційний код). Для отримання кредиту банком приймається рішення протягом 5 хвилин. Можливе он-лайн оформлення кредиту та зручні умови погашення кредиту.

Для отримання кредиту необхідним є наявність картки банку АТ «А-банк», встановлений додаток АBank24 у смартфоні, наявність комунікацій та Інтернету для з'єднання.

3. Миттєва розстрочка. Схема кредитування за даним банківським продуктом «А-банк» наступна (рис.2.10).

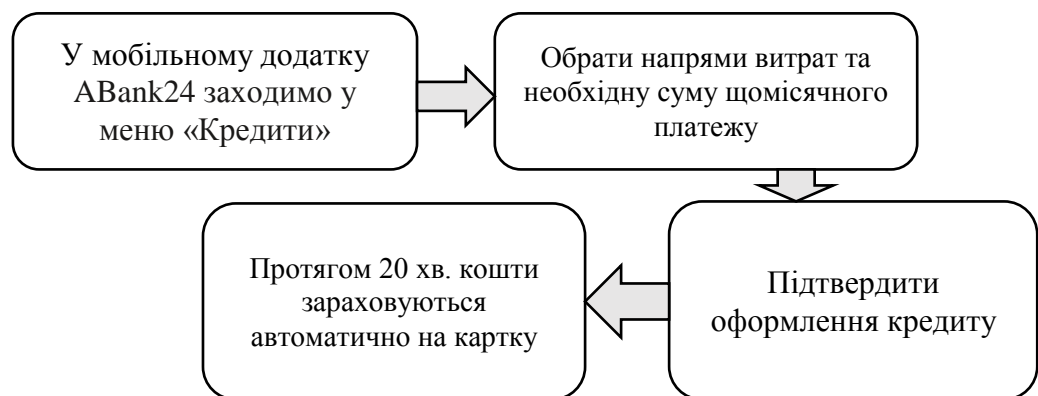

Рис.2.10. Схема кредитування «Миттєва розстрочка» від комерційного банку АТ «А-банк»

Банківський продукт «Миттєва розстрочка» дозволяє отримати кредитний ресурс у розмірі 100000 грн. без застави, при необхідному мінімальному набору даних (паспорт та ідентифікаційний код), кредитування будь-якої покупки на суму від 1000 грн., прийняття рішення банком про кредитування протягом 5 хвилин, он-лайн оформлення кредиту.

Поповнення картки безкоштовне та зняття з рахунку коштів відбувається без комісії, реальна відсоткова ставка коливається в межах від 70,48% до 79,62%.

Даний банківський продукт є зручним в аспекті отримання швидких

грошей для поточних потреб.

4. Кредит на товар. Необхідно відмітити, що АТ «А-банк» тісно співпрацює із великими торгівельними мережами типу «Ельдорадо», «Comfy», «Фокстрот», «Алло», «Жжук» та інші, із якими підписано угоду про розстрочку платежів та видачу кредитів за товар. Основними перевагами даного банківського продукту є можливість придбати необхідний товар вже сьогодні навіть якщо відсутні кошти на його оплату, швидке оформлення купівлі товару, прозорі умови кредитування та можливість дострокового погашення зобов'язання, зручне погашення кредиту через відділення комерційного банку АТ «А-банк», мобільний додаток ABank24, а телефонуванням за номером 7776.

5. Інноваційна картка «Зелена», нещодавно створений та впроваджений в обіг комерційним банком «А-банк» продукт, котрий дозволяє отримати кредитний ресурс у розмірі 200000 грн., при цьому пільговий період становитиме 62 дні, постійне інформування про необхідність погашення кредиту.

Аналізуючи стан та структуру кредитування фізичних осіб необхідно поступове зростання обсягів кредитування (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Стан та динаміка кредитування фізичних осіб комерційним банком «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2014
Кредитні картки	0	0	1200177	1686819	2155199	486642	468380	2155199
Споживчі кредити	259394	494164	858675	1260779	1577899	402104	317120	1318505
Автокредитування	50224	56536	273116	441614	271229	168498	-170385	221005
Іпотечне кредитування	125897	157372	144096	130289	165368	-13807	35079	39471
Інші кредити	549328	828658	48293	53771	88269	5478	34498	-461059
Всього	986857	1538745	2524357	3573272	4257924	1048915	684652	3271067

Аналізуючи дані представлені в таблиці 2.4. необхідно відмітити зростання показника кредитування фізичних осіб на 1048915 тис. грн. за період 2016-2017 рр. та на 684652 тис. грн. за період 2017-2018 рр. В цілому, за досліджуваний період значення показника зростає на 3271067 тис. грн. за період 2014-2018 рр.

Загальне зростання показника кредитування відбулося за рахунок наступних змін, зокрема:

- зростання кредитування за кредитними картками на 2155199 тис. грн. за період 2014-2018 рр.;
- зростання споживчого кредитування на 1318505 тис. грн. за ідентичний період до рівня 1577899 тис. грн. у 2018 році;
- зростання розміру автокредитування на 221005 тис. грн. із показника 50224 тис. грн. у 2014 році до рівня 271229 тис. грн. у 2018 році;
- приріст показника іпотечного кредитування на 39471 тис. грн. за період 2014-2018 рр., зокрема показник у 2014 році становив 125897 тис. грн. і зростає до рівня 165368 тис. грн. у 2018 році;
- зменшується показник інших кредитів на 461059 тис. грн. за період 2014-2018 рр. до показника 88269 тис. грн. у 2018 році.

У структурі кредитів найбільша частка споживчих та карткових кредитів фізичних осіб (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Структура кредитування фізичних осіб комерційним банком
«А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показник	2014		2015		2016		2017		2018	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кредитні картки	0	0	0	0	1200177	47,54	1686819	47,21	2155199	50,62
Споживчі кредити	259394	26,28	494164	32,11	858675	34,02	1260779	35,28	1577899	37,06
Автокредитування	50224	5,09	56536	3,67	273116	10,82	441614	12,36	271229	6,37

продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Іпотечне кредитування	125897	12,76	157372	10,23	144096	5,71	130289	3,65	165368	3,88
Інші кредити	549328	55,66	828658	53,85	48293	1,91	53771	1,5	88269	2,07
Всього	986857	100	1538745	100	2524357	100	3573272	100	4257924	100

Дані таблиці 2.5. засвідчують, те що в структурі кредитування фізичних осіб найбільша частка належить кредитування через кредитні картки (50,62%), споживче кредитування (37,06%), автокредитування (6,37%). Структуру виданих комерційним банком АТ «А-банк» кредитів фізичним особам представлено на рис.2.11.

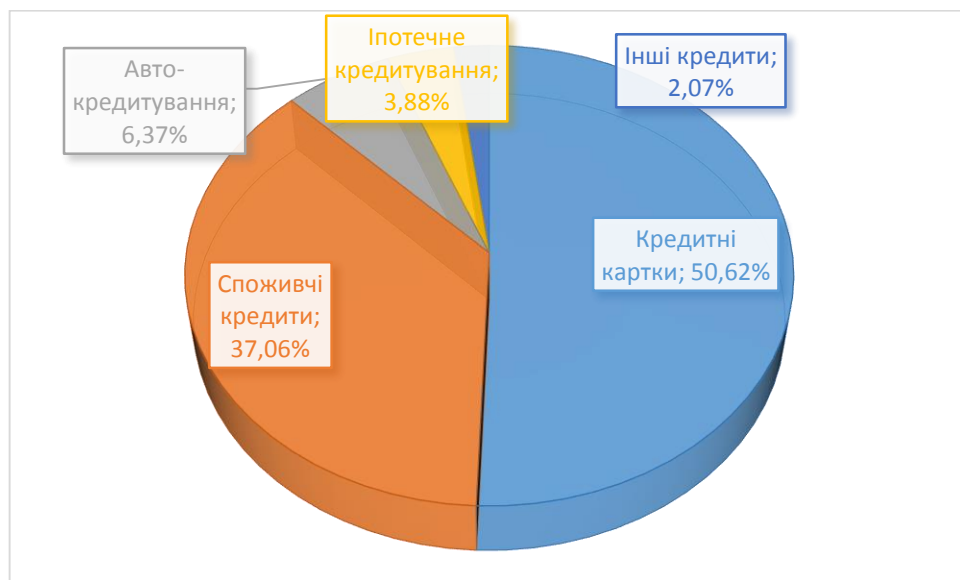

Рис.2.11. Структура кредитування фізичних осіб у комерційному банку АТ «А-банк» у 2018 році

Поряд із кредитування фізичних осіб реалізується кредитування юридичних осіб (таблиця 2.6).

Протягом досліджуваного періоду спостерігається зміна обсягів кредитування юридичних осіб, зокрема у 2014 році обсяг кредитування склав 150756 тис. грн., у 2015 році – 1123442 тис. грн., у 2016 році – 207883 тис. грн., у 2017 році – 134755 тис. грн. та у 2018 році – 143548 тис. грн.

Зведенні показники кредитування комерційним банком АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2014
Кредитування фізичних осіб	986857	1538745	2524357	3573272	4257924	1048915	684652	3271067
Кредитування юридичних осіб	150756	1123442	207883	134755	143548	-73128	8793	-7208
Загальний кредитний портфель	1137613	2662187	2732240	3708027	4401512	975787	693485	3263899

Досліджуючи кредитування юридичних осіб необхідно відмітити динаміку зниження показника на 7208 тис. грн. із значення 150756 тис. грн. у 2014 році до рівня 143548 тис. грн. у 2018 році. В цілому, слід відмітити зростання розмірів кредитування та збільшення кредитного портфелю комерційного банку (рис.2.12).

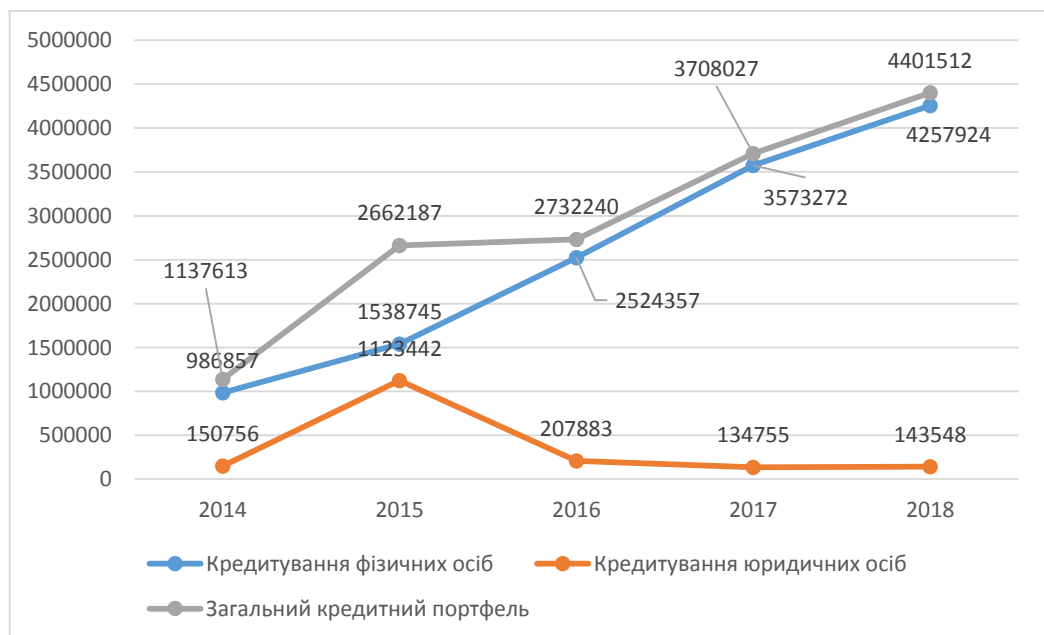

Рис.2.12. Динаміка зміни кредитного портфелю комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Досліджуючи кредитний портфель комерційного банку АТ «А-банк» за галузями економіки, слід відмітити найбільші обсяги кредитування гірничодобувної промисловості/ металургія, торгівлі та виробництва (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз кредитного портфеля за галузями економіки комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2014
Торгівля	55003	156067	23178	38436	29485	15258	-8951	-25518
Виробництво	79242	9420	19471	2747	18922	-16724	16175	-60320
Енергетика	0	0	0	569	3099	569	2530	3099
Гірничодобувна промисловість	0	20721	62824	62767	66743	-57	3976	66743
Сільське господарство	5135	3546	4073	25829	6356	21756	-19473	1221
Надання інформаційних послуг	0	0	0	0	6807	0	6807	6807
Нерухомість	11247	41106	96910	575	0	-96335	-575	-11247
Інше	129	892582	1427	3832	12136	2405	8304	12007
Кредитування юридичних осіб	150756	1123442	207883	134755	143548	-73128	8793	-7208

Найбільші обсяги кредитування у 2018 році гірничодобувної промисловості/ металургія – 66743 тис. грн., торгівля – 29485 тис. грн., виробництво 18922 тис. грн. Комерційний банк акцентує увагу на новому напрямку кредитування – кредитування надання інформаційних послуг у розмірі 6807 тис. грн.

Поряд із кредитування реалізуються різноманітні депозитні програми даного комерційного банку, зокрема найбільш популярними є депозитні

програми «Стандарт строковий», «Стандарт», «Он-лайн», «А-вклад», «Скарбничка» (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Депозитні програми комерційного банку «А-банк» [59]

Депозитна програма «On-line»		
гривня	долар	Євро
17,5	-	-
Стандарт строковий		
17%	3,5	2,5
Стандарт		
11	1,7	1,7
А-вклад		
3,4	0,1	0,1
Стандарт безподатковий		
15		
Скарбничка		
11		
Зимовий запас (інноваційний банківський продукт)		
+1% до депозитна програма «On-line»		
+1% «Стандарт строковий»		

Представимо характеристику депозитних програм комерційного банку «А-банк» [59]:

1. Депозитна програма «On-line». Ставка кредитування становить 17,5%, при цьому є можливість поповнення депозиту. Відсотки нараховуються щомісячно. Проте відсутня можливість дострокового розірвання депозиту.

2. Депозитна програма «Стандарт строковий». Різноманітні ставки за депозитним договором, представлені у таблиці 2.8. Є можливість поповнення депозиту, відсотки нараховуються щомісячно (отримання відсотків), при цьому дострокове розірвання договору відсутнє.

3. Депозитна програма «Стандарт». Різноманітні ставки за депозитним договором, представлені у таблиці 2.8. Є можливість поповнення депозиту, відсотки нараховуються щомісячно (отримання відсотків), при цьому існує можливість дострокового розірвання договору.

4. Депозитна програма «А-вклад». Різноманітні ставки за депозитним договором, представлені у таблиці 2.8. Є можливість поповнення депозиту, відсотки нараховуються щомісячно (отримання відсотків), при цьому існує можливість дострокового розірвання договору.

5. Депозитна програма «Стандарт безподатковий». Різноманітні ставки за депозитним договором, представлені у таблиці 2.8. Є можливість поповнення депозиту, відсотки нараховуються щомісячно (отримання відсотків), при цьому існує можливість дострокового розірвання договору.

6. Депозитна програма «Скарбничка». Різноманітні ставки за депозитним договором, представлені у таблиці 2.8. Є можливість поповнення депозиту, відсотки нараховуються щомісячно (отримання відсотків по закінченню строку договору), при цьому існує можливість дострокового розірвання договору.

7. Депозитна програма «Зимовий запас» (період дії програми із 15.10.2019 року до 15.01.2020 року). Програма реалізується при відкритті депозитів Online/Стандарт Строковий у сумі від 10000 грн., при цьому до основної ставки відсотку додається 1%. В період реалізації акції «Зимовий запас» переоформлення вкладів на більш тривалий термін з надбавкою не здійснюється, при цьому надбавка 0,5% не дійсна при оформленні вкладу «Стандарт строковий» на суму від 150 тис. грн. та на строк від 6 до 12 місяців.

В разі поповнення клієнтом банку картки А-банку, або перерахування на неї коштів із іншого банку і в період до двох календарних днів оформляє вклад Online, банк повертає комісію за переказ у вигляді кешбеку (право надається власникам інноваційної картки «Зелена» та Універсальної Gold з PayPass). Відсоток повернення варіюється від 0,5% до 1%.

За рахунок оновлення депозитних програм спостерігається зростання обсягів вкладень коштів клієнтами банку «А-банк», що представлено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Стан та динаміка депозитів комерційного банку «А-банк»
за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2014
Строкові депозити	1895621	2225284	2098419	3017982	2758328	919563	3017982	862707
До 3 місяців	527741	506030	591125	632267	623382	41143	632267	95641
До 6 місяців	423861	589923	535726	1000461	869425	464735	1000461	445564
До 12 місяців	326426	271930	238590	474729	461192	236138	474729	134767
До 18 місяців	241692	218968	254119	298780	239975	44662	298780	-1717
До 24 місяців	104449	172014	117092	184700	155018	67609	184700	50569
До 36 місяців	149944	131737	145630	239024	196669	93394	239024	46725
Більше 36 місяців	121509	334683	216137	188020	212667	-28117	188020	91158

Аналізуючи динаміку депозитних операцій у комерційному банку АТ «А-банк», відповідний показник зростання становив 862707 тис. грн. за період 2014-2018 рр., зростання показника становило за період 2016-2017 рр. становила 919563 тис. грн. та за період 2017-2018 рр. склала 3017982 тис. грн.

В структурі за періодами надання банку депозитних ресурсів лідером є період до 6 місяців та до 3 місяців, відповідний показник у звітному 2018 році становив 623382 тис. грн. та 869425 тис. грн. відповідно. Необхідно відмітити надання депозитів, як фізичними так і юридичними особами, при цьому частка фізичних осіб, котрі формували депозитну базу є значно більшою ніж фізичних.

Структура депозитного портфелю комерційного банку «А-банк» за період 2014-2018 рр. представлено у таблиці 2.10.

Структура депозитного портфелю комерційного банку «А-банк»
за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017- 2016	2018- 2017	2018- 2014
Строкові депозити	100	100	100	100	100	-7,22%	20,95%	-5,24%
До 3 місяців	27,84%	22,74%	28,17%	20,95%	22,60%	7,62%	33,15%	9,16%
До 6 місяців	22,36%	26,51%	25,53%	33,15%	31,52%	4,36%	15,73%	-0,50%
До 12 місяців	17,22%	12,22%	11,37%	15,73%	16,72%	-2,21%	9,90%	-4,05%
До 18 місяців	12,75%	9,84%	12,11%	9,90%	8,70%	0,54%	6,12%	0,11%
До 24 місяців	5,51%	7,73%	5,58%	6,12%	5,62%	0,98%	7,92%	-0,78%
До 36 місяців	7,91%	5,92%	6,94%	7,92%	7,13%	-4,07%	6,23%	1,30%
Більше 36 місяців	6,41%	15,04%	10,30%	6,23%	7,71%	-7,22%	20,95%	-5,24%

Аналізуючи структуру депозитного портфелю комерційного банку «А-банк» необхідно відмітити найбільші частки депозитів строком до 6 місяців – 31,52%, до 3 місяців – 22,6% та до 12 місяців – 16,72% (рис. 2.13).

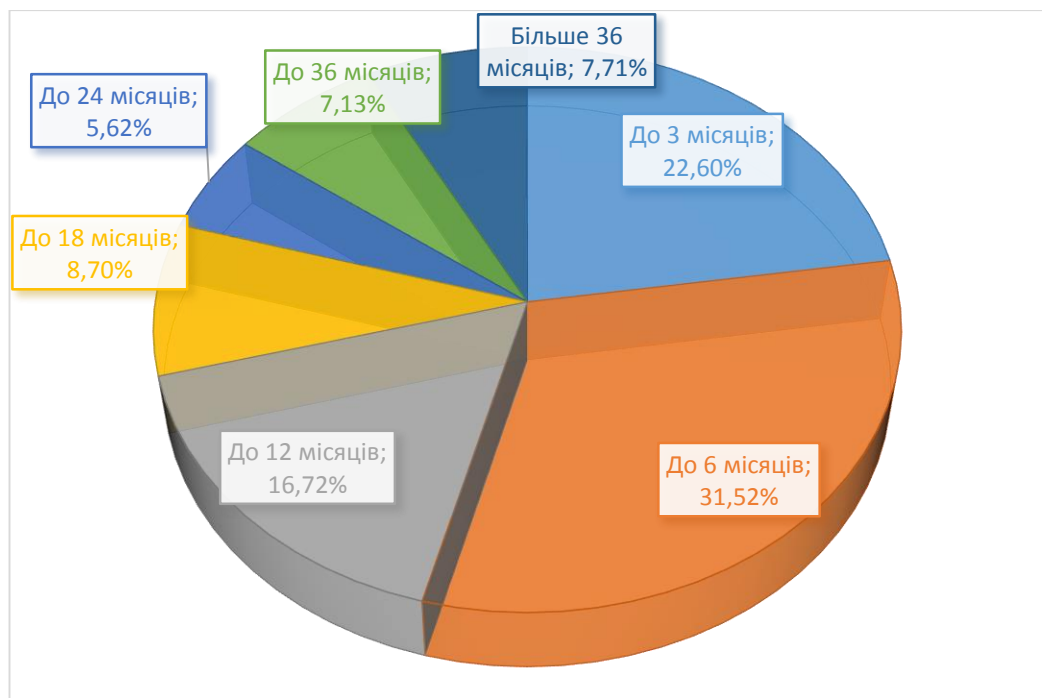

Рис. 2.13. Структура депозитного портфелю комерційного банку «А-банк» у звітному 2018 році

Комерційним банком також активно впроваджуються карткові продукти до яких слід віднести: картки для виплат, картка «Універсальна», картка «Універсальна Gold», інноваційна картка «Зелена». Особливості карткових банківських продуктів представимо у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Карткові банківські продукти комерційного банку «А-банк» [59]

Карткові продукти	Характеристика
1	2
	<p>Міжнародна платіжна картка «Універсальна Gold», власні та кредитні кошти, зміна кредитного ліміту. Оформлення картки протягом 15 хвилин, при пред'явленні паспорту та ідентифікаційного коду. Кредитний ліміт до 100 тис.грн., а пільговий період становить 55 днів.</p>
	<p>Платіжна картка «Універсальна» дає можливість розраховуватися в точках, здійснювати оплату в Інтернеті, терміналах самообслуговування, оформлення картки протягом 15 хвилин. Кредитний ліміт до 50000 грн., а пільговий період становитиме 55 днів.</p>
	<p>Картка для виплат – призначення для отримання зарахувань грошових коштів, знімати готівку як в Україні так і за кордоном, оплачувати комунальні послуги, замовляти квитки, бронювати готелі, переводити гроші на інші картки, оплачувати покупки за кордоном.</p>

1	2
	<p>Інноваційна картка «Зелена» із системою Pay Pass, з кредитним лімітом 200000 грн., пільговим періодом 62 дні, кешбек на покупки становить до 20%, у торгових точках 2%, у кафе та ресторанах 3%, при купівлі техніки, замовленні таксі та інших операціях – 5-10%. Надзвичайно просте та зручне поповнення даної картки (з картки на картку, банківським переказом, готівкою у будь-якій точці поповнення без комісії А-банку).</p>

У цілому, використання пластикових карт комерційного банку АТ «А-банк» є зручним інструментом оплати та отримання кредитних ресурсів для здійснення подальших платежів. Сьогодні в обороті знаходиться більше 1 млн. пластикових карт у всіх регіонах нашої країни, що підтверджує тезу про надійність та ефективність використання пластикових карт «А-банку».

2.3. Особливості впровадження нових продуктів у комерційному банку АТ «А-банк» та їх вплив на його доходи

Інноваційна активність комерційного банку в сучасному банківському середовищі виступає важливою складовою формування прихильності клієнтів. Орієнтація на інноваційні банківські продукти відкриває можливості залучення капіталу, підвищує імідж комерційного банку та забезпечує максимальну задоволеність споживачів банківських продуктів АТ «А-банк».

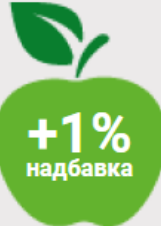
Комерційний банк АТ «А-банк» протягом останніх декілька місяців впровадив декілька нових банківських продуктів – Депозитна програма «Зимовий запас» (період дії програми із 15.10.2019 року до 15.01.2020 року), інноваційний картковий продукт картка «А-банк» – «Зелена» з можливістю

безконтактної оплати через систему Google Pay, депозитна акція «Зимовий запас», що передбачає доповнення відсоткової ставки до вкладу на 1% при оформленні вкладу від 10000 грн. (депозити «Online» – 18%, «Стандарт строковий»), А-експрес кредит для бізнесу (до 2000000 грн. та періодом до 24 місяців), окрім цього комерційний банк надає також страхові послуги страхування заставного майна, страхування життя та здоров'я співробітників, партнерів та клієнтів.

Здійснюючи дослідження впровадження нових банківських продуктів в діяльність комерційного банку необхідно відмітити їх позитивний вплив на доходи комерційного банку та узагальнюючий фінансовий результат. Представимо вплив нових банківських продуктів на доходи комерційного банку (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12

Вплив нових банківських продуктів на доходи комерційного банку
«А-банк» у 2018 році

Нові банківські продукти	Фінансовий результат їх впровадження
1	2
 <p>А-Експрес Кредит для бізнесу</p> <p>Ваша бізнес - мрія вже сьогодні!</p> <p>Розвивайте свій бізнес разом з А-Банком! Ми кредитуємо будь-які потреби Вашого бізнесу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • закупівлю товарів; • придбання обладнання та нерухомості; • інші поточні потреби. <p>Ви можете отримати Кредит, якщо у Вас є свій власний бізнес</p>	<p>Комісійні доходи – 1122,6 тис.грн.</p> <p>Процентні доходи – 3098,6 тис.грн.</p> <p>Обсяг наданих ресурсів – 22938,4 тис.грн.</p>
 <p>Акція "Зимовий запас"</p> <p>Можете отримати надбавку +1% при оформленні вклада.</p> <p>Надбавка надається за вкладами:</p> <p>"Стандарт строковий", "Online" в гривнях від 3 до 12 місяців.</p>	<p>Комісійні доходи – 2296,7 тис.грн.</p> <p>Обсяг залучених ресурсів – 33096,2 тис.грн.</p>

продовження таблиці 2.12

1	2
	Комісійні доходи – 1454,79 тис.грн. Процентні доходи – 2075,6 тис.грн. Акумуляовані кошти – 12206,7 тис.грн. Обсяг проведених операцій – 35906,7 тис.грн.
Всього	Комісійні доходи – 4874,09 Процентні доходи – 5174,2 тис.грн.

Протягом впровадження даних продуктів (від травня 2019 року) обсяг комісійних доходів від інноваційних банківських продуктів становив 4874,09 тис.грн. та процентних доходів – 5174,2 тис.грн. В цілому, впровадження інноваційних продуктів дало можливість отримати доходи комерційному банку у сумі 10048,29 тис.грн. або 6% від загального обсягу отриманих доходів банком у 2019 році.

У цілому, впровадження нових банківських продуктів в діяльність комерційного банку АТ «А-банк» дало можливість наростити дохідну базу, сформувати клієнтську базу та мати значний вплив на узагальнюючі результати комерційної діяльності та його фінансовий стан.

Представимо показники звіту про прибутки та збитки досліджуваного банку за період 2014-2018 рр. (таблиця 2.13) і визначимо динаміку зміни

показників в залежності від впроваджених нових банківських продуктів в оборот.

Таблиця 2.13

Фінансові результати комерційного банку АТ «А-банк»
за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення, %		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017- 2016	2018- 2017	2018- 2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Процентні доходи	498325	601602	100127	1271937	1651840	1170,32	29,87	231,48
Процентні витрати	227013	361497	518532	434496	449431	-16,21	3,44	97,98
Чисті процентні доходи	271312	240105	482695	837441	1202509	73,49	43,59	343,22
Комісійні доходи	107611	181472	285801	210830	261378	-26,23	23,98	142,89
Комісійні витрати	7240	6384	9351	31954	77547	241,72	142,68	971,09
Чисті комісійні доходи	100371	175088	276450	178876	183831	-35,3	2,77	83,15
Результат операцій із іноземною валютою	19735	17617	55766	18350	31026	-67,09	69,08	57,21
Доходи від основної діяльності	80636	157471	220684	1034667	1417366	368,85	36,99	1657,73
Результат від переоцінки іноземної валюти	37902	490	6908	3175	3133	-54,04	-1,32	-91,73
Збитки від збільшення корисності кредитів	129986	163744	213909	72149	401595	-66,27%	456,62	208,95
Нарахування резервів за зобов'язання	27	1448	1489	0	8347	-100	0	30814,81
Інші операційні доходи та витрати	9355	14679	11262	53105	13436	371,54	-74,7	43,62
Витрати на персонал	117948	106504	146392	250603	466438	71,19	86,13	295,46

продовження таблиці 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Інші адміністративні витрати	104055	115158	142211	228277	266287	60,52	16,65	155,91
Прибуток до оподаткування	14573	62160	154621	330285	655854	113,61	98,57	4400,47
Податок на прибуток	3954	10701	38520	51424	108222	33,5	110,45	2637,03
Чистий прибуток банку	10619	51459	116101	278861	547632	140,19	96,38	5057,1

Результати, представлені у таблиці 2.13, засвідчують зростання показників чистих процентних доходів на 231,48% до показника 1,65 млрд.грн., що стимулювало зростання чистих процентних витрат комерційного банку АТ «А-банк» на 343,22% до значення 1,2 млрд. грн. Зростання процентних доходів обумовлено впровадженням в тому числі нових продуктів (кредитування під заставу дорогоцінних металів, оплата частинами, кредитний продукт «Авто за 24 години» та ін.). Фінансову базу вдалося поповнити за рахунок зростання депозитних надходжень та активного впровадження нових продуктів банку «Депозит онлайн», «Депозит святковий», «А-вклад», «Різдвяний» та інші. Зростання фінансових активів вплинуло позитивно на кредитні ресурси, споживче кредитування та формування резервів в разі збитків від надання кредитних ресурсів.

Зростають комісійні доходи та витрати комерційного банку АТ «А-банк», відповідний приріст показника за весь досліджуваний період становив 142,89%, а чистих комісійних доходів на 82,15%. Зростання чистих комісійних доходів обумовлено зростанням тарифів розрахунково-касового обслуговування, введення системи мобільного додатку ABank24, котрий значно спростив здійснення розрахунків за поточними операціями, платежами та розрахунками за кредитами та можливостями оформлення депозитів, отримання виписок по рахунках А-банку.

Мобільний додаток ABank24 для кожного клієнта має розширене меню, котре дозволяє безперешкодно здійснювати поповнення мобільного телефону, переказ коштів із рахунку на рахунок, контроль за виписками, сплата комунальних платежів, відкриття депозиту та оформлення кредиту, а також купівля квитків на усі види транспорту. Реєстрація та вхід в мобільний додаток відбувається при наявності платіжної картки «А-банк».

У цілому, отриманий узагальнюючий показник – прибуток до оподаткування становив у 2014 році – 14573 тис.грн., у 2015 році – 62160 тис.грн., у 2018 році – 655854 тис.грн., при цьому приріст показника становив 113,61% за період 2016-2017 рр. та на 98,57% за період 2017-2018 рр. Сформований чистий прибуток комерційного банку також зростає на 140,19% за період 2016-2017 рр. та на 96,38% за період 2017-2018 рр. із 10619 тис.грн. у 2014 році до показника 547632 тис.грн. у 2018 році. Динаміку узагальнюючих показників діяльності АТ «А-банк» представлено на рисунку 2.14.

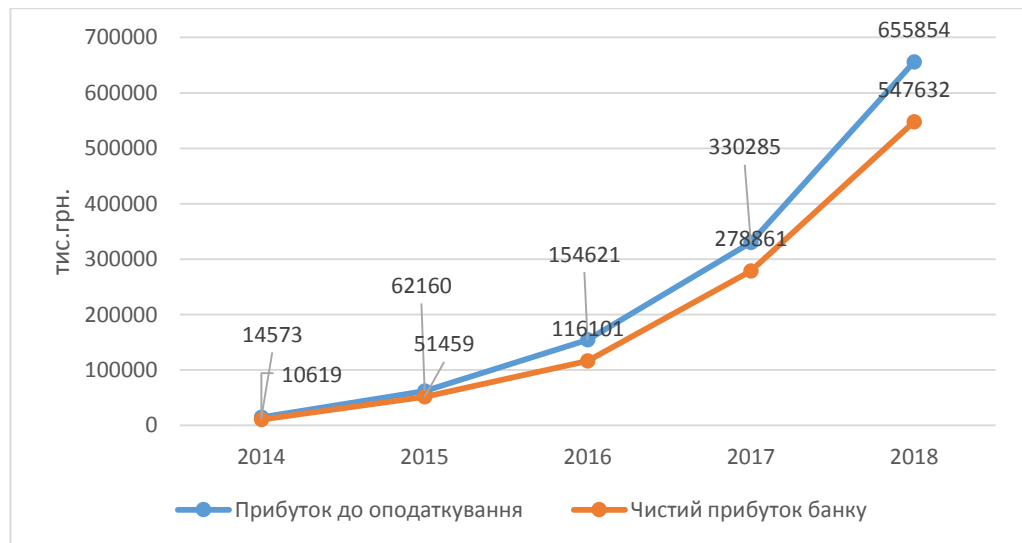

Рис.2.14. Динаміка узагальнюючих показників комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Для визначення ефективності впровадження нових банківських продуктів даним комерційним банком визначимо показники експрес-аналізу фінансового стану банку АТ «А-банку» у 2014-2018 рр. (таблиця 2.14 та додатку Ж).

Показники експрес-аналізу фінансового стану комерційного банку АТ
«А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки					Відхилення, %		
	2014	2015	2016	2017	2018	2017- 2016	2018- 2017	2018- 2014
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Показники фінансової стійкості банку								
Коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів	0,096	0,072	0,107	0,141	0,187	0,035	0,046	0,091
Коефіцієнт надійності	0,106	0,078	0,119	0,164	0,23	0,045	0,066	0,124
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,115	1,509	0,152	0,131	0,113	-0,020	-0,018	-0,002
Коефіцієнт знецінення активів банку	0	0	0	0	0,003	0	0,003	0,003
II. Показники ділової активності банку								
Коефіцієнт активності залучення коштів юридичних і фізичних осіб	0,960	0,870	0,952	0,963	0,932	0,01	-0,031	-0,028
Коефіцієнт активності залучення коштів банків	0	0	0	0,001	0,001	0,001	0,000	0,001
Коефіцієнт інвестицій у кредитний портфель	0,521	0,799	0,851	0,834	0,908	-0,017	0,073	0,387
III. Аналіз ліквідності банку								
Коефіцієнт високоліквідних активів	0,54	0,446	0,083	0,117	0,116	0,033	-0,001	-0,424
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	0,597	0,486	0,093	0,136	0,142	0,043	0,007	-0,455
Коефіцієнт ліквідного співвідношення наданих кредитів і залучених депозитів	0,6	1,196	1,302	1,229	1,596	-0,073	0,367	0,996

продовження таблиці 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4. Аналіз ефективності діяльності банку								
Загальний рівень прибутковості	0,021	0,065	0,250	0,128	0,196	-0,122	0,068	0,175
Рентабельність капіталу	0,051	0,215	0,339	0,444	0,604	0,105	0,159	0,553
Рентабельність активів	0,005	0,015	0,036	0,063	0,113	0,027	0,05	0,108
Чиста процентна маржа	0,23	0,161	1,808	1,617	2,141	-0,191	0,524	1,911
Коефіцієнт резервування під знецінення активів і пасивів	0	0,003	0	0	0,012	0	0,012	0,012

Аналізуючи дані показників фінансового стану комерційного банку, необхідно відмітити зростання основних показників, що характеризують фінансову стійкість комерційного банку АТ «А-банк», відповідний показник - коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів за досліджуваній період зростає на 0,091 пункт, відповідне значення показника у 2014 році становили 0,096 пункти і збільшується до 0,187 пункти. Показник є менший нормативного значення (в межах від 1 до 5), проте є позитивна динаміка зростання даного показника.

Ідентично по інших показниках фінансової стійкості банку, слід відмітити зниження показника – коефіцієнту захищеності капіталу, відповідно показник знижується із 0,115 пунктів у 2014 році до рівня 0,113 пункти у 2018 році, значення показника знижується на 0,002 пункти.

У цілому, слід відмітити незначну фінансову стійкість та автономність комерційного банку «А-банк», оскільки показники є значно меншими нормативних значень і комерційний банк у своїй діяльність покладається на залучення позичкових коштів.

Аналізуючи показники ділової активності комерційного банку «А-банк» необхідно відмітити активне залучення коштів фізичних та юридичних осіб, при цьому значення показника перевищує нормативне значення 0,65 пунктів протягом усього досліджуваного періоду, відповідний показник знижується

із 0,96 пунктів до значення 0,932 пункти. Зниження показника не є суттєвим і свідчить про хорошу ділову активність підприємства.

Значним є показник – коефіцієнт інвестицій у кредитний портфель, котрий характеризує кредитний портфель комерційного банку у співмірності із його активами. Зростання показника та відповідно кредитного портфелю свідчить про приріст обсягів залучених коштів, відповідний показник збільшується із 0,521 пункт у 2014 році до рівня 0,908 пунктів у 2018 році, при цьому за досліджуваний період показник збільшився на 0,387 пункти. Показники ділової активності комерційного банку представимо на рисунку 2.15.

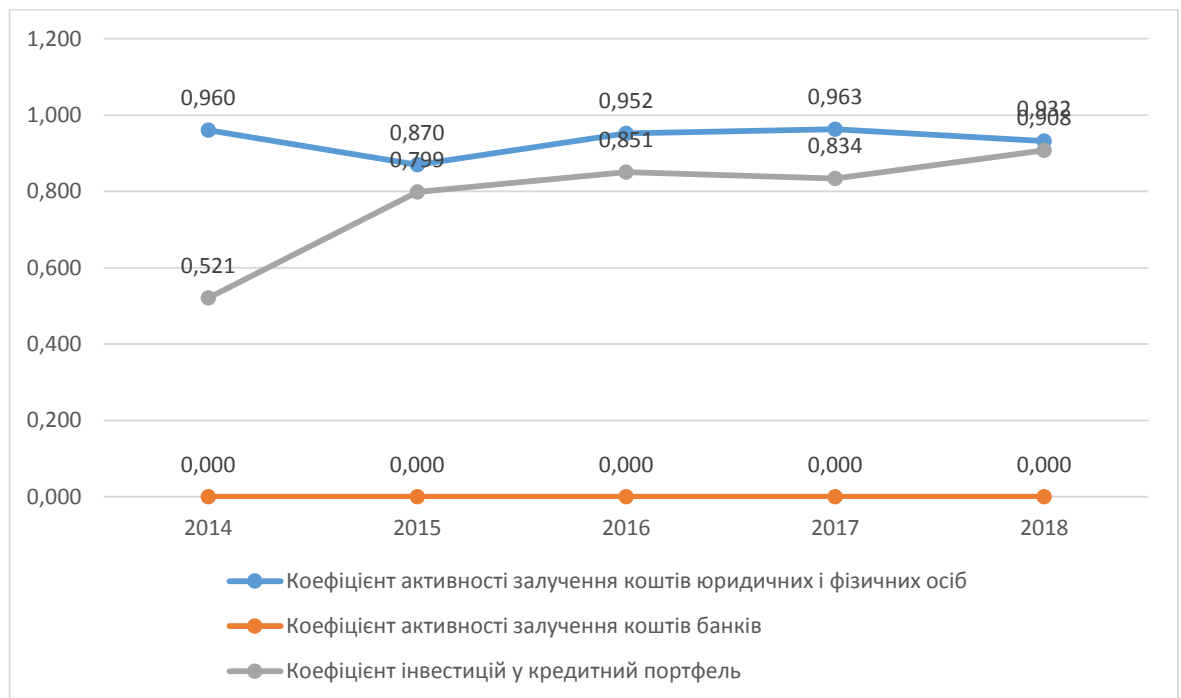

Рис.2.15. Показники ділової активності комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Комерційний банк функціонує прибутково, при цьому значення показника загального рівня прибутковості зростає із 0,021 пункт у 2014 році до показника 0,196 пункти у 2018 році, при цьому приріст показника становив 0,175 пунктів.

Позитивною тенденцією є приріст рентабельності капіталу на 0,553 пункти, активів на 0,108 пунктів та чистої процентної маржі на 0,108 пункти,

що свідчить про ефективність використання наявних ресурсів у комерційному банку. Поряд із цим, спостерігаються незначне акумулювання коштів під резерв активів та зобов'язань комерційного банку, що є негативним чинником і може в подальшому стимулювати ризики комерційної діяльності даного банку. Показники ефективності діяльності банку АТ «А-банк» представимо на рис.2.16.

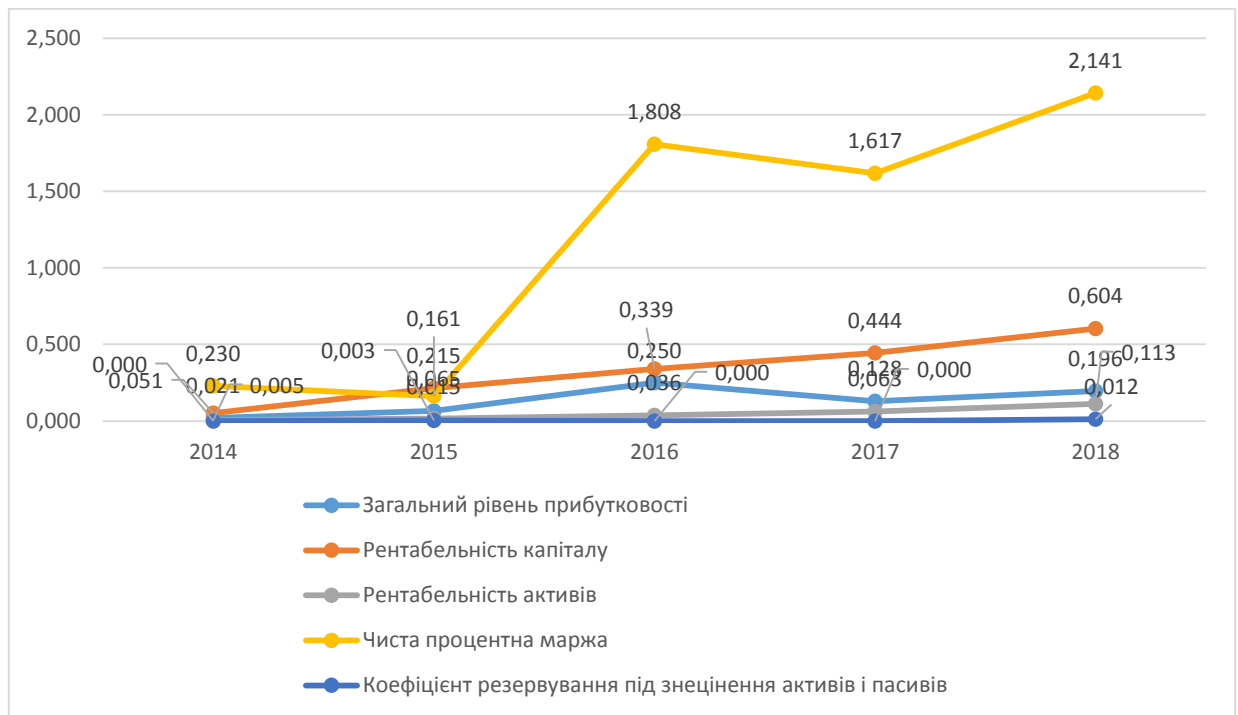

Рис.2.16. Динаміка показників ефективності діяльності комерційного банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Узагальнюючи результати дослідження, необхідно відмітити позитивну динаміку покращення основних показників фінансового стану банку, зокрема спостерігається приріст показників фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та ефективності діяльності банківської установи. Негативним є низький показник фінансової стійкості, і відповідна орієнтація на позичковий капітал; відсутність резервів під активні та пасивні операції комерційного банку. Позитивним є зростання загального рівня прибутковості та ділової активності, що в подальшому стимулюватиме зростання ефективності комерційної діяльності досліджуваного банку.

Висновки до розділу 2

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 2 необхідно відмітити наступне:

1.Об'єктом даного дослідження виступав комерційний банк «А-банк», котрий є важливим представником банківського ринку та один із найбільших вітчизняних банків. Місія банку - надавати швидкі кредити населенню без застав і порук. Генеральна мета - увійти в топ-15 банків України із залучення вкладів населення та споживчого кредитування за рахунок реалізації програм високодохідного кредитування населення при 100% ресурсній достатності.

2.Банківська установа АТ «А-банк» надає різноманітні банківські послуги для фізичних та юридичних осіб, при цьому основний акцент робиться на представників малого та середнього бізнесу, корпоративний сегмент ринку. На вітчизняному ринку банківських послуг даний банк має свою історію та набув репутацію фінансово стійкого та надійного банку, котрий пропонує широкий асортимент послуг європейського зразку та якості.

3. Інноваційна активність комерційного банку в сучасному банківському середовищі виступає важливою складовою формування прихильності клієнтів. Орієнтація на інноваційні банківські продукти відкриває можливості залучення капіталу, підвищує імідж комерційного банку та забезпечує максимальну задоволеність споживачів банківських продуктів АТ «А-банк».

Комерційний банк АТ «А-банк» протягом останніх декілька місяців впровадив декілька нових банківських продуктів – Депозитна програма «Зимовий запас» (період дії програми із 15.10.2019 року до 15.01.2020 року), інноваційний картковий продукт картка «А-банк» - «Зелена» з можливістю безконтактної оплати через систему Google Pay, депозитна акція «Зимовий запас», що передбачає доповнення відсоткової ставки до вкладу на 1% при оформленні вкладу від 10000 грн. (депозити «Online» - 18%, «Стандарт строковий»), А-експрес кредит для бізнесу (до 2000000 грн. та періодом до 24

місяців), окрім цього комерційний банк надає також страхові послуги страхування заставного майна, страхування життя та здоров'я співробітників, партнерів та клієнтів.

4. Протягом впровадження даних продуктів (від травня 2019 року) обсяг комісійних доходів від інноваційних банківських продуктів становив 4874,09 тис.грн. та процентних доходів – 5174,2 тис.грн. В цілому, впровадження інноваційних продуктів дало можливість отримати доходи комерційному банку у сумі 10048,29 тис.грн. або 6% від загального обсягу отриманих доходів банком у 2019 році.

5. Впровадження нових банківських продуктів в діяльність комерційного банку АТ «А-банк» дало можливість наростити дохідну базу, сформувати клієнтську базу та мати значний вплив на узагальнюючі результати комерційної діяльності та його фінансовий стан. Узагальнюючі результати дослідження фінансового стану необхідно відмітити позитивну динаміку покращення основних показників фінансового стану банку, зокрема спостерігається приріст показників фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та ефективності діяльності банківської установи. Негативним є низький показник фінансової стійкості, і відповідна орієнтація на позичковий капітал; відсутність резервів під активні та пасивні операції комерційного банку. Позитивним є зростання загального рівня прибутковості та ділової активності, що в подальшому стимулюватиме зростання ефективності комерційної діяльності досліджуваного банку.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ У ПРАКТИЦІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ АТ «А-БАНК»

3.1. Технології FinTech і Blockchain та їх можливість застосування у банківській діяльності АТ «А-банк»

Структурні перетворення у фінансовій сфері на початку ХХІ століття пов'язані зі зростаючими масштабами використання Інтернету та мобільних пристроїв для надання фінансових послуг. При цьому фінансові посередники все більше відходять від вузької спеціалізації та розширюють сферу діяльності[1]. Отримали поширення фінансові супермаркети, які об'єднують в одній установі функції різних типів фінансових установ, а саме функції комерційного банку, страхової компанії, біржового брокера, платіжної системи. Після кризових явищ у 2008 року у світовій економіці, роль та значення фінансових посередників знижується, що обумовлює пошук інших форм реалізації діяльності об'єднань. А оскільки формування банківських структур, як банківського посередника, із новою системою управління відбувається не часто, тому важливим є формування компаній або банківських структур, котрі б використовували наявність фінансові послуги з привабливими умовами та мінімальними втратами для клієнтів, при цьому їм необхідно розробляти нові технічні рішення та доступні платіжні інструменти. Зазначені фінансові посередники (в тому числі банківські установи) отримали назву «FinTech».

В Україні, світова фінансова криза зумовила формування нових структур, котрі б надавали банківські послуги на зручних та вигідних умовах. В 70% випадків дані структури формувалися та реалізовувалися, як фінтех-стартапи із визначним функціоналом, системою управління та додатками у смартфоні. Найбільш масовий сегмент Fintech – інструментів на

вітчизняному ринку становлять платежі та перекази, організовані через різноманітні системи (рис.3.1).

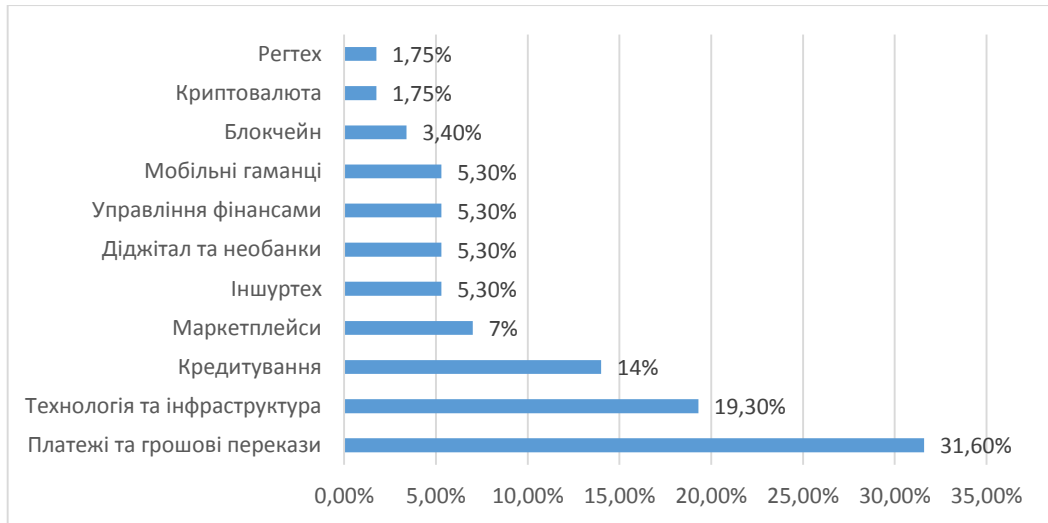

Рис.3.1. Розподіл FinTech – стартапів в Україні, 2018 рік. [41, с.129]

Світові тренди FinTech передбачають наявність платформ он-лайн фінансування, інвестиційних платформ, B2B – стартапів, регтех, необанки та інше (рис.3.2).

Рис.3.2. Розподіл FinTech – стартапів в світі, 2018 рік [41, с.130]

Розглядаючи особливості формування FinTech-середовища в Україні, то слід відмітити, що створення підтримувалося НБУ після прийняття комплексної програми розвитку банківського сектору. У даній програмі представлено ряд привабливих ініціатив: курс на безготівкову економіку у

2020 році; зберігання документів в електронному форматі; віддалена ідентифікація особи; підпис касових документів; електронне візування сканкопій; можливість використання системи «Bank ID»; нові правила для стимулювання ліцензування нових гравців у секторі платежів.

У сучасному середовищі покращується правове середовище стартап-проектів підтримки FinTech, в даному аспекті основними акцентами покращення стало прийняття ряду законодавчих актів, в тому числі Закону України «Про електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII; IT-компанії продовжують користуватися спрощеним оподаткуванням, а саме 5% на рік; НБУ активно відстоює прийняття директив Європейського Союзу, наприклад у PSD2, у внутрішніх законодавчих актах; НБУ продовжує поступово знімати обмеження на репатріацію дивідендів (ліміт підвищено до 5000000 доларів США на одну юридичну особу на рік) та ін.

Поряд із цим НБУ реалізував створення проекту «Сприяння розвитку FinTech в Україні», а основу якої покладено низка стартапів – необанкінг, діджитал-кредитування (P2P, B2P і кредитування фінансових компаній), платежі через розроблені системи (без банківських відділень), страхування на віддалі. Проте дані ініціативи поки не можуть бути повноцінно сприйняті адже наші управлінці, підприємці, торгові мережі та споживачів поки повноцінно закриті для зазначених ініціатив.

Характеристику форм прояву FinTech в Україні представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Характеристика форм прояву FinTech в банківській системі України [74]

Форма FinTech	Характеристика
1	2
Кредитування P2P як альтернатива роздрібному кредитуванню	Банки дають інформаційну платформу для реалізації кредитування, в якому фігурантами виступають фізичні особи, одна іншій надає кредит на визначених умовах. Вперше кредитування P2P представив Приватбанк, пропонуючи високу дохідність – 5% річних від базових ставок

продовження таблиці 3.1

1	2
Блокчейн-технологія	Визначає можливість зберігати та оперувати великими обсягами даних, а також ресурсами учасників FinTech, відповідно реалізуючи транзакції осіб, котрі беруть участь основного контрагента, а саме банку або платіжної системи, а також створюється криптовалюта засобом запису інформації про транзакції осіб, які беруть участь у їх проведенні та розташуванні блоків інформації поспіль один за одним. Блокчейн-платформами можна назвати «Skrill», «Transfer Wise», міжнародні платіжні системи «PayPal», «WePay». З 2015 р. партнером системи «Transfer Wise» є ПАТ КБ «Приватбанк».
Надання онлайн-кредитів засобами електронних платіжних систем	Використання новітніх розробок у сфері реалізації онлайн-кредитування, мобільних платежів, цифрових миттєвих переказів, грошових переказів по всьому світі без потреби присутності клієнта. Зазначене знижує витрати та дає змогу пропонувати фінансові послуги на найбільш вигідних умовах. В Україні перший необанк «Monobank» створено у 2017 р.

Більш детально зупинимося на технології Блокчейн, котра з року в рік набуває популярності і у вітчизняній банківській системі та у світі в цілому. Блокчейн-технологія в більшості орієнтована на генерування криптовалют, тобто особливого платіжного засобу, основа якого та ціна встановлюється на основі попиту та пропозиції на дану валюту. Поряд із цим блокчейн – багатофункціональна технологія, котра призначена для обліку різноманітних активів. Блокчейн фактично виступає засобом зберігання різноманітних даних у вигляді цифрового реєстру транзакцій, угод або контрактів.

Базовою моделлю побудови блокчейн – платформи можна представити у вигляді ряду послідовних дій, зокрема [75]:

1. Нову транзакцію відправляють усім вузлам мережі, яка побудована за принципом пірингової мережі, і потрапляє в пул необроблених даних на цих вузлах.

2. Майнери додають у блок транзакції, які розташовані в пулі необроблених даних.

3. Кожен майнер намагається підібрати хеш блока, який задовольняє задані розробниками умови (у блокчейні біткоїна умовою була наявність на початку хеша блока певної кількості нулів), цю операцію називають підтвердженням роботи (proof-of-work).

4. Як тільки майнер отримує відповідний хеш блока, блок даних відправляють всім учасникам мережі, а сам майнер отримує винагороду за додавання блока.

5. Вузли, які отримали цей блок, проводять перевірку на коректність транзакцій і відсутність так званих подвійних витрат. Якщо блок не проходить перевірку, його відкидають.

6. Якщо досягається згода щодо коректності блока, майнери починають працювати над новим блоком даних, заснованим на хеші тільки що доданого блока.

Узагальнену модель блокчейну можна представити на рисунку 3.3.

Рис.3.3. Схема реалізації здійснення транзакції із використанням блокчейн-технологій [75]

Всі транзакції здійснюються з криптографічним підтвердженням, а кожен учасник мережі при встановленні програмного забезпечення блокчейн – технологій отримує набір із двох криптографічних ключів: для шифрування транзакції (закритого) і для верифікації транзакції (відкритого). Реалізацію міжнародних платежів за допомогою використання блокчейн – технологій

представлено на рис.3.4.

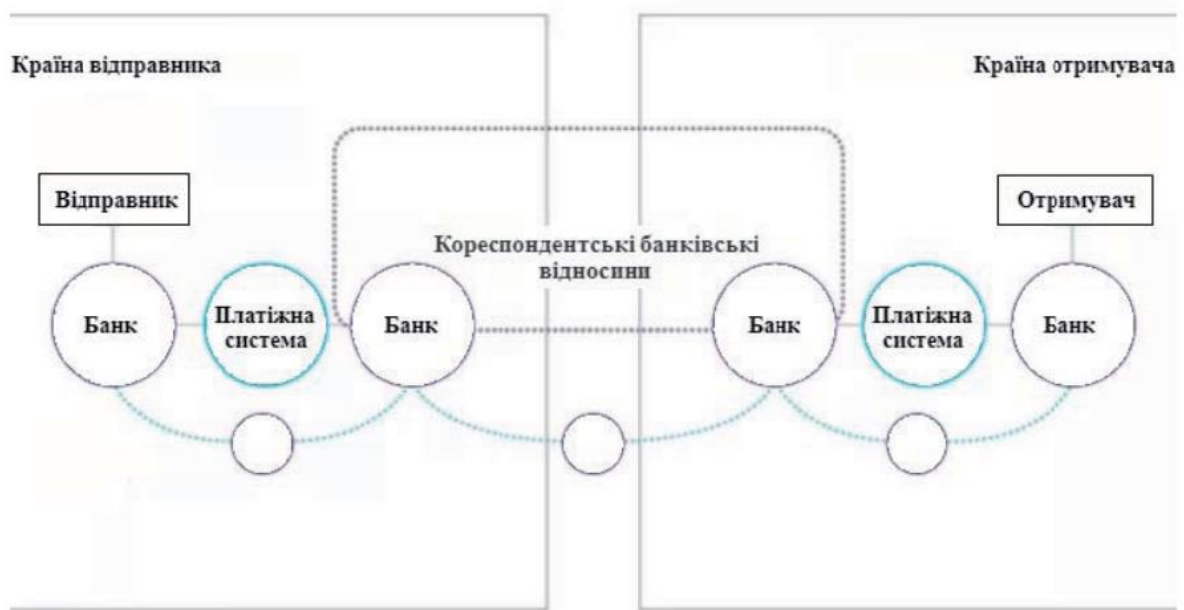

Рис.3.4. Модель реалізації міжнародних платежів за допомогою технології блокчейну [1]

Таким чином, в своїй діяльності досліджуваний комерційний банк АТ «А-банк» повинен орієнтуватися на нові банківські продукти через створення інформаційної платформи безперешкодного кредитування P2P, використовувати Блокчейн-технологію, що дає можливість реалізовувати трансакції орієнтовані використання криптовалют, а також новітні блокчейн-платформи «Skrill», «Transfer Wise», міжнародні платіжні системи «PayPal», «WePay», що дасть можливість оперативно та безперешкодно реалізовувати платежі, а також формувати зручні мобільні додатки для диверсифікації послуг створюючи середовище необанку. Поряд із перевагами використання інноваційних інструментів FinTech необхідно враховувати ризики для комерційного банку АТ «А-банк» використання даних інструментів. Зокрема необхідно відмітити наявність стратегічних ризиків (нераціональні управлінські рішення, котрі можуть знизити рентабельність активів банку), операційний ризик (складна операційна система FinTech-інструментів), комплеанс-ризик (ризик не дотримання правил конфіденційності банківських операцій), ризик – аутсорсингу (передача значної кількості бізнес-процесів у

банку призводить до невизначеності), ризик кібератак (не можливість повноцінного захисту ІТ-платформ).

3.2. Впровадження інноваційних продуктів із використанням NFC-модуля

У сучасному цифровому середовищі важливу роль та значення має швидкість реалізації розрахунків. В даному аспекті, в діяльності банківських установ, в тому числі і досліджуваного банку АТ «А-банк» виходить реалізація платіжних інструментів з використанням технології безконтактних розрахунків та системи Pay Pass. Як нами зазначалося АТ «А-банк» у звітному 2018 році представив інноваційний продукт пластикова картка «Зелена», котра дозволяє повноцінно реалізовувати технології безконтактної оплати картою чи із використанням технології смартфону NFC (Near field communication - «комунікація найближчого поля») [2]. В науковій літературі, безконтактні картки визначають як інноваційний продукт, котрий дозволяє миттєво оплачувати необхідні рахунки лише приклавши платіжний засіб (картку або мобільний телефон) до терміналу. Провести зазначену оплату можливо із використанням платіжних карток міжнародних систем MasterCard із технологією PayPass та Visa із технологією PayWave, при цьому немає суттєвої необхідності підтверджувати пін-код та ставити підпис на отриманому чеку. Зазначена технологія дає споживачу ряд переваг, зокрема:

1. Значно заощаджує час на здійснення покупки. При значній кількості покупок важливо клієнту оперативно розраховуватися не шукаючи готівкові кошти, що дає можливість розвантажити клієнта та зекономити час на реалізації даних покупок.

2. Легкість використання. Достатньо лише прикласти картку до терміналу на касі і покупка миттєво буде оплачена.

3. Універсальність. Можливість використання платіжних карток із відповідними технологіями у різноманітних платіжних терміналах у всьому

світі, при цьому не залежно чи термінал підтримує технологію PayPass/ PayWave чи ні.

4. Різноманітність. Можливість відкриття карток із різними технологіями оплати PayPass/ PayWave.

5. Кешбек. Картки дають широкі можливості повернення частини коштів на картку при оплаті, фактично тим самим стимулюючи споживача до купівлі значної кількості товарів.

Використання технологій безконтактної оплати відбувається фактично через реалізацію наступних етапів (рис.3.5):

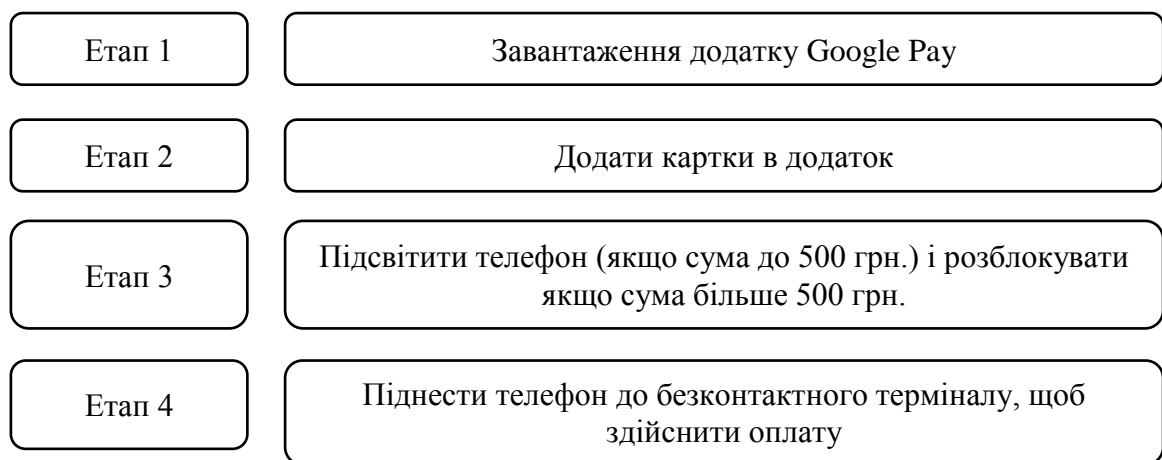

Рис.3.5. Етапи реалізації безконтактної оплати із використанням модуля – NFC у смартфоні

На сучасному етапі значна кількість вітчизняних банків вже приєдналася до реалізації даного платіжного інструменту, серед них слід виділити: «Приватбанк» (найперший банк використовує технології безконтактних платежів), «Ощадбанк», «Укрссіббанк», «А-банк», «ТАС-банк», «Альфа-банк», «ОТП-банк», «Рада-банк», «Форвард-банк» та ін.

У 2018 році в Україні емітовано та видано близько 6,7 млн. карток (на 67% ніж у попередньому періоді) котрі мають безконтактні засоби оплати, саме зазначене стимулює зростання випуску та привабливість даного платіжного інструменту. Національний банк України зазначає зростання популярності безконтактних операцій, що також позитивно впливає на формування і розширення в нашій країні безконтактної платіжної

інфраструктури. Із початку звітнього 2019 року вітчизняна мережа торговельних POS-терміналів збільшилася на 14,1% – до 318,4 тисячі одиниць, при чому 89% платіжних терміналів визначають можливість здійснення безконтактної оплати.

Співвідношення загальної кількості платіжних терміналів (контактних та безконтактних) до чисельності постійного населення України станом на 01 жовтня 2019 року становило 8,0 тис. шт. на 1 млн населення. Водночас регіональний розподіл термінальної мережі на території України залишається нерівномірним. Найменша кількість платіжних пристроїв на одного жителя спостерігається на заході країни та у Луганській, Донецькій областях.

У цілому, важливим є стимулювання отримання безконтактних платіжних засобів у досліджуваному банку АТ «А-банк», що стимулюватиме зростання кількості клієнтів, збільшуватиметься швидкість їх обслуговування, забезпечуватиметься їх задоволеність. Поряд із цим банківській установі важливо усвідомити і недоліки реалізації даних операцій:

1. Конфлікт інтересів комерційного банку та мобільного оператора. І перші і другі прагнуть отримати контроль над реалізацією NFC платежів, при цьому ведуться дискусії по обслуговуванню та оплаті за реалізацію даних операцій.

2. Розвиток карткової інфраструктури є основною проблемою для повноцінного використання NFC-модуля. На переконання аналітиків компанії Selent комерційні банки потратили значну частку коштів на просування пластикових продуктів, при цьому банки відзначають поки не велику прибутковість реалізації платежів із використанням NFC-модуля, відповідно значний ризик становлять значні витрати на просування безконтактної оплати, формування технологій та інфраструктури та значні витрати на створення та обслуговування ІТ –частини даного процесу.

3. Конфлікт інтересів учасників ринку та компаній, котрі формують інфраструктуру безконтактних оплат.

3.3. Формування та просування нового банківського продукту «цифровий безконтактний гаманець» в діяльності комерційного банку АТ «А-банк»

В аспекті зростання ефективності комерційної діяльності банку АТ «А-банк» важливо реалізовувати сучасні концепції розвитку банківських продуктів. В даному аспекті пропонується реалізувати комерційним банком «А-банк» сучасний продукт – «Цифровий безконтактний гаманець», котрий буде реалізовуватися на платформі Mastercard Enablement Digital Service (MEDS) і дозволить споживачу швидко та безпечно розраховуватися у терміналах в Україні та світі.

Технологія MEDS дає можливість перетворити будь-який пристрій з підключенням до Інтернету на платіжний інструмент. Під час відцифрування платіжної картки створюється унікальний токен, використання якого забезпечує максимальний рівень захисту платіжної транзакції. Безконтактно, зокрема за допомогою смартфона, можна розраховуватися у вендингових апаратах, паркоматах, на АЗС; оплатити проїзд у громадському транспорті.

Даний продукт буде мати вигляд пластикової картки із вбудованим чіпом, котрий розширює можливості реалізації механізму розрахунків – дотику картки, вставляння картки в POS-термінал, проведення картки в пунктах оплати із введенням піну. Прототип картки «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку» представлено на рисунку 3.6.

Рис.3.6. Прототип картки «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку»

Ідентифікація клієнта та особливості розрахунку із використанням даного платіжного інструменту представлено на рис.3.7. Побудова операції – платежу включає три взаємопов’язаних етапи: на першому – необхідно вставити картку чіпом вперед у термінал; на другому етапі – залишити картку у терміналі та виконати необхідні дії, що він пропонує; на третьому етапі – витягнути картку, коли термінал сповістить про завершення транзакції.

Крок 1

Вставте свою картку чіпом вперед у термінал

Крок 2

Залиште картку в терміналі та виконуйте інструкції, що з’являться на екрані

Крок 3

Витягніть картку, коли термінал сповістить про завершення транзакції

Рис.3.7. Механізм оплати із використанням картки «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку»

Іншим механізмом оплати може стати мобільний телефон із NFC використання якого може прив'язати через додаток даний платіжний інструмент і в подальшому використовувати саме телефон для оплат.

Даний платіжний інструмент «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку» дає широкі можливості і виступає найбільш безпечним джерелом реалізації банківських операцій, представляючи АТ «А-банк». Навіть якщо клієнтом втрачено телефон картку можна заблокувати через додаток або повідомлення до сервіс-центру, тому надзвичайно низька ймовірність втрати коштів із даної картки.

Основні характеристики продукту у порівнянні з наявним продуктом платіжною карткою «Зелена» представимо у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Основні характеристики продукту «Цифровий безконтактний гаманець» у порівнянні із наявним продуктом платіжною карткою «Зелена» [59]

Характеристики	Продукт платіжна картка «Зелена»	Продукт платіжна картка «Цифровий безконтактний гаманець»
Розмір кредиту	до 200000 грн.	до 100000 грн.
Кредитний період	до 62 днів	до 62 днів
Кешбек	2 категорії товарів (1-2%)	Розширений залежить від вибору споживача (2-5%)
Банківські операції	Переказ, поповнення мобільного, поповнення рахунків	Переказ, поповнення мобільного, поповнення рахунків, нарахування 10% на залишок власних коштів
Зняття готівки	Комісія 2% від суми	Комісія 2% від суми
Додаткові опції	Можливість оплати через додаток із використанням телефону	Можливість оплати через додаток із використанням телефону, смарт-технології, оплата по рекомендаціях (50 грн. на рахунок)
Захист	Пін-код, мобільний додаток, сервіс-центр	Пін-код, мобільний додаток, сервіс-центр, чіп

Здійснивши порівняння банківських продуктів платіжна картка «Зелена» та платіжна картка «Цифровий безконтактний гаманець» необхідно відмітити ряд переваг пропонованого продукту – розширений кеш-бек, вільні кошти формують депозитний рахунок, можливість рекомендації та мотиваційна

основа, наявність додаткового захисту даних та платежів.

У цілому, стимулювання впровадження даного продукту також обумовлюється розвитком в Україні мережі безконтактних розрахунків, що стимулюватиме зростання задоволеності клієнтів через можливість оплати із використанням банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку» у вендінгових апаратах, паркоматах, АЗС, оплата проїзду в транспорті та таксі та інше. А також формування іміджу нової формації людей котрі використовують у побуті інноваційні технології для того, щоб стати успішним.

Висновки до розділу 3

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 3 необхідно відмітити наступне:

1. В своїй діяльності досліджуваний комерційний банк АТ «А-банк» повинен орієнтуватися на нові банківські продукти через створення інформаційної платформи безперешкодного кредитування P2P, використовувати Блокчейн-технологію, що дає можливість реалізовувати трансакції орієнтовані використання криптовалют, а також новітні блокчейн-платформи «Skrill», «Transfer Wise», міжнародні платіжні системи «PayPal», «WePay», що дасть можливість оперативно та безперешкодно реалізовувати платежі, а також формувати зручні мобільні додатки для диверсифікації послуг створюючи середовище необанку. Поряд із перевагами використання інноваційних інструментів FinTech необхідно враховувати ризики для комерційного банку АТ «А-банк» використання даних інструментів. Зокрема необхідно відмітити наявність стратегічних ризиків (нераціональні управлінські рішення, котрі можуть знизити рентабельність активів банку), операційний ризик (складна операційна система FinTech-інструментів), комплеанс-ризик (ризик не дотримання правил конфіденційності банківських операцій), ризик – аутсорсингу (передача значної кількості бізнес-процесів у банку призводить до

невизначеності), ризик кібератак (не можливість повноцінного захисту ІТ-платформ).

2. В цілому, важливим є стимулювання отримання безконтактних платіжних засобів у досліджуваному банку АТ «А-банк», що стимулюватиме зростання кількості клієнтів, збільшуватиметься швидкість їх обслуговування, забезпечуватиметься їх задоволеність. Поряд із цим банківській установі важливо усвідомити і недоліки реалізації даних операцій: 1. Конфлікт інтересів комерційного банку та мобільного оператора. І перші і другі прагнуть отримати контроль над реалізацією NFC платежів, при цьому ведуться дискусії по обслуговуванню та оплаті за реалізацію даних операцій; 2. Розвиток карткової інфраструктури є основною проблемою для повноцінного використання NFC-модуля. На переконання аналітиків компанії Celent комерційні банки потратили значну частку коштів на просування пластикових продуктів, при цьому банки відзначають поки не велику прибутковість реалізації платежів із використанням NFC-модуля, відповідно значний ризик становлять значні витрати на просування безконтактної оплати, формування технологій та інфраструктури та значні витрати на створення та обслуговування ІТ –частини даного процесу; 3. Конфлікт інтересів учасників ринку та компаній, котрі формують інфраструктуру безконтактних оплат.

3. Важливо впровадити новий продукт «Цифровий безконтактний гаманець», котрий дає переваги над діючими – розширений кеш-бек, вільні кошти формують депозитний рахунок, можливість рекомендації та мотиваційна основа, наявність додаткового захисту даних та платежів.

Стимулювання впровадження даного продукту обумовлюється розвитком в Україні мережі безконтактних розрахунків, що стимулюватиме зростання задоволеності клієнтів через можливість оплати із використанням банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку» у вендінгових апаратах, паркоматах, АЗС, оплата проїзду в транспорті та таксі та інше. А також формування іміджу нової формації людей котрі використовують в побуті інноваційні технології для того щоб стати успішним!!!

РОЗДІЛ 4

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

4.1. Особливості розвитку банківського сектору в Україні

Вітчизняна банківська система виступає важливою складовою фінансово-кредитної системи держави, елементами котрої є Нацбанк України, а також інші банки, банківські об'єднання, філії іноземних банків, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, банківські спілки та асоціації (як допоміжні елементи системи), що створені і діють на території України відповідно до законодавства України та зв'язки і взаємовідносини між зазначеними елементами.

Протягом останніх років вітчизняний банківський сектор зіткнувся з рядом нагальних проблем, основна частина яких має загальноекономічний характер, а частина обумовлена невиваженою політикою Національного банку України. Станом на 01 лютого 2018 року ліцензію НБУ мали 93 банки, при чому 38 банків з іноземним капіталом (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Основні показники діяльності банків України, 2014-2018 рр. [60]

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Кількість банків, що мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій	176	180	163	117	93
Кількість банків з іноземним капіталом	53	49	51	41	38
Кількість банків з 100% іноземним капіталом	22	19	19	17	17
Активи банків, млн. грн.	1127192	1278095	1316852	1254385	1212812
Пасиви банків, млн. грн.	1127192	1278095	1316852	1254385	1212812
Рентабельність активів, %	0,45	0,12	-4,07	-5,46	0,33
Рентабельність капіталу, %	3,03	0,81	-30,46	-51,91	3,33

З початку 2017 року кількість банківських установ, котрі функціонували зменшилася на 24 одиниці. В цілому, тенденцію щодо зниження кількості банківських установ та зростання рівня платоспроможності складових елементів банківського сектору слід визнати як позитивну динаміку за умови,

що дані тенденції стали наслідком раціональної та аргументованої політики НБУ. В іншому разі, зазначені дії державного регулятора лише тільки знижують довіру до всього вітчизняного банківського сектору.

За період 2016-2018 рр. у банківському секторі України визначилася тенденція до зниження кількості іноземних банків, зокрема якщо на 01.01.2016 р. їх кількість становила 51, то у лютому 2018 р. знизилася до 38 банків [60].

У перспективному періоді можливе продовження зазначеної тенденції щодо зниження кількості банківських установ із іноземним капіталом внаслідок виходу банків із російським капіталом з банківського ринку України. У березні 2018 р. Національним банком України було запропоновано використання ряду санкцій щодо українських банків з російським капіталом, при цьому це було визначено у рішенні Ради національної безпеки і оборони України.

НБУ на виконання даного рішення Ради національної безпеки і оборони України впроваджує механізм реалізації ряду санкцій щодо деяких банків із російським капіталом, а саме: ПАТ «ВіЕс Банк»; ПАТ «Сбербанк»; ПАТ «ВТБ Банк»; ПАТ «Промінвестбанк»; ПАТ «БМ Банк» тощо.

Реалізуючи санкцій заборонено здійснювати відповідні банківські фінансові операції підсанкційних банків на користь афілійованими із ними особами, зокрема, материнськими структурами, в такому разі вводиться заборона на наступне [4]: пряму або опосередковану реалізацію різноманіття активних операцій (надання депозитів, кредитів, різноманітних позик на умовах субординованого боргу, розміщення коштів на коррахунках придбання цінних паперів тощо); виплату процентів, дивідендів, повернення міжбанківських депозитів / кредитів, коштів із коррахунків, субординованого боргу; розподіл прибутку та капіталу.

21 грудня 2016 року між Фондом гарантування вкладів та Мінфіаном України було підписано договір про реалізацію 100 відсотків акцій ПАТ «Приватбанк» та його націоналізацію. З моменту здійснення передачі

власником 100 відсотків акцій даного комерційного банку стала держава в особі Мінфіну України. Внаслідок переходу системного ПАТ «Приватбанк» у стовідсоткову власність держави частка державних банків в структурі активів банківської системи України значно збільшилася протягом IV кварталу 2016 року і на 01.01.2017 р. відповідала 52% (рис. 4.1).

Рис. 4.1. Структура власності активів банківської системи України [5]

Зазначена тенденція в значній мірі обумовлена не виваженою політикою НБУ. Банківський сектор України із 2015 року зіткнувся із проблемою, котра загрожує його нормальному функціонуванню та масовим відтоком депозитів із даного сектору. Протягом 2015-2016 рр. вітчизняні банки втратили більше 15,6 млрд. грн. депозитів або 3,9%. Також слід відмітити, що відтік депозитів у національній банківській системі становить 64,6 млрд. грн. або 25,5%.

Сукупний обсяг зобов'язань банків України протягом 2017 року знизився на 1,6% до 1,133 млрд. грн. У 2017 року сукупний обсяг клієнтського портфелю банківської системи України збільшився на 14,2% та станом на 01.01.2018 р. відповідав 807,07 млрд. грн. [5].

У клієнтському портфелі за строковим характером превалюють короткострокові депозитні вклади терміном до 1 року. Яскраво виражена тенденція щодо зниження розміру строкового ресурсу існує із початку 2015 року. Тенденція до збільшення розміру вкладів на вимогу встановилася починаючи із вересня 2016 року [5]. Станом на 01.01.2018 р. їх сума склала 411,59 млрд. грн., що становить 48,2% сукупного портфелю коштів клієнтів.

Зростання портфелю клієнтів банків відбувається переважно за даною системою та складовою, при цьому сьогодні не має підстав говорити про відновлення довіри до банківської системи [35]. Ситуація що склалася із відтоком депозитів в іноземній валюті набагато складніша. Вітчизняний банківський сектор протягом 2015-2016 років втратив більше ніж 16,2 млрд. дол. США депозитів або 55,1% усіх депозитів в іноземній валюті.

Питома вага залучених в іноземній валюті депозитів, в сукупному портфелі клієнтів коливається в межах позначки в 50%. Рівень доларизації портфелю клієнтів подано на рисунку 4.2.

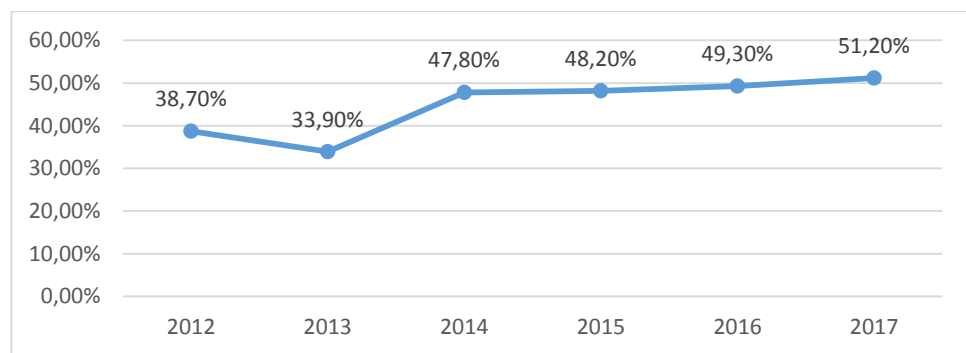

Рис. 4.2. Рівень доларизації депозитного портфеля, % банківської системи України [35]

Протягом 2016 року рівень доларизації портфелю клієнтів відображає тенденцію як до збільшення, так і зниження. У березні 2015 р НБУ здійснив підняття облікової ставки до рівня 30% для стримування інфляційних процесів в країні, що відображено на рис.4.3.

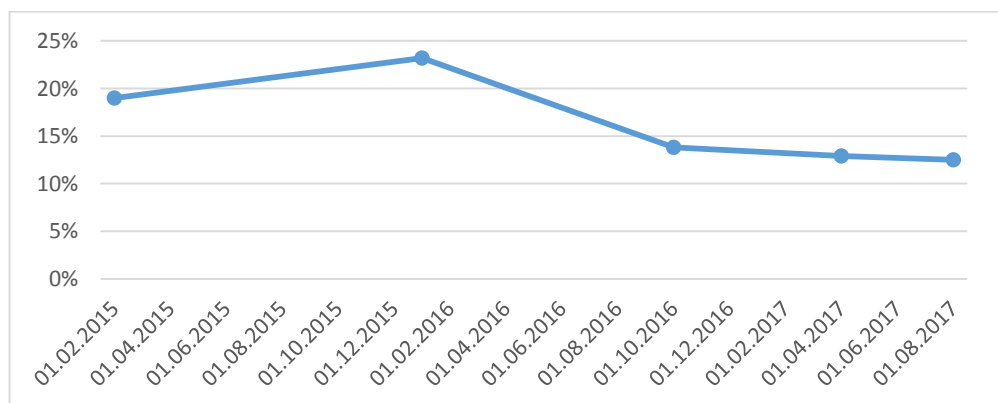

Рис. 4.3. Динаміка облікової ставки Національного банку України, % [35]

При цьому дії регулятора призвели до зниження можливостей НБУ виконувати важливу його функцію – кредитування національної економіки, що ще більше стимулювало розвиток економічної кризи в Україні.

У 2017 році тенденція до зростання облікової ставки НБУ суттєво покращується. У відповідності із статистичними даними НБУ, протягом 2017 року відсоткова ставка за кредитами в національній валюті знижувалася до рівня 17,70% (із 21,47 відсотків на 01.01.2017 р.).

На початок 2018 року для кредитування в іноземній валюті аналогічний показник, навпаки, зріс до 8,20% (із 6,88% на 01.01.2017 р.). Наприкінці 2017 року за депозитами середня відсоткова ставка в національній валюті склала 10,5% (17,9% для довгострокових та 10,2% для короткострокових вкладів), в іноземній валюті – 5,2% (6,2% для довгострокових вкладів та 4,8% для короткострокових). З початку 2018 року ідентичні показники дорівнювали 12,1% та 7,8% відповідно [5].

У відповідності до Постанови правління НБУ від 07.04.2017 р. № 242 [5] мінімальний розмір статутного капіталу комерційного банку повинен бути не меншим за 200 млн. грн., при цьому до 11 липня 2018 р. його обсяг має бути підвищений вже до рівня 300 млн. грн.

Зростання мінімального розміру статутного капіталу комерційних банків триватиме щорічно до 500 млн. грн. до 11 липня 2024 р.

З огляду на значну ризикованість вітчизняної банківської діяльності, також існує й висока вірогідність збереження зазначених тенденцій ще достатньо довгий час у майбутньому. При цьому, багато із власників вітчизняних комерційних банків, особливо малих та середніх за розмірами капіталу, можуть вибрати самоліквідацію як більш раціональний хід, ніж продовження їх діяльності.

У 2017 році сорок три банківські установи забезпечили зростання власного статутного капіталу на загальну суму 105,72 млрд. грн., із них чотири державні банки та чотирнадцять банків з іноземним капіталом (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Банки, які змінили обсяг статутного капіталу у 2017 році, млн. грн. [60]

№	Назва банку	01.01.2017	01.01.2018	Зміна за 2017 р.
Банки з державною часткою				
1.	ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	21256	50695	29438
2.	АТ «УКРЕКСІМБАНК»	21689	31008	9319
3.	АТ «ОЩАДБАНК»	29901	34857	4956
4.	УКР.БАНК РЕКОНСТР. ТА РОЗВ.	118	120	2
Банки з іноземним капіталом				
5.	ПАТ «ПРОМІІВЕСТБАНК»	19011	40615	21605
6.	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	7866	16673	8807
7.	АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	3003	6155	3152
8.	ПАТ «ВТББАНК»	25316	34216	8900
9.	ПАТ «КРЕДОБАНК»	1919	2249	330
10.	АТ «УКРСИББАНК»	1774	5069	3295

Зазначені вище та інші фактори впливу на функціонування вітчизняного банківського сектору призвели до значного погіршення фінансового стану.

Фінансові результати діяльності вітчизняних комерційних банків та стану банківських установ країни за період 2013-2017 рр. представлено у таблиці 4.3.

Таблиця 4.3

Доходи та витрати банків України за період 2013-2017 рр., млн. грн. [60]

Показники	Роки				
	2013	2014	2015	2016	2017
ДОХОДИ	150449	168888	210201	199193	190691
процентні доходи	117547	129932	151257	135145	135807
комісійні доходи	21161	24974	28276	28414	31362
результат від торговельних операцій	3231	3304	15511	21490	8243
інші операційні доходи	5798	5112	10093	9567	9605
інші доходи	1053	2404	2165	2729	3946
повернення списаних активів	1659	3162	2899	1848	1728
ВИТРАТИ	145550	167452	263167	265793	350078
процентні витрати	68204	80881	97171	96079	91638
комісійні витрати	3080	3975	4889	5846	7182
інші операційні витрати	13199	12319	15579	12991	10920
загальні адміністративні витрати	37265	40672	44614	36742	39356
інші витрати	23423	27975	103297	114541	3089
відрахування в резерви	379	1630	-2383	-406	198310
податок на прибуток	4899	1436	-52966	-66600	-418
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)	150449	168888	210201	199193	-159388

Дані табл. 4.3. засвідчують, що у період із 2013-2017 рр. доходи банківських установ зросли на 40242 млн. грн., або на 26,75%. Зазначене зростання було забезпечено за рахунок зростання комісійних доходів на 102011 млн. грн. (48,21%), процентних доходів на 18260 млн. грн. (15,53%), результату від реалізації торговельних операцій на 5012 млн. грн. (155,12%) та інших операційних доходів на 3807 млн. грн. (65,66%). Найкращі показники доходності банківських установ були у 2015 року. В наступні роки (2016-2017 рр.) спостерігається динаміка негативних змін, щодо даних показників.

Витрати комерційних банків протягом 2013-2017 рр. зростають на 204528 млн. грн. (що у відносних показника склало 140,52%). Зазначене зростання загальних витрат відбувалося за рахунок збільшення комісійних витрат - на 4102 млн. грн. (133,18%), процентних витрат на 23434 млн. грн. (34,36%), відрахування в резерви - на 197931 млн. грн. (у 522 рази), загальних адміністративних витрат - на 2091 млн. грн. (5,61%), а також скорочення інших операційних витрат на 2279 млн. грн. (-17,27%), сплаченого податку на прибуток на 418 млн. грн.

Фінансовий результат діяльності вітчизняної банківської системи за підсумком 2017 року був від'ємним та складав -159,39 млрд. грн. Зниження доходів протягом 2017 року порівняно з 2016 роком пов'язане з збитковістю від реалізації торговельних операцій (за рахунок збитків від торгівлі банківськими металами та іноземною валютою), а також скороченням процентних доходів, обсяг яких порівняно з 2016 роком скоротився на 62% і станом на 01.01.2018 р. складав 8,24 млрд. грн.

У цілому, на теперішній час вітчизняний банківський сектор перебуває у досить складному становищі. Програма реформ НБУ пов'язана із оздоровлення банківської системи призвела до суттєвого зменшення кількості банків та до радикальних змін у функціонуванні найбільш важливих системних банків. Відзначені у даному розділі процеси викликають об'єктивну необхідність у ґрунтованому аналізі сучасного стану банківського сектору України та визначенні перспектив розвитку даного сегменту ринку.

4.2. Конкурентні позиції та конкурентоспроможність банку АТ «А-банк» на вітчизняному банківському ринку

Розвиток ринкових відносин формує нові вимоги до діяльності банківських установ та до їх конкурентних позицій на ринку. Успішний банк – це той банк, котрий активно впроваджує банківські продукти та технології на ринку, формує сприятливі, довірчі та позитивні відносини із клієнтами та іншими банками партнерами, має мережу відділень представлену по всіх регіонах нашої країни.

Оцінюючи конкурентні позиції банку АТ «А-банк» відобразимо історію його розвитку, адже сьогодні даний банк є одним із успішних банків, щодо формування активів, власного капіталу та зобов'язань. Зареєстрований банку у 1992 році, і за 27 років становлення пройшов від мережі у 5 відділень до сучасного банку представленого у всіх регіонах нашої країни (сьогодні нараховується 225 відділень та точок обслуговування). Банк визначено як український роздрібний банк котрий має широку гаму банківських продуктів. До 2007 року банк мав назву «Український кредитний банк» і лише з липня 2007 року банк змінив назву та почав називатися «Акцент-банк» (скорочена назва «А-банк»), перейшовши у власність групи Приват (Коломойського І. та Боголюбова Г.). Натепер банк в більшій своїй частці належить родині Суркісів, які успішно реалізують управлінську діяльність даного банку на чолі із Головою правління Кандауровим Ю.В., який є досвідченим фахівцем у банківській сфері [59].

Аналізуючи основні показники комерційної діяльності досліджуваного банку, слід відмітити, що банк АТ «А-банк» на вітчизняному ринку банківських послуг має достатньо привабливі показники діяльності (таблиця 4.4).

У цілому, необхідно відмітити надійність банківської установи, відповідні рейтинги кредитних можливостей - uaAA- (висока кредитоспроможність), рейтинг депозитів – 4 (висока надійність), банк

займає 20 місце на банківському ринку депозитів та 11 місце на кредитному ринку.

Таблиця 4.4

Показники діяльності комерційного банку АТ «А-банк», 2018 рік [59]

Показник	Рейтинг
Кредитний рейтинг	uaAA- (висока кредитоспроможність)
Рейтинг депозитів	4 (висока надійність)
Депозити фізичних осіб	20 місце на банківському ринку
Кредити фізичних осіб	11 місце на банківському ринку
Платіжні картки	7-місце
Мережа відділень банку	7-місце
Кількість клієнтів	понад 1 млн.

Аналізуючи ключові показники банку АТ «А-банк» у 2018 році необхідно відмітити, що банк має 220 відділень у всіх регіонах України, 521 тис. активних кредитних карток, 1,3 млн. унікальних клієнтів, 230 тис. користувачів мобільного банкінгу, 75 тис. клієнтів вкладників.

Банк АТ «А-банк» знаходиться у рейтингу активних кредитних карт на 7 місці, після «Укрсиббанку» та «ПУМБ» (рис.4.4).

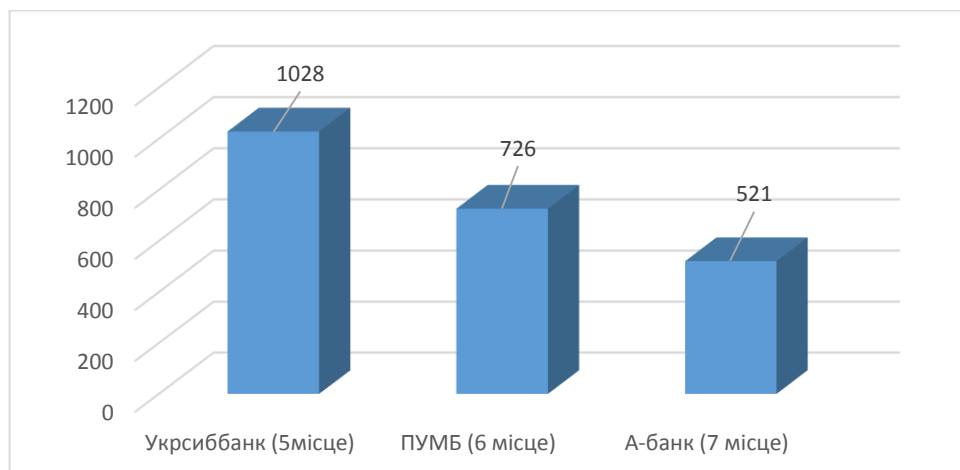

Рис.4.4. Рейтинг комерційного банку АТ «А-банк» за кількістю активних кредитних карт, 2018 рік, тис.шт. [70]

Банк «А-банк» займає провідні позиції за кількістю відділень, і

розташований після «Альфа-банк» та «Укргазбанку» (рис.4.5).

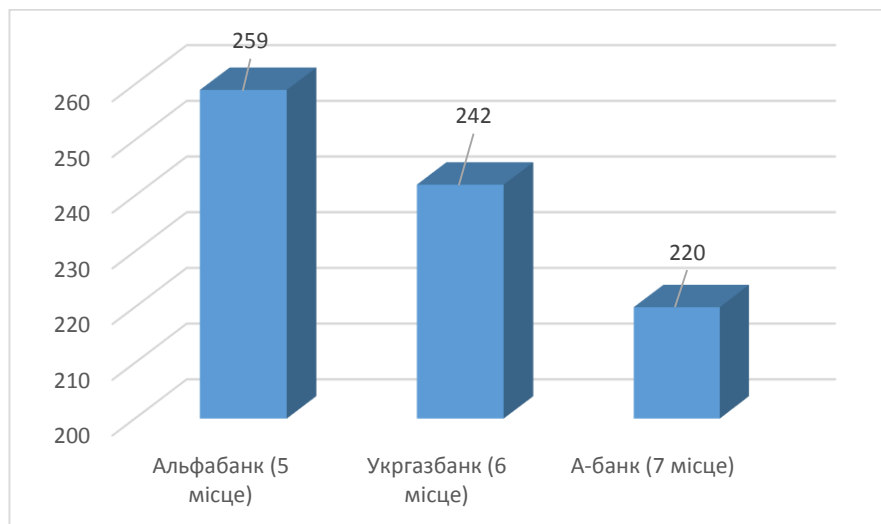

Рис.4.5. Рейтинг комерційного банку АТ «А-банк» за сформованою мережею відділень, 2018 рік [70]

Аналізуючи кредитний та депозитний портфель комерційного банку «А-банк», необхідно відмітити 9 місце за розміром кредитного портфеля та 20 місце за розміром депозитного портфеля (рис.4.6).

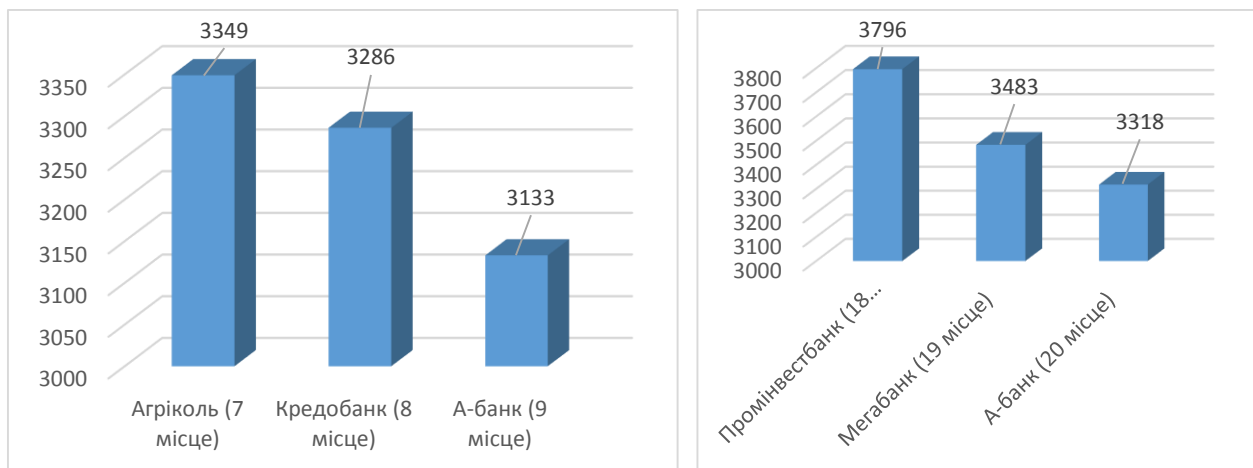

Рис.4.6. Рейтинг комерційного банку АТ «А-банк» за розміром депозитного та кредитного портфеля, 2018 рік, млн.грн. [70]

Досліджуючи результати комерційної діяльності, необхідно відмітити 16 місце банку за розміром прибутку та 28 місце банку за розміром капіталу (рис.4.7), що свідчить про вагоме значення досліджуваного банку у діючій банківській системі України.

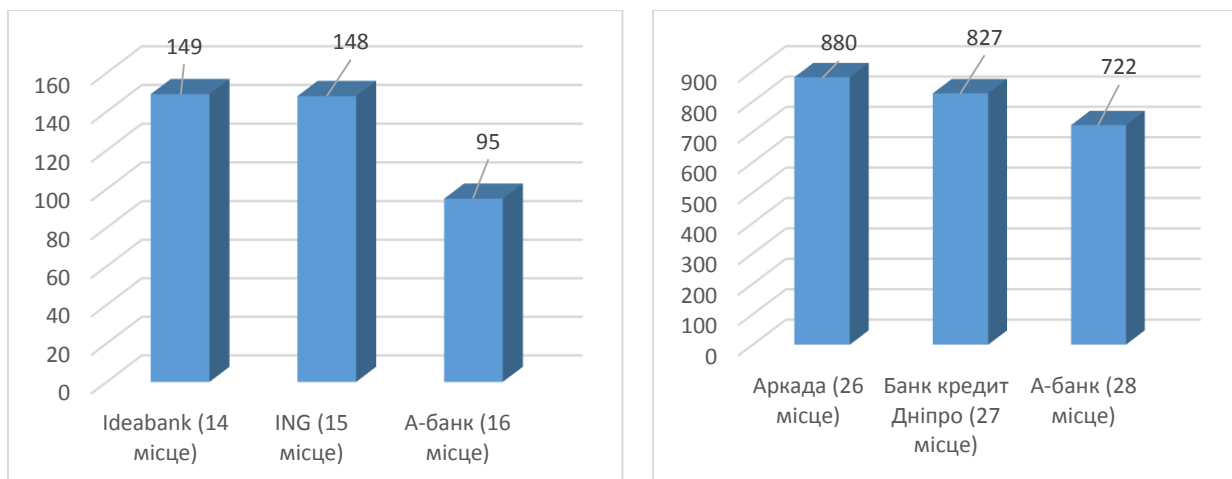

Рис.4.7. Рейтинг комерційного банку АТ «А-банк» за розміром чистого прибутку та капіталу, 2018 рік [70]

За показником Cost/Income Ratio, котрий відображає загальну ефективність ведення бізнесу досліджуваний комерційний банк розташувався на 23 місці, а за показником ROE (рентабельності власного капіталу) на 9 місці, що представлено на рис. 4.8.

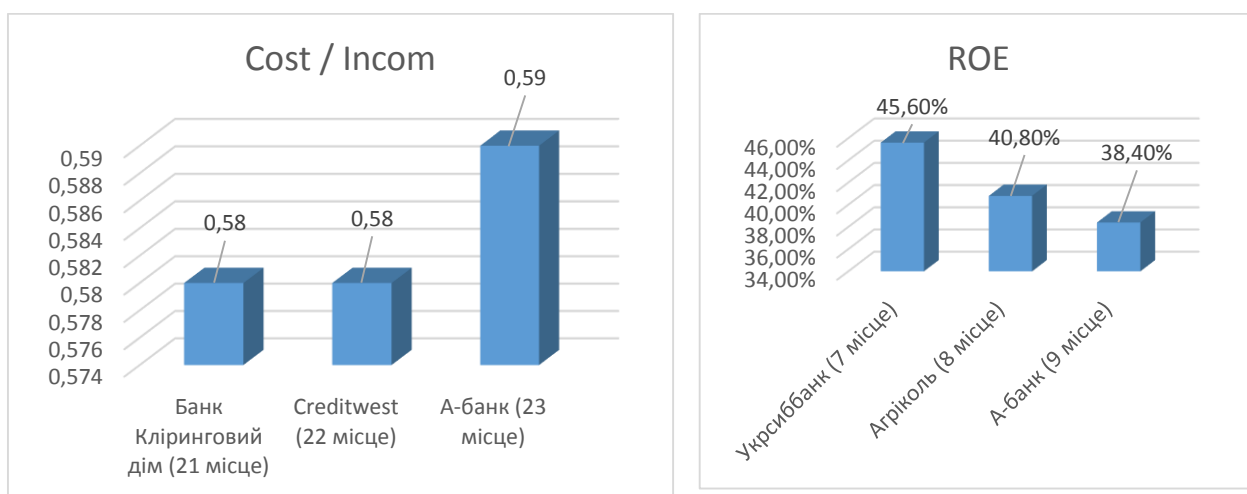

Рис.4.8. Рейтинг комерційного банку АТ «А-банк» за показниками Cost/Income Ratio та ROE, 2018 рік [70]

В цілому, досліджуваний банк є достатньо конкурентоспроможним на банківському ринку України. Конкурентні позиції банку підтверджує концентрація на основних аспектах розвитку – збільшення кількості відділень до 250 штук у 2020 році, висока якість обслуговування клієнтів,

достатня фінансова база, збільшення загальної кількості клієнтів у віддалених каналах обслуговування, побудова сучасної інфраструктури, підняття рівня кваліфікованості персоналу, якісне управління системою ризиків.

Також, в планах на наступний 2020 рік – забезпечення рейтингу Cost/Income Ratio більше 0,65, формування ризику – апетиту на рівні 10%, щодо капіталу, то важливо для даного банку утримувати нормативні позиції в його регулюванні, а також забезпечувати достатній рівень його ліквідності та прибутковості.

Висновки до розділу 4

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 4 необхідно відмітити наступне:

1. Дослідивши особливості функціонування та розвитку вітчизняного банківського сектору, необхідно відмітити, що він зіткнувся із комплексом проблем, основна частина котрих мала загальноекономічний характер, а інша частина породжена невиваженою політикою НБУ до 2018 року, що спричинило зниження загальної кількості комерційних банків в Україні, при цьому, на 1 лютого 2018 року ліцензію НБУ мали лише 93 банківських установи (при цьому 38 із банківським капіталом).

2. За період із 2017 року кількість функціонуючих банків знизилася на 24 банки, що обумовлює зростання загального рівня платоспроможності банківських установ. Зазначене стало можливим за рахунок реалізації у 2018 році виваженої та аргументованої політики НБУ, що стимулювало покращення ефективності банківської системи в Україні.

3. За період 2016-2018 рр. у банківському секторі України спостерігається тенденція до зниження загальної кількості банків із іноземним капіталом, відповідна їх кількість станом на 01.01.2016 року становила 51, а вже у лютому 2018 року складала 38 банків.

4. Сьогодні банківська система України перебуває у складному становищі, що обумовлено невваженою та невдалою політикою оздоровлення банківської системи, формування та підтримування валютних курсів, неефективною політикою вибіркового рефінансування. Зазначені негативні тенденції вплинули на діяльність комерційних банків в Україні.

5. Визначаючи конкурентоспроможність та конкурентні можливості досліджуваного банку АТ «А-банк» необхідно відмітити надійність банківської установи, відповідні рейтинги кредитних можливостей - uaAA- (висока кредитоспроможність), рейтинг депозитів – 4 (висока надійність), банк займає 20 місце на банківському ринку депозитів та 11 місце на кредитному ринку. Аналізуючи ключові показники банку АТ «А-банк» у 2018 році необхідно відмітити, що банк має 220 відділень у всіх регіонах України, 521 тис. активних кредитних карток, 1,3 млн. унікальних клієнтів, 230 тис. користувачів мобільного банкінгу, 75 тис. клієнтів вкладників.

6. Слід зазначити, досліджуваний банк є достатньо конкурентоспроможним на банківському ринку України. Конкурентні позиції банку також підтверджує концентрація на основних аспектах розвитку – збільшення кількості відділень до 250 штук у 2020 році, висока якість обслуговування клієнтів, достатня фінансова база, збільшення загальної кількості клієнтів у віддалених каналах обслуговування, побудова сучасної інфраструктури, підняття рівня кваліфікованості персоналу, якісне управління системою ризиків.

Також, в планах на наступний 2020 рік забезпечення рейтингу Cost/Income Ratio більше 0,65, формування ризику – апетиту на рівні 10%, щодо капіталу, то важливо для даного банку утримувати нормативні позиції в його регулюванні, а також забезпечувати достатній рівень його ліквідності та прибутковості.

РОЗДІЛ 5

ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

5.1. Визначення витрат та маркетингове обґрунтування проекту просування банківського продукту

У розділі 3 нами запропоновано реалізувати інноваційний продукт «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк», котрий формуватиме додаткові переваги споживачам банківських продуктів даного банку. Реалізація даного проекту вимагає формування додаткових витрат пов'язаних із введенням та просуванням даного платіжного інструменту на вітчизняному, а також в перспективі на міжнародному банківському ринку. Визначимо витрати пов'язані із новим банківським продуктом «А-банку» (таблиця 5.1).

Таблиця 5.1

Витрати на впровадження нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк»

Стаття витрат	Ціна на од., грн.	Кількість, од.	Розмір витрат, тис.грн.
Виготовлення картки із смарт чіпом	5	1 млн.	5000
Облаштування додатково POS-терміналів засобами зчитування інформації із чіпів	450	20 тис.	9000
Навчання працівників інформації за даними картками		50 працівників	200
Розробка та встановлення програми – додатку для користування картою			100
Сертифікація продукту			100
Інші витрати пов'язані із обслуговування карток			100
Всього витрат			13500

Таким чином, впровадження нового інноваційного продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» обумовлюватиме витрати на рівні 13500 тис. грн., при цьому значна частина витрат піде на виготовлення карток та облаштування додатково наявних у торгових точках POS-терміналів засобами зчитування інформації із чіпів у розмірі 5000 тис.грн. та 9000 тис.грн. витрат відповідно.

Для формування компетенції обслуговування даних карток у всіх регіонах України необхідно реалізувати інформаційні курси для ознайомлення із особливостями даного банківського продукту. Розмір витрат на навчання 50 спеціалістів платіжних карток становитиме 200 тис.грн.

Розробка та встановлення додатку для обслуговування даної картки (аутсорсинг ІТ-компанії) становитиме 100 тис.грн. Додаток розроблятиметься на базі мобільного додатку ABank24.

Сертифікація нового продукту через регуляторні органи НБУ складатиме 100 тис. грн., а інші витрати на обслуговування карток (в тому числі і різноманітні ризики здійснення банківських операцій) становитимуть 100 тис.грн.

Іншим важливим аспектом просування даного банківського продукту стане маркетингове забезпечення та витрати на маркетинговий інструментарій. Як свідчить практика просування нових банківських продуктів важливо в період протягом двох років постійно забезпечувати рекламування позитивних якостей продукції, організації повноцінних маркетингових досліджень з приводу уподобань даного продукту споживачами.

Основні маркетингові заходи та витрати на них в аспекті просування нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» представимо у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2

Бюджет маркетингу просування нового продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк»

Напрями витрат	2020	2021	Разом
Реклама в ЗМІ та радіо	200	300	500
Реклама на телебаченні	500	1000	1500
Реклама в спеціалізованих журналах	200	300	500
Засоби smm - маркетингу	50	100	150
Таргетована реклама орієнтована на споживача	150	250	400
PR-заходи	110	150	260
Візитівки та флаєри	50	80	130
Оплата праці персоналу зайнятого просування продукту	250	250	500
Всього	3530	4451	7981

Всього планується на заходи маркетингу витратити 7981 тис.грн. протягом 2020-2021 рр. Основні акценти при просуванні продукту орієнтовано на рекламування, при цьому на рекламу в засобах масової інформації та на радіо планується витрати 500 тис.грн., реклама на телебаченні витрати становитимуть 1500 тис. грн., реклама в спеціалізованих журналах 500 тис.грн., використання засобів smm – маркетингу – 150 тис.грн., таргетована реклама орієнтована на кінцевого споживача банківського продукту – 400 тис.грн., організація PR-заходів – 260 тис.грн., оплата персоналу зайнятого просування продукту – 500 тис.грн. Впровадження карткового продукту планується у травні 2020 року.

Реклама в ЗМІ та радіо. Використовуватимуться найбільш популярні засоби масової інформації (журнали «Бізнес», «Фокус», банерна реклама в Інтернет, популярні бізнес –журнали та газети). На радіо (найбільш популярні хвилі «Kiss Fm», «Lux Fm», «Радіо Roks» та ні) реклама виходитиме два рази у день на початковому етапі просування та один раз у

день в подальшому.

Реклама на телебаченні. Рекламування здійснюватиметься на каналах в розділі «Банківська діяльність», «Економіка», «Фінанси» таким каналами стануть «ЗІК», «СТБ», «Вікна ТБ» та ін.

Реклама в спеціалізованих журналах. Спеціалізованими журналами у банківському сегменті є «Вісник НБУ», «Банкінг», «Банківський вісник».

Засоби smm – маркетингу. Використання ІТ-технологій дасть можливість рекламувати продукт у популярних соціальних мережах Instagram, Facebook, LinkedIn, Telegram та ін. Для реалізації smm – маркетингу використовуватиметься аутсорсинг ІТ-компанії, котра адмініструватиме просування даного виду маркетингу.

PR-заходи будуть організовані у травні 2020 року для ознайомлення із бізнесом «А-банку» та презентування нового продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк».

У цілому, загальна сума витрат на організацію та просування нового продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» становитиме:

$$B = 13500 + 3530 + 4451 = 21481 \text{ тис. грн.}$$

Комерційний банк «А-банк» витратить 21481 тис. грн. протягом двох років на впровадження на ринок даного банківського продукту.

5.2. Вплив впровадження нового банківського продукту на доходи та фінансові результати комерційного банку

Розглядаючи особливості впровадження даного банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» необхідно дослідити ефективність впровадження даних заходів, визначити основні напрями доходів отриманих від впровадження нового продукту і за який період часу відбудеться окупність даного проекту (адже проект розрахований на період 2 роки).

Спершу спрогнозуємо можливості отримання доходів та прибутку в процесі реалізації нового банківського продукту. Основними акцентами отримання процентних доходів є кредитування споживачів в період використання банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк»; комісійними доходами будуть доходи отримані від використання картки для зняття готівки, поповнення інших карток, оплата в рахунок кредитних грошей, використання картки для розрахунків за кордоном, переказ коштів через іноземні банки, отримання переказів через систему SWIFT та ін.

Для розрахунку ефективності впровадження банківського продукту представимо дані у таблиці 5.3.

Таблиця 5.3

Визначення ефективності нового продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк», тис. грн.

Показник	0	1	2	Всього
Розмір інвестицій (вкладення коштів)	13500	-	-	
Процентні доходи		10000	20000	30000
Комісійні доходи		5500	7500	13000
Операційні витрати		2000	3500	5500
Витрати на маркетингові заходи		3530	4451	7981
Прибуток до оподаткування		9970	19549	29519
Податок на прибуток		1794,6	3518,82	5313,4
Чистий прибуток		8175,4	16030,2	24205,6
Амортизація продукту інтелектуальної власності		890	1850	2740,0
Грошовий потік		9065,4	17880,2	26945,6
Дисконтований грошовий потік		8167,0	14003,4	22170,4

Протягом досліджуваного періоду комерційний банк АТ «А-банк» планує за рахунок реалізації нового банківського продукту отримувати грошові потоки (чистий прибуток + амортизація) у розмірі 9065,4 тис. грн. за

перший рік, а також 17880,2 тис. грн. протягом другого року реалізації проекту. Визначимо дисконтований грошовий потік проект, враховуючи прогнозні показники інфляції на рівні 11% у 2020 році (план) та 13% у 2021 році (план):

$$ДГП_{2020} = \frac{9065,4}{1+0,11} = 8167 \text{ тис. грн.}$$

$$ДГП_{2021} = \frac{17880,2}{(1+0,13)^2} = 14003,4 \text{ тис. грн.}$$

Отже, реальний грошовий потік внаслідок реалізації проекту впровадження нового банківського продукту становитиме 8167 тис. грн. у перший рік реалізації проекту та 14003,4 тис. грн. у другий рік. У цілому, комерційний банк «А-банк» планує отримати дисконтований грошовий потік у розмірі 22170,4 тис.грн., що свідчить про окупність проекту протягом двох років. Визначимо показники ефективності реалізації даного проекту.

Індекс рентабельності проекту:

$$ІР = 22170,4 \text{ тис. грн.} / 13500 \text{ тис. грн.} = 1,64 \text{ пункти}$$

Період окупності проекту становитиме:

$$ПО = ((13500 \text{ тис. грн.} - 8167 \text{ тис. грн.}) / 14003,4 \text{ тис.грн.}) * 12 = 1,5 \text{ років}$$

Чистий приведений дохід реалізації проекту:

$$ЧПД = 22170,4 \text{ тис. грн.} - 13500 \text{ тис. грн.} = 8670,4 \text{ тис. грн.}$$

Резюмуючи результати представленого дослідження необхідно відмітити економічний ефект від реалізації проекту впровадження нового продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк», зокрема індекс рентабельності проекту становив 1,64 пункти, відповідно на 1 грн. потрачених фінансових ресурсів банк отримує 1,64 грн. чистого грошового потоку.

Чистий приведений дохід внаслідок реалізації проекту становитиме 8670,4 тис. грн., при цьому період за який відбудуватиметься окупність проекту становитиме 1,5 років.

Для узагальнення проекту впровадження нового продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» протягом 2020-2021

рр. підсумуємо основні дані у таблиці 5.4.

Таблиця 5.4

Основні показники реалізації проекту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк»

Показники	Сума
Початкові вкладення, тис.грн.	13500
Витрати на маркетинг, тис.грн.	7981
Процентні доходи, тис.грн.	30000
Комісійні доходи, тис.грн.	13000
Чистий прибуток, тис.грн.	24205,6
Дисконтований грошовий потік, тис.грн.	22170,4
Чистий приведений дохід, тис.грн.	8670,4
Період окупності, років	1,5
Індекс рентабельності проекту, пункти	1,64
Бюджетна ефективність проекту, тис.грн.	5313,4

Також поряд із окупністю проекту, бюджетна ефективність його реалізації становитиме 5313,4 тис. грн.

Реалізація проекту впливатиме на узагальнюючі показники реалізації комерційної діяльності банку АТ «А-банк» (таблиця 5.5).

Таблиця 5.5

Вплив проекту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» на фінансові показники комерційної діяльності банку АТ «А-банк»

Показник	Роки			Відхилення (+;-)	
	2018 (факт)	2020 (план)	2021 (план)	2020- 2018	2021- 2018
1	2	3	4	5	6
Процентні доходи	1651840	1744432	1938875	92592	287035
в тому числі за рахунок реалізації проекту		+10000	+20000	10000	20000
Комісійні доходи	261378	274719,3	298703	13341,3	37324,5

продовження таблиці 5.5

1	2	3	4	5	6
в тому числі за рахунок реалізації проекту		+5500	+7500	5500	7500
Операційні витрати	13436	14779,6	16257,6	1343,6	2821,56
Витрати на збут	22576	27091,2	32509,4	4515,2	9933,44
Чистий прибуток	547632	583189	657538	35557	109906
в тому числі за рахунок реалізації проекту		+8175,4	+16030,2	8175,4	16030,2
Активи банку	4849255	5432444	6089982	583189	1240727

Реалізація проекту впровадження нового банківського продукту дасть забезпечить зростання процентних та комісійних доходів комерційного банку АТ «А-банк», відповідне зростання показника процентних доходів становитиме 10000 тис. грн. у 2020 році та 20000 тис. грн. у 2021 році, в цілому приріст процентних доходів у даному банку очікується на рівні 5% у 2020 році та 10% у 2021 році до значення 1938875 тис. грн.

За рахунок реалізації проекту спостерігатиметься приріст комісійних доходів банку, зокрема у 2020 році показник зростання становитиме 5500 тис.грн., а у 2021 році складатиме 7500 тис. грн. При цьому загальний приріст показника комісійних доходів планується на рівні 3% у 2020 році та 6% у 2021 році, при цьому приріст показника комісійних доходів складатиме 13341,3 тис.грн. за 2018-2020 рр. та на 37324 тис. грн. за період 2018-2021 рр.

Зростатиме і узагальнюючий показник – чистий прибуток банку, відповідне планове зростання становитиме 5% у 2020 році та 10% у 2021 році, а за рахунок реалізації проекту чистий прибуток збільшиться на 8175,4 тис.грн. у 2020 році та на 16030 тис. грн. у 2021 році.

У цілому, чистий прибуток збільшиться на 35557 тис. грн. за період 2018-2020 рр. та на 100906 тис. грн. за період 2018-2021 рр.

Також досліджуваний проект позитивно вплине на показники ефективності комерційної діяльності банку АТ «А-банк» (таблиця 5.6).

Показники фінансового стану банку АТ «А-банк»
за період 2018-2021 рр.

Показник	Роки			Відхилення (+;-)	
	2018 (факт)	2020 (план)	2021 (план)	2020- 2018	2021- 2018
Рентабельність активів	0,027	0,107	0,108	0,081	0,081
Рентабельність власного капіталу	0,105	0,391	0,306	0,287	0,201
Фінансова надійність комерційного банку	0,230	0,274	0,353	0,044	0,123

Протягом досліджуваного періоду спостерігатиметься зростання рентабельності активів комерційного банку, в тому числі і за рахунок впровадження проекту введення нового продукту із 2,7% у 2018 році до рівня 10,7% у 2020 році та 10,8% у 2021 році. Зростатиме показник рентабельності власного капіталу із 10,5% у 2018 році до показника 39,1% у 2020 році та 20,6% у 2021 році. Забезпечуватиметься фінансова автономність комерційного банку за рахунок зростання власного капіталу, відповідний показник надійності становитиме 23% у 2018 році, 27,4% у 2020 році та 35,3% у 2021 році.

Зростання показників фінансового стану (рентабельності, фінансової стійкості) банку свідчить про ефективність реалізації впровадження нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк», що стимулюватиме зростання процентних та комісійних доходів, прибутку та власного капіталу, а й відповідно показників рентабельності та фінансової надійності комерційного банку «А-банк».

Висновки до розділу 5

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 5 необхідно відмітити наступне:

1. Впровадження нового інноваційного продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» обумовлюватиме витрати на рівні 13500 тис.грн., при цьому значна частина витрат піде на виготовлення карток та облаштування додатково наявних у торгових точках POS-терміналів засобами зчитування інформації із чіпів у розмірі 5000 тис.грн. та 9000 тис.грн. витрат відповідно.

Для формування компетенції обслуговування даних карток у всіх регіонах України необхідно реалізувати інформаційні курси для ознайомлення із особливостями даного банківського продукту. Розмір витрат на навчання 50 спеціалістів платіжних карток становитиме 200 тис.грн.

Розробка та встановлення додатку для обслуговування даної картки (аутсорсинг ІТ-компанії) становитиме 100 тис.грн. Додаток розроблятиметься на базі мобільного додатку ABank24. Сертифікація нового продукту через регуляторні органи НБУ складатиме 100 тис.грн., а інші витрати на обслуговування карток (в тому числі і різноманітні ризики здійснення банківських операцій) становитимуть 100 тис.грн.

Також планується на заходи маркетингу витратити 7981 тис.грн. протягом 2020-2021 рр. Основні акценти при просуванні продукту орієнтовано на рекламування, при цьому на рекламу в засобах масової інформації та на радіо планується витрати 500 тис.грн., реклама на телебаченні витрати становитимуть 1500 тис.грн., реклама в спеціалізованих журналах 500 тис.грн., використання засобів smm – маркетингу – 150 тис.грн., таргетована реклама орієнтована на кінцевого споживача банківського продукту – 400 тис.грн., організація ПР-заходів – 260 тис.грн., оплата персоналу зайнятого просування продукту – 500 тис.грн.

Впровадження карткового продукту планується у травні 2020 року.

2. Реалізація проекту впровадження нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» дасть забезпечить зростання процентних та комісійних доходів комерційного банку, відповідне зростання показника процентних доходів становитиме 10000 тис.грн. у 2020 році та 20000 тис.грн. у 2021 році, в цілому приріст процентних доходів у даному банку очікується на рівні 5% у 2020 році та 10% у 2021 році до значення 1938875 тис.грн.

За рахунок реалізації проекту спостерігатиметься приріст комісійних доходів банку, зокрема у 2020 році показник зростання становитиме 5500 тис.грн., а у 2021 році складатиме 7500 тис.грн. При цьому загальний приріст показника комісійних доходів планується на рівні 3% у 2020 році та 6% у 2021 році, при цьому приріст показника комісійних доходів складатиме 13341,3 тис.грн. за період 2018-2020 рр. та на 37324 тис.грн. за період 2018-2021 рр.

Зростатиме і узагальнюючий показник – чистий прибуток банку, відповідне планове зростання становитиме 5% у 2020 році та 10% у 2021 році, а за рахунок реалізації проекту чистий прибуток збільшиться на 8175,4 тис.грн. у 2020 році та на 16030 тис.грн. у 2021 році.

РОЗДІЛ 6

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ «А-БАНК»

6.1. Охорона праці у комерційному банку АТ «А-банк»

Управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» складається з підготовки, прийняття і реалізації рішень по розробці і виконанню організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, направлених на забезпечення безпеки, збереження здоров'я і працездатності працюючих в процесі роботи.

Метою управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» є постійне зниження: професійних захворювань, аварій, на основі приближення якісних і кількісних значень факторів умов праці до рівня вимог Закону України «Про охорону праці», нормативних актів з охорони праці, санітарно-гігієнічних нормативів, будівельних норм, міжгалузевих і галузевих правил по охороні праці.

Управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» забезпечується реалізацією наступних питань[39, с.110]:

1. Організація та координація робіт по охороні праці між службами, посадовими особами та технічними працівниками.
2. Одержання якісної і кількісної інформації про фактичний стан охорони праці в структурних підрозділах і у банківській установі в цілому.
3. Планування заходів по підвищенню рівня охорони праці в структурних підрозділах.
4. Реалізація заходів, направлених на покращення умов праці та підвищення її безпеки.
5. Застосування мір матеріального покарання за незадовільні результати роботи по охороні праці та морального і матеріального стимулювання за кращі показники роботи по охороні праці.

У комерційному банку АТ «А-банк» забезпечене всім необхідним щодо охорони праці та її безпеки, а саме: пожежними кранами, вогнегасниками, пожежними щитами (в цехах), вентиляціями, план-схемами евакуації людей та майна, також, згідно Колективного договору, працівникам надається безкоштовно спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту згідно з діючими нормами та понад встановлені норми, проводиться медичний огляд працівників, які працюють в небезпечних та шкідливих умовах праці, забезпечується утримання побутових і виробничих приміщень та території банківської установи у відповідності до вимог санітарних умов тощо.

У комерційному банку АТ «А-банк» обов'язки, які стосуються охорони праці здійснює начальник відділу з охорони праці, навколишнього середовища і санітарії.

Основні завдання, вирішення яких забезпечує досягнення мети управління охороною праці на різних рівнях, управління організаційно-виробничою діяльністю складаються із комплексу послідовно взаємозв'язаних дій по попередженню і профілактиці виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій, які значно полегшують роботу працівників.

Система управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» побудована на основі загальних принципів багаторівневих систем із зворотнім зв'язком. Керівництво системою охорони праці у комерційному банку АТ «А-банк» проводиться особами, які організують адміністративну діяльність і приймають рішення, направлені на підвищення рівня охорони праці: у банку – директор; у філіях – директор філії; у відділі – начальник відділу.

Об'єктом управління системи управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» є діяльність функціональних служб і структурних підрозділів банківської установи, спрямована на забезпечення безпечних і здорових умов праці на робочих місцях, адміністративних

дільницях і у банківській установі в цілому[79, с.109].

Досліджуючи фінансування заходів охорони праці у комерційному банку АТ «А-банк» необхідно відмітити, що спрямовується 0,5% від фонду оплати праці компанії (таблиця 6.1)

Таблиця 6.1

Фінансування заходів охорони у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2014-2018 рр.

Показник	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
ФОП, тис.грн.	75954	89079	119009	206153	384767
Сума фінансування заходів охорони праці 0,5% від ФОП, тис.грн.	379,77	445,40	595,05	1030,77	1923,84
Відхилення фінансування заходів охорони праці, тис.грн.	43,23	65,63	149,65	435,72	893,07

Досліджуючи обсяги фінансування заходів з охорони праці у банківській установі необхідно відмітити динаміку до зростання загального обсягу фінансування, зокрема якщо у базовому періоді 2014 році показник становив 379,77 тис.грн., то у звітному 2018 році складає 1923,84 тис.грн., відповідний показник зростає за останні два роки на 893,07 тис.грн.

Аналіз шкідливих та небезпечних виробничих факторів у комерційному банку АТ «А-банк» проводять згідно з ГОСТ 12.1.003-74.

Згідно з класифікацією ГОСТ 12.1.003-74 до числа небезпечних та шкідливих факторів, що виникають при проведенні дослідження слід віднести: нервово-психічні перевантаження (розумове перевантаження, монотонність праці, емоційні перевантаження); фізичне перевантаження; невідповідність параметрів мікроклімату робочої зони санітарним нормам; недостатня або надмірна освітленість робочої зони; несприятливе забарвлення стін та підлоги, віддзеркалення; робота з комп'ютером.

Психофізіологічні небезпечні і шкідливі виробничі чинники викликають

перевантаження, що по характері дії підрозділяються на фізичні і нервово-психічні. Фізичні перевантаження підрозділяються на статичні, гіподинамічні, динамічні. Причинами нервово-психічних перевантажень можуть бути розумова перенапруга, перенапруга аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження [39, с.112].

Шкідливі фактори в першу чергу це: комп'ютери, оргтехніка, кондиціонери, випромінювання. По-друге, це багата кількість офісних співробітників, які дуже часто відволікають. Оскільки офісне приміщення відкритого типу, розділене перегородкою на секції.

Економічний механізм управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» повинен передбачати систему заохочень для тих працівників, які сумлінно дотримуються вимог охорони праці, не допускають порушень правил та норм особистої та колективної безпеки, беруть активну творчу участь у здійсненні заходів щодо підвищення рівня охорони праці у комерційному банку АТ «А-банк».

Колективний договір (угода) повинен у комерційному банку АТ «А-банк» закріплювати різного роду моральні і матеріальні заохочення таких працівників: оплата праці, премії (у тому числі спеціальні заохочувальні премії за досягнення високого рівня охорони праці), винагороди за винахідництво та раціоналізаторські пропозиції з питань охорони праці.

Велику користь дає преміювання працівників банківської установи за тривалу роботу без порушень правил охорони праці, без травм і аварій у комерційному банку АТ «А-банк». У випадку наявності небезпечних та шкідливих виробничих чинників, що постійно загрожують здоров'ю працівника, йому рекомендується виплачувати надбавку за підвищену обережність.

Крім матеріального заохочення, велике значення має також і моральне стимулювання, яке свого часу використовувалось в нашій країні і яке успішно використовують закордонні фірми. Форми морального стимулювання можуть бути найрізноманітнішими: від оголошення подяки до

організації вечорів відпочинку, пікніків, круїзів для колективу, що досягли найкращих результатів з охорони праці.

6.2. Розроблення заходів щодо захисту виробничого персоналу суб'єкта господарювання, об'єкта (цеху) від зброї масового ураження

Обсяг та характер захисних заходів у комерційному банку АТ «А-банк» визначається особливостями окремих зон розташування і обстановки, яка може скластися в разі застосування противником ядерної, хімічної, біологічної зброї та звичайних військових засобів ураження.

Захист виробничого персоналу досягається чотирма основними способами: укриття людей в захисних спорудах; проведення евакозаходів; радіаційно-хімічний захист; медичний і біологічний захист. Захисні споруди в залежності від захисних якостей поділяються на сховища, протирадіаційні укриття (ПРУ) і найпростіші укриття — щілини. У сховищах люди можуть перебувати довгий час, навіть в завалених — протягом декількох діб. Надійність захисту досягається за рахунок міцності відгороджуючих конструкцій, а також за рахунок створення санітарно-гігієнічних умов, які забезпечують нормальне перебування у сховищах. Місткість сховищ визначається сумою місць для сидіння (на першому ярусі) та лежання (на другому та третьому ярусі) [14, с.11].

Сховище складається з основних і допоміжних приміщень. До основних відносяться приміщення для людей — тамбури, шлюзи, до допоміжних — вентиляційні камери, санітарні вузли, входи (тамбури та передтамбурні), захищені дизельні електростанції, виходи, медична кімната, комора для продуктів. Приміщення для розміщення людей розраховані на певну кількість людей: на одну людину передбачається не менше 0,5 кв.м площі підлоги та 1,5 куб.м. внутрішнього об'єму.

Повітропостачання сховищ у комерційному банку АТ «А-банк» здійснюється за рахунок зовнішнього повітря при умові його попередньої очистки. Система повітропостачання подає у сховища необхідну кількість

повітря, захищає від попадання у сховище радіоактивного порошу, отруйних речовин, біологічних засобів, диму, окису вуглецю при пожежах. Сховища обладнуються системами електропостачання та зв'язку, водопостачання, каналізації, опалення. При радіоактивному зараженні місцевості протирадіаційні укриття (ПРУ) захищають людей від зовнішнього гамавипромінювання та безпосереднього попадання радіоактивного порошу в органи дихання, на шкіру та одягу, а також від світлового випромінювання ядерного вибуху.

При відповідній міцності конструкцій ПРУ можуть частково захистити від дії ударної хвилі будь-якого вибуху та уламків зруйнованих будинків. Крім цього, протирадіаційні укриття захищають від попадання на шкіру і одягу крапель СДОР і аерозолів бактеріальних засобів.

Місткість ПРУ залежить від площі приміщень для укриття і може бути на 50 і більше людей. В ПРУ місткістю до 300 чоловік фільтровентиляційне обладнання може встановлюватись у приміщеннях для укриття людей. В ПРУ місткістю більше 300 чоловік передбачають приміщення для фільтровентиляційного обладнання. Вимогам найпростіших сховищ відповідають звичайні траншеї. Якщо люди переховуються у простих, і перекритих щілинах, то можливість їх ураження ударною хвилею, світло випромінюванням зменшиться у 1,5-2 рази у порівнянні з місцем знаходження на відкритій місцевості. Штабом цивільної оборони підприємства встановлюються правила поведінки людей у захисних спорудах і порядок дій при виході з них [34, с.111].

Після застосування противником зброї масового ураження розвідка визначає райони (об'єкти), місце, час, вид зброї, радіоактивне, хімічне і біологічне зараження; рівні радіації, тип і концентрацію отруйних речовин і види бактеріальних засобів; стан маршрутів руху та дорожніх споруд.

На промисловому підприємстві розвідка може проводитися своїми розвідувальними формуваннями (ланками, групами). Вони визначають або уточнюють рівні радіації, наявність ОР і місця, де не можна проводити роботи без захисної одягу. Шукають захисні споруди, визначають стан людей, які в них

знаходяться і можливі заходи надання їм допомоги.

Виявляють характер і ступінь зруйнування будівель, захисних споруд, завалів вулиць і умови найбільш ефективного використання інженерної техніки. Шукають шляхи під'їзду до ділянок робіт і місць знаходження уражених. Встановлюють місця і характер пошкоджень на комунально-енергетичних і технологічних мережах і можливості швидкого відновлення їх роботи для проведення РіНР. Здійснюють постійний контроль за зміною радіаційної і хімічної обстановки на об'єкті і прилеглих до нього територіях.

Пошук уражених та звільнених з-під завалів, рятування людей із зруйнованих і завалених сховищ починається зразу після вводу формування на ділянку робіт.

Особовий склад формування розшукує і рятує уражених людей, розбирає завали вручну з допомогою засобів малої механізації. Готуються місця для встановлення технічних засобів. Для встановлення зв'язку з людьми в сховищах використовуються збережені засоби зв'язку, повітроприймальні отвори (переговорюються через них), а також перестукування через двері, стіни, труби водопостачання і опалення.

Всі роботи по проведенню і організації евакуації у комерційному банку АТ «А-банк» здійснюються у відповідності з планом і вказівками начальника ЦО об'єкту. Для керівництва розосередженням і евакуацією населення на об'єкті створюється евакуаційна комісія, а на великих об'єктах, крім цього можуть створюватися збірні евакуаційні пункти (ЗЕП). Отримавши розпорядження про проведення евакуації, начальник ЦО об'єкту організовує виконання евакуаційних заходів у відповідності з планами ЦО і розпорядженнями старшого начальника.

Вміле і своєчасне застосування засобів індивідуального захисту дає можливість повністю уникнути ураження населення хімічною і біологічною зброєю, послабити дію світлового випромінювання ядерного вибуху і уникнути ураження радіоактивним порохом.

6.3. Організація планування та фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС і їх наслідків суб'єктами господарювання

Кожен район, кожне місто, кожен район у місті розробляють комплексні плани заходів щодо попередження надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Існує певна методика щодо розроблення таких планів. Спочатку слід вивчити вимоги до планів.

Вимоги щодо розроблення планів у сфері цивільного захисту наведено на рис.6.1.

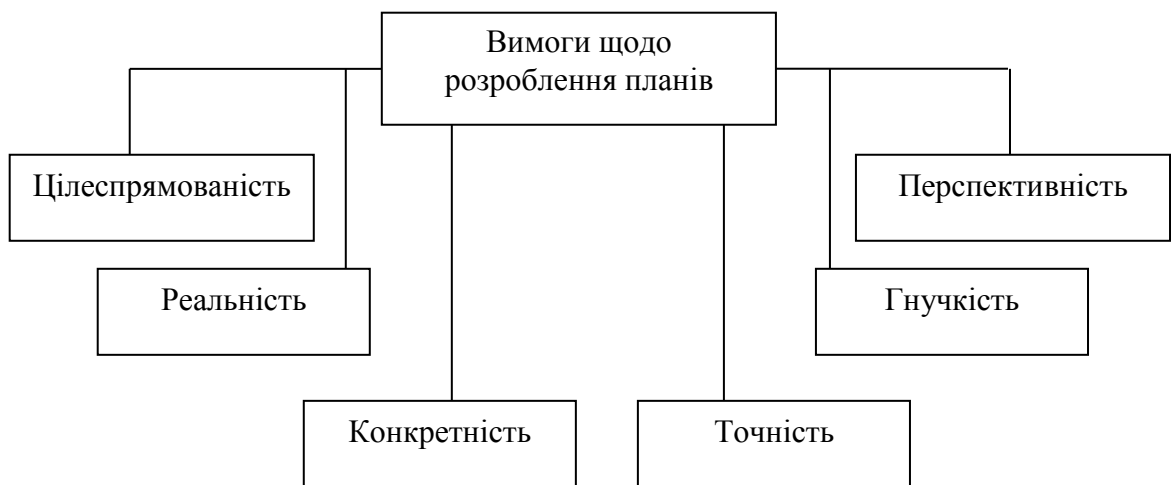

Рис. 6.1. Вимоги щодо розроблення планів у сфері цивільного захисту у комерційному банку АТ «А-банк»

Отже, перша вимога це цілеспрямованість, тобто особливу увагу необхідно приділити вирішенню завдань, пов'язаних із забезпеченням: 1) високого ступеню готовності органів управління; 2) надійності захисту виробничого персоналу; 3) стійкості системи оповіщення та зв'язку; 4) створення сил для локалізації та ліквідації НС [14, с.11].

Реальність забезпечується всебічним аналізом та оцінкою обстановки, яка може скластися на об'єкті, врахуванням специфіки місцевих умов а також часу необхідного для виконання запланованих заходів. Конкретність забезпечується визначенням характеру та об'ємів конкретних заходів та завдань, узгоджених між собою за цілями, місцю, часом, вибором способів виконання. Крім того, в

планах мають бути визначеними конкретні посадові особи, відповідальні за виконання заходів та здійснення контролю. Точність означає, що в плані повинні бути розрахунки варіантів досягнення поставлених завдань по варіантах можливої обстановки та вибір з них оптимальних. Гнучкість – можливість вносити необхідні уточнення та зміни в раніше намічені заходи у відповідності із мінливістю обстановки та умовами без перероблення плану в цілому. Перспективність полягає у передбаченні змін в обстановці і відповідного маневру силами та засобами для створення відповідного резерву. При розробці плану використовуються відповідні вихідні дані та довідкові матеріали. Не можна допускати шаблонів, схематизму, поверхневого та необґрунтованого підходу при плануванні [32, с.86].

Наступний етап це вивчення вихідних даних. Вихідними даними є: нормативно-правові документи; рішення та вказівки вищого керівного органу; характеристика об'єкту (території, споруд, будівель, в тому числі захисних); результати оцінки ризиків виникнення НС того чи іншого характеру, включаючи загрозу терористичних актів і можливі наслідки НС для об'єкту; відомості про сили і засоби, які можуть залучатися до проведення робіт з попередження НС та її ліквідації.

Останній етап – це розроблення плану дій органів управління, та сил щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації. План повинен складатися з двох частин (рис. 6.2).

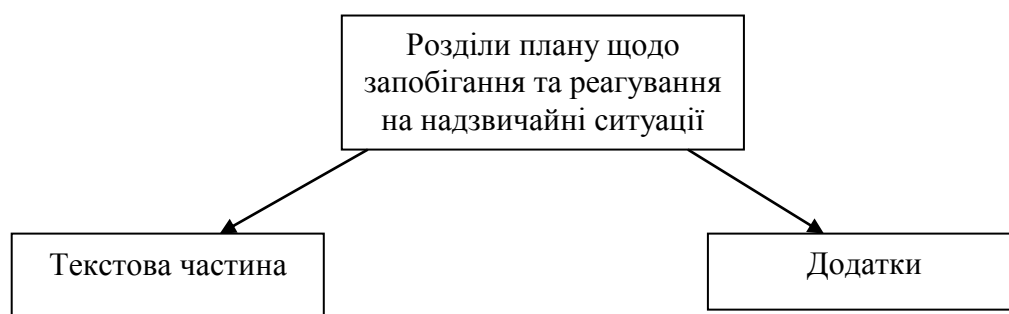

Рис.6.2. Розділи, які повинні міститися в плані щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації у комерційному банку АТ «А-банк»

Механізм фінансового забезпечення заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного і природного характеру, ліквідації наслідків зазначених ситуацій, удосконалення системи обліку коштів, що виділяються на ці цілі, та контролю за їх використанням визначається Постановою КМУ «Про затвердження фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

Фінансування заходів щодо запобігання виникненню та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій залежно від їх рівня здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства на основі затверджених планів робіт, програм [14, с.89].

Фінансування здійснюється виходячи з обсягу коштів, передбачених у комерційному банку АТ «А-банк» на територіях яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація.

Фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у комерційному банку АТ «А-банк» здійснюється відповідно до їх рівнів: об'єктового рівня - за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація; місцевого і регіонального рівнів - за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація, і додатково - за рахунок районних резервів (місцевий рівень) та резервів Київської міської державних адміністрацій (регіональний рівень), створених відповідно до законодавства; державного рівня - за рахунок коштів, передбачених державним бюджетом на ці цілі, в тому числі, частково, з резервного фонду державного бюджету.

Додаткові кошти для фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідного рівня (за умови вичерпання зазначених джерел фінансування) можуть виділятися на підставі клопотання відповідного органу виконавчої влади, зокрема: об'єктового рівня - за

рішенням органу виконавчої влади, у сфері управління якого знаходиться об'єкт, обласної та районної державної адміністрації, виконавчого комітету міської ради; місцевого рівня - за рішенням центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської міської державної адміністрації, міськвиконкомів; регіонального і державного рівнів - за рішенням Кабінету Міністрів України.

Разом з клопотанням до органу виконавчої влади вищого рівня подаються документи, що містять [14, с.97]: обґрунтування необхідності та обсягів виділення додаткових коштів, акти обстеження, висновки комісій, кошторисну документацію з висновками відповідних експертів; дані моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію або пом'якшення її можливих наслідків - у разі запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Висновки до розділу 6

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 6 необхідно відмітити наступне:

1. Організація охорони праці у комерційному банку АТ «А-банк» здійснює служба охорони праці. Служба охорони праці даної банківської установи опрацьовує ефективну цілісну систему управління охорони праці підприємства; сприяє удосконаленню діяльності кожного структурного підрозділу і кожної посадової особи; проводить оперативно-методичне керівництво роботою з охорони праці; розробляє разом зі структурними підрозділами банку комплексні заходи щодо досягнення нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища (підвищення існуючого рівня охорони праці, якщо встановлені норми досягнуті), а також розділ «Охорона праці» у колективному договорі; проводить для працівників вступний інструктаж з питань охорони праці.

2. Дослідивши обсяги фінансування заходів з охорони праці у комерційному банку АТ «А-банк» необхідно відмітити динаміку до зростання загального обсягу фінансування, зокрема якщо у базовому періоді показник становив 40,76 тис.грн., то у звітному складає 44,48 тис.грн., відповідний показник зростає за весь аналізований період становить 3,73 тис.грн.

3. Економічний механізм управління охороною праці у комерційному банку АТ «А-банк» повинен передбачати систему заохочень для тих працівників, які сумлінно дотримуються вимог охорони праці, не допускають порушень правил та норм особистої та колективної безпеки, беруть активну творчу участь у здійсненні заходів щодо підвищення рівня охорони праці у банку.

4. Захист персоналу у комерційному банку АТ «А-банк» досягається чотирьома основними способами: укриття людей в захисних спорудах; проведення евакозаходів; радіаційно-хімічний захист; медичний і біологічний захист. Вміле і своєчасне застосування засобів індивідуального захисту дає можливість повністю уникнути ураження населення хімічною і біологічною зброєю, послабити дію світлового випромінювання ядерного вибуху і уникнути ураження радіоактивним порохом.

5. Фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у комерційному банку АТ «А-банк» здійснюється відповідно до їх рівнів: об'єктового рівня - за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла чи може виникнути надзвичайна ситуація; місцевого і регіонального рівнів, і додатково - за рахунок районних резервів (місцевий рівень). Додаткові кошти для фінансування заходів із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідного рівня (за умови вичерпання зазначених джерел фінансування) можуть виділятися на підставі клопотання відповідного органу виконавчої влади.

ВИСНОВКИ

У даній магістерській роботі здійснено дослідження теоретичних основ та визначено практичні впровадження нових банківських продуктів комерційного банку АТ «А-банк» та їх впливу на доходи банку. За підсумками визначених в дослідженні завдань нами представлено наступні висновки:

1. Інновації у банківській сфері – кінцевий результат інноваційної діяльності банку, який отримав реалізацію у вигляді нового або вдосконаленого банківського продукту чи послуги, які впроваджено в практичну діяльність.

2. Впровадження інноваційних банківських проектів – найпріоритетніший напрямків подальшого розвитку банківських установ та отримання конкурентних переваг на ринку фінансово-кредитних послуг України. Основні етапи впровадження нового продукту на банківському ринку наступні: пошук і відбір ідей, визначення економічної ефективності продажу нової послуги, розробка технології нової банківської послуги, встановлення стандарту якості банківської послуги, визначення маркетингових складових надання послуги, визначення ризиків нового продукту, етап випробування продукту, виведення нового продукту на ринок, моніторинг життєвого циклу нового продукту.

3. Причини, які обумовлюють необхідність запровадження інновацій це: підвищення прибуткової діяльності банку; генерування нових потоків доходів за рахунок впровадження інноваційних продуктів високої якості; підвищення операційної ефективності; формування сучасного іміджу банківської установи;

4. До перспективних напрямів банківських інновацій варто віднести «багатоканальну діяльність» при поєднанні нових і традиційних технологій і інструментів; віртуальні банківські й фінансові технології; комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій; нові

банківські продукти (послуги) на базі нових технологій.

5. Об'єктом даного дослідження виступав комерційний банк «А-банк», котрий є важливим представником банківського ринку та один із найбільших вітчизняних банків. Місія банку – надавати швидкі кредити населенню без застав і порук. Генеральна мета – увійти в топ-15 банків України із залучення вкладів населення та споживчого кредитування за рахунок реалізації програм високодохідного кредитування населення при 100% ресурсній достатності.

6. Банківська установа АТ «А-банк» надає різноманітні банківські послуги для фізичних та юридичних осіб, при цьому основний акцент робиться на представників малого та середнього бізнесу, корпоративний сегмент ринку. На вітчизняному ринку банківських послуг даний банк має свою історію та набув репутацію фінансово стійкого та надійного банку, котрий пропонує широкий асортимент послуг європейського зразку та якості.

7. Інноваційна активність комерційного банку в сучасному банківському середовищі виступає важливою складовою формування прихильності клієнтів. Орієнтація на інноваційні банківські продукти відкриває можливості залучення капіталу, підвищує імідж комерційного банку та забезпечує максимальну задоволеність споживачів банківських продуктів АТ «А-банк».

Комерційний банк АТ «А-банк» протягом останніх декілька місяців впровадив декілька нових банківських продуктів – Депозитна програма «Зимовий запас» (період дії програми із 15.10.2019 року до 15.01.2020 року), інноваційний картковий продукт картка «А-банк» - «Зелена» з можливістю безконтактної оплати через систему Google Pay, депозитна акція «Зимовий запас», що передбачає доповнення відсоткової ставки до вкладу на 1% при оформленні вкладу від 10000 грн. (депозити «Online» - 18%, «Стандарт строковий»), А-експрес кредит для бізнесу (до 2000000 грн. та періодом до 24 місяців), окрім цього комерційний банк надає також страхові послуги страхування заставного майна, страхування життя та здоров'я співробітників, партнерів та клієнтів.

8. Протягом впровадження даних продуктів (від травня 2019 року) обсяг комісійних доходів від інноваційних банківських продуктів становив 4874,09 тис.грн. та процентних доходів – 5174,2 тис.грн. В цілому, впровадження інноваційних продуктів дало можливість отримати доходи комерційному банку у сумі 10048,29 тис.грн. або 6% від загального обсягу отриманих доходів банком у 2019 році.

9. Впровадження нових банківських продуктів в діяльність комерційного банку АТ «А-банк» дало можливість наростити дохідну базу, сформувати клієнтську базу та мати значний вплив на узагальнюючі результати комерційної діяльності та його фінансовий стан. Узагальнюючі результати дослідження фінансового стану необхідно відмітити позитивну динаміку покращення основних показників фінансового стану банку, зокрема спостерігається приріст показників фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та ефективності діяльності банківської установи. Негативним є низький показник фінансової стійкості, і відповідна орієнтація на позичковий капітал; відсутність резервів під активні та пасивні операції комерційного банку. Позитивним є зростання загального рівня прибутковості та ділової активності, що в подальшому стимулюватиме зростання ефективності комерційної діяльності досліджуваного банку.

Для вдосконалення впровадження нових банківських продуктів в діяльності комерційного банку АТ «А-банк» важливим є реалізація ряду заходів, зокрема:

А. В своїй діяльності досліджуваний комерційний банк АТ «А-банк» повинен орієнтуватися на нові банківські продукти через створення інформаційної платформи безперешкодного кредитування P2P, використовувати блокчейн-технологію, що дає можливість реалізовувати трансакції орієнтовані використання криптовалют, а також новітні блокчейн-платформи «Skrill», «Transfer Wise», міжнародні платіжні системи «PayPal», «WePay», що дасть можливість оперативно та безперешкодно реалізовувати платежі, а також формувати зручні мобільні додатки для диверсифікації послуг створюючи середовище необанку. Поряд із перевагами використання інноваційних

інструментів FinTech необхідно враховувати ризики для комерційного банку АТ «А-банк» використання даних інструментів. Зокрема необхідно відмітити наявність стратегічних ризиків (нерациональні управлінські рішення, котрі можуть знизити рентабельність активів банку), операційний ризик (складна операційна система FinTech-інструментів), комплеанс-ризик (ризик не дотримання правил конфіденційності банківських операцій), ризик – аутсорсингу (передача значної кількості бізнес-процесів у банку призводить до невизначеності), ризик кібератак (не можливість повноцінного захисту ІТ-платформ).

Б. Важливим є стимулювання отримання безконтактних платіжних засобів у досліджуваному банку АТ «А-банк», що стимулюватиме зростання кількості клієнтів, збільшуватиметься швидкість їх обслуговування, забезпечуватиметься їх задоволеність. Поряд із цим банківській установі важливо усвідомити і недоліки реалізації даних операцій: 1. Конфлікт інтересів комерційного банку та мобільного оператора. І перші і другі прагнуть отримати контроль над реалізацією NFC платежів, при цьому ведуться дискусії по обслуговуванню та оплаті за реалізацію даних операцій; 2. Розвиток карткової інфраструктури є основною проблемою для повноцінного використання NFC-модуля. На переконання аналітиків компанії Celent комерційні банки потратили значну частку коштів на просування пластикових продуктів, при цьому банки відзначають поки не велику прибутковість реалізації платежів із використанням NFC-модуля, відповідно значний ризик становлять значні витрати на просування безконтактної оплати, формування технологій та інфраструктури та значні витрати на створення та обслуговування ІТ – частини даного процесу; 3. Конфлікт інтересів учасників ринку та компаній, котрі формують інфраструктуру безконтактних оплат.

В. Важливо впровадити новий продукт «Цифровий безконтактний гаманець», котрий дає переваги над діючими – розширений кеш-бек, вільні кошти формують депозитний рахунок, можливість рекомендації та мотиваційна основа, наявність додаткового захисту даних та платежів.

Стимулювання впровадження даного продукту обумовлюється розвитком в Україні мережі безконтактних розрахунків, що стимулюватиме зростання задоволеності клієнтів через можливість оплати із використанням банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банку» у вендінгових апаратах, паркоматах, АЗС, оплата проїзду в транспорті та таксі та інше. А також формування іміджу нової формації людей котрі використовують в побуті інноваційні технології для того щоб стати успішним!!!

У цілому, реалізація проекту впровадження нового банківського продукту «Цифровий безконтактний гаманець» комерційного банку «А-банк» дасть забезпечить зростання процентних та комісійних доходів комерційного банку, відповідне зростання показника процентних доходів становитиме 10000 тис.грн. у 2020 році та 20000 тис.грн. у 2021 році, в цілому приріст процентних доходів у даному банку очікується на рівні 5% у 2020 році та 10% у 2021 році до значення 1938875 тис.грн.

За рахунок реалізації проекту спостерігатиметься приріст комісійних доходів банку, зокрема у 2020 році показник зростання становитиме 5500 тис.грн., а у 2021 році складатиме 7500 тис.грн. При цьому загальний приріст показника комісійних доходів планується на рівні 3% у 2020 році та 6% у 2021 році, при цьому приріст показника комісійних доходів складатиме 13341,3 тис.грн. за період 2018-2020 рр. та на 37324 тис.грн. за період 2018-2021 рр.

Зростатиме і узагальнюючий показник – чистий прибуток банку, відповідне планове зростання становитиме 5% у 2020 році та 10% у 2021 році, а за рахунок реалізації проекту чистий прибуток збільшиться на 8175,4 тис.грн. у 2020 році та на 16030 тис.грн. у 2021 році.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. FinTech в Україні: чому потрібно розвивати ринок фінансових технологій? URL: <https://evris.law/uk/statija-fintech-vukraini-chomu-potribno-rozvivati-rinok-finansovih-tehnologij>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
2. NFC-технологии в Украине: как и где рассчитываются украинцы? URL: https://www.prostobank.ua/plastikovye_karty/stati/nfc_tehnologii_v_ukraine_kak_i_gde_rasschityvayutsya_ukraintsy (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
3. Prostobank.ua. Отримуємо бонуси, розплачуючись карткою: що пропонують в рамках ко-брендових проєктів улітку-2012. URL: <http://ua.prostobank.ua>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
4. Авраменко О. М. Інтернет-банкінг: особливості та перспективи розвитку банківській системі України. *Економіка: проблеми теорії та практики* : зб. наук. пр. Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. С. 707-712.
5. Аналітичний огляд банківської системи України за результатами 2018 року. Національне рейтингове агентство «Рюрік». URL: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2018.pdf (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
6. Афанасенко М.В. Сутність та значення рейтингових оцінок у процесі управління банком. // *Вісник Української Академії банківської справи*. 2011. №1 (30). С.72-76.
7. Бабкіна І. Досвід зарубіжних країн щодо рейтингової оцінки діяльності банків. *Вісник Національного банку*. 2010. № 6. С. 31-33.
8. Банки та банківська справа / за ред. ІТ. Балабанова. К., 2013. 304 с.
9. Банківські операції : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 696 с.
10. Банківські операції: Підручник / За ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. К.: Знання, 2006. 727 с.
11. Бегун К.А. Ко-брендінг як засіб стимулювання продажу банківських продуктів і створення іміджу банківській організації. *Економіка та*

підприємництво. 2009. Вип. 23. С 265-271.

12. Безконтактні платіжні картки
URL:<https://www.ukrsotsbank.com/current/view/8/> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

13. Березуцький В. В., Бондаренко Т. С., Валенко Г. Г. та ін. Основи охорони праці. Х.: Факт, 2005. 480 с.

14. Бегун В.В., Науменко І.М. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. посібник. К., 2011. 344 с.

15. Внукова Н.М., Колодізева С.О. Удосконалення організації діяльності банків за логістичним підходом. *Фінанси України*. 2012. №5. С.68-77.

16. Волосович С.В. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 68–78.

17. Гавриленко В. Проблеми вдосконалення організації обліку розрахунків через інтернет–банкінг. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2018. Вип.35. С. 47 -52.

18. Гайдай І. Ю., Меркушева Д.В. Зарубіжний досвід упровадження Інтернет-банкінгу та перспективи його використання в Україні. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./VDie/2011_1/files/47.pdf. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

19. Гетьман Л. Г. Напрями розвитку інноваційної діяльності у банківській сфері. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2016. № 12(2). С. 49-54.

20. Гнилякевич І.В., Голубник О.Р., Палько І.М. Просування банківських послуг в умовах українського ринку інноваційних технологій. *Сталий розвиток економіки*. 2012. № 6(16). С 313-318.

21. Дибя М.І., Осадчий Є.С. Фінансові інноваційні інструменти у банківській системі. *Стратегія економічного розвитку України*. 2018. № 42. С. 99–109.

22. Домінова І.В. Форми електронного банкінгу: еволюція, переваги та недоліки. *Облік і фінанси*. 2016. №2. С. 104-109.
23. Дубровская А. Крутим деньги URL: <http://www.banki.ru/news/daytheme/?id=8675811/> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
24. Єгоричева С.Б. Інноваційна діяльність комерційних банків: стратегічні аспекти: монографія. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. 348 с.
25. Єсіна О. Г. Інтернет-банкінг в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 1(48). С. 209-213.
26. Жарія Я.В. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки комерційного банку. *Фінансові дослідження*. 2016. № 1. С. 130-137.
27. Жердецька Л.В., Городинський Д.І. Розвиток банківських технологій: загрози та можливості для банків. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 583–588.
28. Закон України «Про Національний банк України» : затверджено постановою Верховної Ради України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
29. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV зі змінами і доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
30. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» : затверджено постановою Верховної Ради України від 05.04.2001 № 2346-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
31. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
32. Запорожець О.І., Халмурадов Б.Д., Применко В.І. та ін. Безпека життєдіяльності: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 448 с.
33. Захаркін О.О. Захаркіна Л.С., Авраменко М.О. Роль інтернет-

банкінгу в розвитку ринку фінансових послуг. *Причорноморські економічні студії*. 2017. №23. С. 173–177.

34. Зацарний В. В., Зацарна О.В., Землянська О. В., Праховнік Н. А. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Київ, НТУУ «КПІ», 2016. 230 с.

35. Золотарьова О.В. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/perp_2019_1_5. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

36. Іванова Т.Г. Оцінка конкурентної позиції банків України. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2014. № 1. С. 43-46.

37. Інструкція про затвердження Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України: затверджено Постановою Правління Національного банку України 12.12.2002 № 502. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

38. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою правління НБУ від 12.11.2003 № 492 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

39. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2009. 540 с.

40. Кифяк Р. Альтернативні канали продажу банківських продуктів як пріоритетний напрям розвитку банківського бізнесу. *Вісник НБУ*. 2011. № 10. С 106-110.

41. Коваленко В.В. Розвиток FinTech: загрози та перспективи для банків України. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Випуск 4(09). С.127-133.

42. Коваленко В.В.. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія. Одеса: ОНЕУ. 2017. 304 с.

43. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: затверджена Постановою Правління НБУ від 18 травня 2015 р. № 391.

URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

44. Копилюк О.І., Музичка О.М. Банківські операції : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 536 с.

45. Корпанюк Т. М., Мулик Я. І. Застосування мобільних додатків в бізнесі та їх облік. URL:<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6181>(дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

46. Кривич Я.М. Вплив інновацій на стратегічний розвиток банку. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/797/3/4.pdf>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

47. Кулешов С. Банкоматы для мелочи. URL:http://professional.ru/Soobschestva/kakie_novye_tehnologii_nuzhny_sberbanku/bankomaty_dlya_melochi/ (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

48. Кулініч О. А. Інтернет-банкінг в Україні як складова розвитку мережної інфраструктури. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг* : зб. наук. пр. Х. : ХДУХТ, 2017. Вип. 2 (14). С. 421–429.

49. Меда Н.С. Поняття банківського товару і його зв'язок із категоріями «банківський продукт», «банківська послуга» та «банківська операція». *Збірник наукових праць*. 2014. Вип. 38. С 196-204.

50. Михайлюк Г. О. Розвиток Інтернет-банкінгу як нетрадиційної банківської операції. URL: http://www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Pravo/9_5726_4.doc.htm (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

51. Міщенко В.І., Міщенко С.В. Маркетинг цифрових інновацій на ринку банківських послуг. *Фінансовий простір*. 2018. № 1(29). С. 75-79.

52. Міщенко С. В. Удосконалення інституційних засад організації та регулювання готівкового грошового обігу. URL: <http://fkd.org.ua/article/viewFile/29551/26488> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

53. Міщенко С., Дашенко О. Світовий досвід організації готівкового грошового обігу та його використання в Україні. *Вісник ТНЕУ*. 2016. №2. С.28-37.
54. Міщенко С.В. Економіко-статистичний аналіз факторів монетизації економіки. *Вісник НБУ*. 2012. № 1. С. 31-33.
55. Настенко М.М., Півторак Ю.О. Особливості обліку валютних операцій комерційних банків України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2013. №2. С. 208 – 215.
56. Нікітін А. В., Бортніков Г. П., Федорченко А. В. Маркетинг у банку : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2009. 432 с.
57. Основи охорони праці : підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я. М. Черненко. Х.: Издат, 2017. 334 с.
58. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. К.: Основа, 2006 448 с.
59. Офіційний сайт комерційного банку АТ «А-банк». URL: <https://a-bank.com.ua/> (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
60. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
61. Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківські операції : навч. посіб. та практик. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 568 с.
62. Про затвердження Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України: затверджено Постановою Правління Національного банку України 12.12.2002 № 502 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)
63. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І., Соляр В. В., Маслов С. І. Основи банківської справи: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 410 с.
64. Пурій Г.М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. *Фінансовий простір*. 2017. № 3(27). С. 41–45.
65. Радіонова Н. Й., Терещук В. В. Розрахункові операції за допомогою

дистанційних банківських послуг: переваги та недоліки. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/2_2016/22.pdf (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

66. Рац О.М. Тенденції впровадження інноваційних банківських продуктів є умовах глобалізації світових фінансів. *Сборник научных трудов «Актуальные научные исследования в современном мире»*. 2017. Выпуск 5(25). URL: <https://science.in.ua>.

67. Розвиток FinTech в Україні: новий проект від Нацбанку. URL: <https://tehnot.com.ua/razvitie-fintech-v-ukraine-novyj-proektot-natsbanka>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

68. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. - К.: Університет «Україна», 2009. - 295 с.

69. Степаненко В. Дистанційні банківські послуги на українському ринку. *Мережа і бізнес*. 2010. № 4(23). С. 98-104.

70. Стратегія розвитку АТ «А-банк» URL:https://a-bank.com.ua/static/bank_strategy_ua.pdf (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

71. Тарасюк М.В., Кощєєв О.О. Інновації в глобальній цифровій сфері: оцінка трансформацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2017. Вип. 131. С. 94–110.

72. Тесьлович М. Організація продаж як заключна стадія інноваційно-технологічного процесу в системі продаж банківського ритейлу. URL: <http://libfor.com>. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

73. Усокин В.М., Белоусова В.Ю., Козырь И.О. Финансовое посредничество в условиях развития новых технологий. *Деньги и кредит*. 2017. № 5. С. 14–21.

74. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог. URL: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf. (дата звернення до ресурсу 8.12.2019)

75. Фінтех і блокчейн: технології, які «підривають» банківський сектор URL:<https://ceoclub.com.ua/notes/blockchain> (дата звернення до ресурсу

8.12.2019)

76. Шалига Т. С. Дистанційне банківське обслуговування роздрібних клієнтів : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 412 с.

77. Шкляр А. Класичний банкінг: напрями трансформації в умовах технологічної революції. *Український соціум*. 2018. № 1(64). С. 49–58.

78. Шубіна С. В., Калініченко Ю. С. Теоретичні підходи до обліку касових операцій банку. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 2. С. 132–136.

79. Яремко З. М., Тимошук С. В., Третяк О. І., Ковтун Р. М. Охорона праці: навч. посіб. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦЕНТ-БАНК»

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
станом на 31 грудня 2018 р.
(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2018	31 грудня 2017
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	10	561 682	517 980
Кредити клієнтам	11	3 473 991	3 281 043
Депозитні сертифікати НБУ		421 484	390 238
Інвестиційні цінні папери	12	28 638	23 578
Основні засоби	13	102 721	82 331
Нематеріальні активи	13	51 399	17 240
Інші фінансові активи	14	169 694	75 950
Інші активи	14	37 517	55 630
Необоротні активи, утримувані для продажу		2 129	879
Усього активів		4 849 255	4 444 869
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Депозити та залишки коштів інших банків		1	1
Поточні рахунки та депозити клієнтів	15	3 672 974	3 674 382
Резерви за зобов'язаннями		15 701	-
Кредиторська заборгованість з поточного податку на прибуток		58 440	15 869
Відстрочені податкові зобов'язання	9	5 211	4 625
Інші фінансові зобов'язання	16	134 248	93 539
Інші зобов'язання	16	55 336	28 646
Усього зобов'язань		3 941 911	3 817 062
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	17	323 191	323 191
Емісійний дохід		41	41
Резерв переоцінки будівель		12 549	12 961
Резерв зміни справедливої вартості інвестиційних цінних паперів		12 964	8 814
Резерв та інші фонди банку		64 140	50 174
Нерозподілений прибуток		494 459	232 626
Усього власного капіталу		907 344	627 807
Усього зобов'язань і власного капіталу		4 849 255	4 444 869

Ця фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 22 квітня 2019 р. і підписана від імені:

Ю.В. Кандауров

Голова Правління

І.Ф. Маркова

Головний бухгалтер

Марк

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
за рік, що закінчився 31 грудня 2018 р.
(у тисячах гривень)

	Примітки	2018	2017
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Отримані проценти		1 504 040	1 211 522
Виплачені проценти		(449 294)	(432 337)
Отримані комісії		257 048	211 141
Виплачені комісії		(77 547)	(31 954)
Чисті надходження за операціями з іноземною валютою		31 026	18 350
Дивіденди отримані		118	113
Надходження за іншими доходами та витратами		58 504	65 687
Витрати на персонал та інші загальногосподарські адміністративні витрати виплачені		(677 568)	(463 891)
Зміна операційних активів:			
Кредити іншим банкам		-	81 573
Кредити клієнтам		(539 352)	(945 020)
Депозитні сертифікати НБУ		(30 000)	(210 000)
Інші активи		280 136	(104 581)
Зміна операційних зобов'язань:			
Депозити та залишки коштів інших банків		-	1
Поточні рахунки та депозити клієнтів		(1 445)	939 369
Депозитні сертифікати та векселі		-	(3 533)
Інші зобов'язання		44 127	44 940
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності до сплати податку на прибуток		399 793	381 380
Сплачений податок на прибуток		(65 984)	(37 664)
Грошові кошти, отримані від операційної діяльності		333 809	343 716
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання необоротних активів, утримуваних для продажу		-	(1 796)
Продаж необоротних активів, утримуваних для продажу		-	1 030
Придбання основних засобів і нематеріальних активів		(74 139)	(67 198)
Продаж основних засобів і нематеріальних активів		277	4 145
Грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(73 862)	(63 819)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Погашення субординованої позики		-	(50 000)
Дивіденди виплачені		(214 456)	-
Грошові кошти, використані в фінансовій діяльності		(214 456)	(50 000)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		45 491	229 897
Списання готівкових коштів, наявність яких була неспідртвердженою, на неспідрконтрольній території України у зоні проведення АТО		-	(859)
Вплив зменшення корисності грошових коштів та їх еквівалентів		9	-
Вплив змін валютних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 756)	21 913
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		517 938	267 029
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	10	561 682	517 980

Ця фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 22 квітня 2019 р. і підписана від його імені:

Ю.В. Кандауров
Голова Правління

І.Ф. Маркова
Головний бухгалтер

Марк

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦЕНТ-БАНК»

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ
за рік, що закінчився 31 грудня 2017 р.
(у тисячах гривень)

	Примітки	2017	2016 <i>(скориговано)</i>
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Отримані проценти		1,211,522	872,744
Виплачені проценти		(432,337)	(519,111)
Отримані комісії		211,141	152,935
Виплачені комісії		(31,954)	(9,351)
Чисті надходження за операціями з іноземною валютою		18,350	57,342
Дивіденди отримані		113	91
Надходження за іншими доходами та витратами		65,687	128,362
Інші загальногосподарські адміністративні витрати виплачені		(463,891)	(265,616)
Зміна операційних активів:			
Кредити іншим банкам		81,573	(81,573)
Кредити клієнтам		(945,020)	(723,547)
Депозитні сертифікати НБУ		(210,000)	(180,000)
Інші активи		(104,581)	(403,174)
Зміна операційних зобов'язань:			
Депозити та залишки коштів інших банків		1	-
Поточні рахунки та депозити клієнтів		939,369	70,632
Депозитні сертифікати та векселі		(3,533)	1,349
Інші зобов'язання		44,940	(253,222)
Чисті грошові кошти, отримані від (витрачені на) операційну діяльність до сплати податку на прибуток		381,380	(1,152,139)
Сплачений податок на прибуток		(37,664)	(47,176)
Грошові кошти, отримані від (витрачені на) операційну діяльність		343,716	(1,199,315)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання необоротних активів, утримуваних для продажу		(1,796)	(1,077)
Продаж необоротних активів, утримуваних для продажу		1,030	1,059
Придбання основних засобів і нематеріальних активів		(67,198)	(114,639)
Продаж основних засобів і нематеріальних активів		4,145	90,615
Грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(63,819)	(24,042)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Погашення субординованої позики		(50,000)	-
Грошові кошти, використані в фінансовій діяльності		(50,000)	-
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів			
Списання готівкових коштів, наявність яких була не підтвердженою, на невідконтрольній території України у зоні проведення АТО		(859)	-
Вплив змін валютних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		21,913	2,939
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		267,029	1,487,447
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	11	517,980	267,029

Ця фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 25 квітня 2018 р. і підписана від його імені.

Ю.В. Кандауров
Голова Правління

І.Ф. Маркова
Головний бухгалтер

И.Ф. Маркова

Додаток В

Звіт про фінансовий стан (Баланс)
на кінець дня 31.12.2016 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	267 029	1 487 446
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	15 541	12 969
Кошти в інших банках	8	81 575	-
Кредити та заборгованість клієнтів	9	2 411 500	1 782 873
Цінні папери в портфелі банку до погашення	10	180 118	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	51 829	36 510
Інші фінансові активи	12	214 603	11 246
Інші активи	13	34 460	1 674
Необоротні активи, утримані для продажу, та активи групи вибуття	14	112	95
Усього активів		3 256 767	3 332 813
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	15	2 732 240	2 662 187
Боргові цінні папери, емітовані банком	16	3 723	2 554
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		2 314	10 371
Відстрочені податкові зобов'язання	30	2 555	3 154
Резерви за зобов'язаннями	17	-	1 489
Інші фінансові зобов'язання	18	59 422	311 783
Інші зобов'язання	19	17 823	18 684
Субординований борг	20	50 423	50 425
Усього зобов'язань		2 868 500	3 060 647
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	212 950	125 560
Емісійні різниці	21	41	41
Резервні та інші фонди банку		44 314	41 584
Резерви переоцінки	22	13 082	13 523
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		117 880	91 458
Усього власного капіталу		388 267	272 166
Усього зобов'язань та власного капіталу		3 256 767	3 332 813

Затверджено до випуску та підписано
"11" квітня 2017 року

Голова Правління

Ю.В.Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Н.В.Лучна
тел.(056) 789-63-55

**Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
(Звіт про фінансові результати)
за 2016 рік**

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Процентні доходи	23	1 001 227	601 602
Процентні витрати	23	(518 532)	(361 497)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		482 695	240 105
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	9	(213 909)	(163 744)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		268 786	76 361
Комісійні доходи	24	285 801	181 472
Комісійні витрати	24	(9 351)	(6 384)
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		4 148	3 852
Результат від операцій з іноземною валютою		55 766	17 617
Результат від переоцінки іноземної валюти		(6 908)	(490)
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів та резервів за готівковими коштами, наявність яких є непідтвердженою		(167 769)	(1 877)
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями		1 489	(1 448)
Інші операційні доходи	25	11 262	14 679
Адміністративні та інші операційні витрати	26	(288 603)	(221 622)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		154 621	62 160
Витрати на податок на прибуток	30	(38 520)	(10 701)
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		116 101	51 459
Прибуток/(збиток) за рік		116 101	51 459
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД			
СТАТТІ, ЩО НЕ БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів	11	-	14 373
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток	30	-	(2 587)
Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування		-	11 786
Інший сукупний дохід після оподаткування		-	11 786
Усього сукупного доходу за рік		116 101	63 245
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію, грн.	30	4,62	2,05

Затверджено до випуску та підписано
"11" квітня 2017 року

Голова Правління

Ю.В. Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Н.В.Лучна
тел.(056) 789-63-55

20

**Звіт про рух грошових коштів
за непрямим методом
за 2016 рік**

(тис.грн)

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Прибуток/(збиток) до оподаткування		154 621	62 160
Коригування:			
Знос та амортизація	11	9 620	11 686
Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів	6, 9, 12	418 519	186 965
Амортизація дисконту(премії)		8 417	(1 772)
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	29	(1 576)	1 576
Результат операцій з іноземною валютою		6 908	490
(Нараховані доходи)	8, 9, 12	(78 635)	(22 159)
Нараховані витрати		(579)	4 462
Нарахований та відстрочений податок	30	(599)	(775)
Чистий збиток/(прибуток) від інвестиційної діяльності		(8 114)	(11)
Інший рух коштів, що не є грошовим		(864)	2 150
Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		507 718	244 772
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення торгових цінних паперів	7	(2 572)	(5 428)
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	8	(81 575)	-
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	9	(801 497)	(1 026 245)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	12	(370 338)	220
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	13	(32 786)	31 063
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків		-	(3)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	15	70 813	762 894
Чисте збільшення/(зменшення) боргових цінних паперів, що емітовані банком	16	1 169	2 544
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	17	(1 489)	1 450
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	18	(252 362)	313 925
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток		(962 918)	325 192
Податок на прибуток, що сплачений		(47 176)	(1 106)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності		(1 010 094)	324 086
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання цінних паперів у портфелі банку до погашення		(3 704 000)	-
Надходження від погашення цінних паперів у портфелі банку до погашення		3 532 082	-
Придбання основних засобів	11	(114 639)	(9 678)
Надходження від реалізації основних засобів		90 615	1 155
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від інвестиційної діяльності		(195 942)	(8 523)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Вплив змін офіційного валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(14 382)	(7 450)
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		(1 220 418)	308 113
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	6	1 487 447	1 179 334
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	267 029	1 487 447

Затверджено до випуску та підписано
"11" квітня 2016 року

Голова Правління

Ю.В. Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Н.В. Лучна
тел.(056) 789-63-55

Додаток Г

Звіт про фінансовий стан (Баланс)
на кінець дня 31.12.2015 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	2015 рік	2014 рік
1	2	3	4
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	1 487 446	1 179 334
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	12 969	7 540
Кредити та заборгованість клієнтів	8	1 782 873	931 274
Основні засоби та нематеріальні активи	9	36 510	24 058
Інші фінансові активи	10	11 246	9 138
Інші активи	11	1 674	31 747
Необоротні активи, утримані для продажу, та активи групи вибуття	12	95	-
Усього активів		3 332 813	2 183 091
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	13	-	3
Кошти клієнтів	14	2 662 187	1 895 621
Боргові цінні папери, емітовані банком	15	2 554	-
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		10 371	-
Відстрочені податкові зобов'язання	29	3 154	1 342
Резерви за зобов'язаннями	16	1 489	39
Інші фінансові зобов'язання	17	311 783	18 179
Інші зобов'язання	18	18 684	8 560
Субординований борг	19	50 425	50 425
Усього зобов'язань		3 060 647	1 974 169
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	125 560	125 560
Емісійні різниці	20	41	41
Резервні та інші фонди банку		41 584	36 168
Резерви переоцінки	21	13 523	1 957
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		91 458	45 196
Усього власного капіталу		272 166	208 922
Усього зобов'язань та власного капіталу		3 332 813	2 183 091

Затверджено до випуску та підписано
"31" березня 2016 року

Голова Правління

Ю.В.Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Т.О.Мальцева
тел.(056) 789-63-55

**Звіт про прибутки і збитки
за 2015 рік**

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	2015 рік	2014 рік
1	2	3	4
Процентні доходи	<u>23</u>	601 602	498 325
Процентні витрати	<u>23</u>	(361 497)	(227 013)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)		240 105	271 312
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках	<u>8</u>	(163 744)	(129 986)
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках		76 361	141 326
Комісійні доходи	<u>24</u>	181 472	107 611
Комісійні витрати	<u>24</u>	(6 384)	(7 240)
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		3 852	3 856
Результат від операцій з іноземною валютою		17 617	19 735
Результат від переоцінки іноземної валюти		(490)	(37 902)
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів та резервів за готівковими коштами, наявність яких є непідтвердженою		(1 877)	(138)
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями		(1 448)	(27)
Інші операційні доходи	<u>25</u>	14 679	9 355
Адміністративні та інші операційні витрати	<u>26</u>	(221 622)	(222 003)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		62 160	14 573
Витрати на податок на прибуток	<u>29</u>	(10 701)	(3 954)
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		51 459	10 619
Прибуток/(збиток) за рік		51 459	10 619
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію, грн.	<u>30</u>	2,05	0,42

Затверджено до випуску та підписано
"31" березня 2016 року

Голова Правління

Ю.В. Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Т.О. Мальцева
тел.(056) 789-63-55

Звіт про сукупний дохід за 2015 рік

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	2015 рік	2014 рік
1	2	3	4
Прибуток/(збиток) за рік		51 459	10 619
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД			
СТАТТІ, ЩО НЕ БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів	<u>9</u>	14 373	-
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток	<u>29</u>	(2 587)	-
Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування		11 786	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		11 786	-
Усього сукупного доходу за рік		63 245	10 619

Затверджено до випуску та підписано
"31" березня 2016 року

Голова Правління

Ю.В. Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Т.О. Мальцева
тел.(056) 789-63-55

**Звіт про рух грошових коштів
за непрямим методом
за 2015 рік**

(тис.грн)

Найменування статті	Примітки	2015 рік	2014 рік
1	2	3	4
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Прибуток/(збиток) до оподаткування		62 160	14 573
Коригування:			
Знос та амортизація	9	11 686	11 495
Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів	6, 9, 17	186 965	(15 771)
Амортизація дисконту(премії)		(1 772)	(4 813)
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	28	1 576	-
Результат операцій з іноземною валютою		490	37 902
(Нараховані доходи)		(22 159)	25 596
Нараховані витрати		4 462	(5 948)
Нарахований та відстрочений податок	29	(775)	765
Чистий збиток/(прибуток) від інвестиційної діяльності		(11)	(102)
Інший рух коштів, що не є грошовим		2 150	2 735
Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		244 772	66 431
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України		-	21 190
Чисте (збільшення)/зменшення торгових цінних паперів	7	(5 428)	(3 856)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	8	(1 026 245)	270 437
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	10	220	(2 792)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	11	31 063	(31 133)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків	13	(3)	(17)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	14	762 894	31 605
Чисте збільшення/(зменшення) боргових цінних паперів, що емітовані банком	15	2 544	-
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	16	1 450	39
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	17	313 925	(8 149)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток		325 192	343 755
Податок на прибуток, що сплачений		(1 106)	(3 188)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності		324 086	340 567
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Придбання основних засобів	9	(9 678)	(2 359)
Надходження від реалізації основних засобів		1 155	2 227
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від інвестиційної діяльності		(8 523)	(132)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Вплив змін офіційного валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(7 450)	(31 349)
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		308 113	309 086
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		1 179 334	870 248
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	1 487 447	1 179 334

Затверджено до випуску та підписано
"31" березня 2016 року

Голова Правління

Ю.В. Кандауров

Головний бухгалтер

І.Ф. Маркова

Вик. Т.О. Мальцева
тел.(056) 789-63-55

Додаток Д
Показники фінансового стану комерційного банку
за методикою В.С.Кромова [7, с.32]

Показники	Алгоритм розрахунку	Розшифрування
1. Генеральний коефіцієнт надійності	$K1 = K/AP$	К-власний капітал AP-робочі активи
2. Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$K2 = LA/OB$	ЛА- ліквідні активи OB- зобов'язання до запитання
3. Крос-коефіцієнт	$K3 = CO/AP$	CO - сумарні зобов'язання
4. Генеральний коефіцієнт ліквідності	$K4 = (LA+3K)/CO$	3К - захищений капітал
5. Коефіцієнт захищеності капіталу	$K5 = 3K/K$	-
6. Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку	$K6 = K/CK$	CK- статутний капітал

Додаток Ж
Показники експрес-аналізу фінансового стану
комерційного банку [6, с.74]

Показники	Розрахунок
1. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ	
Коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів, K12	<u>Регулятивний капітал</u> Сукупні активи
Коефіцієнт надійності, K13	<u>Власний капітал</u> Зобов'язання
Коефіцієнт захищеності власного капіталу, K15	<u>Основні засоби</u> Власний капітал
Коефіцієнт знецінення активів банку, K16	<u>Резерви за активами банку</u> Сукупні активи
Коефіцієнт активності залучення коштів юридичних і фізичних осіб, K21	<u>Кошти клієнтів</u> Зобов'язання
2. АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ БАНКУ	
Коефіцієнт активності залучення коштів банків, K22	<u>Кошти банків</u> Зобов'язання
Коефіцієнт інвестицій у кредитний портфель, K23	<u>Кредитний портфель</u> Сукупні активи
Коефіцієнт високоліквідних активів, K3 1	<u>Високоліквідні активи</u> Ділові активи
3. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ	
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку, K32	<u>Ділові активи</u> Зобов'язання
Коефіцієнт ліквідного співвідношення наданих кредитів і залучених депозитів, K33	<u>Кредитний портфель</u> Кошти клієнтів
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань, K34	<u>Високоліквідні активи + ОЗ</u> Зобов'язання
Загальний рівень прибутковості, K41	<u>Прибуток до оподаткування</u> Доходи банку
4. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	
Окупність витрат доходами, K42	<u>Доходи банку</u> Витрати банку
Рентабельність капіталу, ROE	<u>Чистий прибуток</u> Власний капітал
Рентабельність активів, ROA	<u>Чистий прибуток</u> Сукупні активи
Чиста процентна маржа, ЧПМ	<u>Процентні (доходи - витрати)</u> Ділові активи
Коефіцієнт резервування під знецінення активів і пасивів, K46	<u>Резерви під знецінення А і П</u> Витрати банку